

Valstybinio audito ataskaita

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
SAVIVALDYBĖSE ATLIKTO FINANSINIO
(TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2014 m. rugsėjo 1 d. Nr. FA-P-30-1-48

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>4</u>
<u>IŠVADOS</u>	<u>5</u>
<u>REKOMENDACIJOS</u>	<u>9</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>11</u>
<u>AUDITO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>12</u>
<u>AUDITO REZULTATAI</u>	<u>15</u>
<u>1. Dėl savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių</u>	<u>15</u>
1.1. Finansinių ataskaitų duomenys neatitinka apskaitos registrų duomenų	16
1.2. Ilgalaikio materialiojo turto vertė netiksli	17
1.3. Melioracijos įrenginių apskaita netiksli ir neparodo tikros šio turto būklės	19
1.4. Investicijų ir nuosavybės metodo įtakos likučiai neparodo realios turimų investicijų vertės ir teisingų kontroliuojamų subjektų veiklos rezultatų	20
1.5. Savivaldybių mokesčių pajamų apskaita ir Valstybinės mokesčių inspekcijos pateikti duomenys neparodo tikslų savivaldybių gautų ir sukauptų gautinų pajamų	22
1.6. Įsipareigojimų dėl kompensacijų, mokamų iš valstybės biudžeto gaunamų lėšų, neteisinga apskaita neparodo tikslų gautinų sumų, įsipareigojimų (atidėjinių) likučių bei pagrindinės veiklos pajamų ir sąnaudų	23
1.7. Inventorizacijos atlikimui neskirtas pakankamas dėmesys	23
<u>2. Dėl savivaldybių skolos ir kitų įsipareigojimų</u>	<u>25</u>
2.1. Savivaldybių skolos ir kiti įsipareigojimai didėja sparčiau negu savivaldybių pajamos	25
2.2. Savivaldybėse netinkamai valdoma skola ir kiti įsipareigojimai	26
2.2.1. Skolinimosi limitai ir jų laikymasis nėra pakankama priemonė savivaldybių skoloms valdyti	27
2.2.2. Savivaldybių įsipareigojimai bankams dėl kreditorių reikalavimo teisių perleidimo ir „netiesioginis skolinimasis“ kontroliuojamų bendrovių vardu padeda išvengti teisės aktuose skolinimuisi nustatytų procedūrų	30
2.2.3. Dalis savivaldybių gali neužtikrinti papildomų įsiskolinimų mažinimo priemonių 2014 metais laikymosi	33
2.3. Nustatyti pažeidimai ir kiti pastebėjimai dėl savivaldybių skolos ir skolinių įsipareigojimų	34

2.3.1. Trumpalaikės paskolų sutartys sudarytos ilgesniam nei biudžetinių metų pabaiga terminui ir tais pačiais metais negrąžintos	34
2.3.2. Biudžetinių įstaigų prisiimti skoliniai įsipareigojimai	35
2.3.3. Paskolų lėšos panaudotos ne investicijų projektams finansuoti	36
2.3.4. Garantijos suteiktos ne investicijų projektams finansuoti, o laidavimas kreditoriams suteiktas biudžetinės įstaigos, prisiimant skolinius įsipareigojimus	37
2.3.5. Skolinių įsipareigojimų ataskaitose pateikti neteisingi duomenys	38
<u>3. Dėl savivaldybių biudžetų pajamų</u>	<u>38</u>
<u>4. Dėl valstybės biudžeto lėšų planavimo ir naudojimo teisėtumo</u>	<u>43</u>
4.1. Nenustatyta finansavimo tvarka pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti	44
4.2. Savivaldybių finansavimo sistema ne visada užtikrina socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skirtų lėšų naudojimo efektyvumą ir teisėtumą	46
4.2.1. Savivaldybėse susidaro dideli nepanaudotų lėšų likučiai	46
4.2.2. Nustatyti pažeidimai, naudojant lėšas administravimo išlaidoms	49
4.3. Trūkumai planuojant ir naudojant lėšas valstybės investiciniams projektams finansuoti	49
4.3.1. Neaiški investicijų projektų atranka ir nenuoseklus lėšų planavimas jiems finansuoti	50
4.3.2. Laiku nepasiekus investicijų projektams nustatytų uždavinių ir tikslų, valstybės lėšos naudojamos ne pačiu efektyviausiu ir rezultatyviausiu būdu	52
4.3.3. Nustatyti pažeidimai, įgyvendinant savivaldybėms valstybės investicijų projektus	55
<u>5. Dėl patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo</u>	<u>59</u>
5.1. Valstybės turtas, įsigytas iš ūkininkų rėmimo fondo lėšų ir skirtas ūkininkams paremti, nenaudojamas valstybinėms funkcijoms atlikti	59
5.2. Valstybinės žemės sklypai nesuformuoti hidrotechnikos statiniams (tvenkiniams) eksploatuoti	61
<u>PRIEDAI</u>	<u>63</u>

SANTRAUKA

Lietuvos Respublikos savivaldybės yra viešojo sektoriaus subjektai. Kiekvienos savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys yra parengtas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys, į kurį įtraukiami savivaldybės biudžetinių įstaigų, savivaldybės išteklių fondų ir kitų savivaldybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinys ir savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami savivaldybės biudžeto vykdymo duomenys. Šį rinkinį kasmet rengia savivaldybių administracijos.

Audito tikslas – įvertinti savivaldybių 2013 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniuose pateiktų duomenų teisingumą ir valstybės biudžeto lėšų ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą.

Auditas atliktas, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, ar savivaldybių metinėse konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose, kurios įeina į nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio sudėtį, ir savivaldybių skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų ataskaitose, kurių duomenys įeina į valstybės skolos ataskaitas, nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas savivaldybėse valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

Auditą atlikome 60-tyje savivaldybių. Audituojamas laikotarpis – 2013 m.

Audito metu vertinome:

- savivaldybių 2013 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose pateiktų duomenų teisingumą (vertindami naudojamąs 59 savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktu darbu);
- savivaldybių 2013 m. skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų ataskaitose pateiktų duomenų teisingumą; skolos ir kitų finansinių įsipareigojimų valdymą; skolinimosi, finansinių įsipareigojimų prisiėmimo ir paskolų lėšų naudojimo teisėtumą ir teisės aktais savivaldybėms nustatytų skolinimosi limitų laikymąsi;
- savivaldybių biudžetų pajamų 2013 m. plano vykdymą, valstybės biudžeto lėšų pripažinimą savivaldybių biudžetų pajamomis, savivaldybių biudžetų pajamų iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų paskirstymą;
- valstybės biudžeto lėšų savivaldybių biudžetams planavimą ir paskirstymą Švietimo ir mokslo, Sveikatos apsaugos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijose;
- valstybės lėšų naudojimo, patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jo naudojimą savivaldybėse įstatymų nustatytiems tikslams.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas.

IŠVADOS

1. Dėl savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių duomenų teisingumo

- 1.1. Reikšmingi išskaidymai nustatyti 47 savivaldybių 2013 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose, todėl 46 savivaldybėms dėl šių rinkinių yra pareikštos sąlyginės nuomonės, o Vilniaus miesto savivaldybei – neigiama. Dėl nustatytų išskaidymų šiuose rinkiniuose nurodyti 267 839,0 tūkst. Lt turto ir 359 134,5 tūkst. Lt įsipareigojimų didesni likučiai metų pabaigoje, 68 062 tūkst. Lt mažesnės pagrindinės veiklos pajamos ir 10 692,1 tūkst. Lt – pagrindinės veiklos sąnaudos. Taip pat negalima patvirtinti minėtuose rinkiniuose nurodytų 3 648 618,7 tūkst. Lt turto ir 2 215 765,3 tūkst. Lt įsipareigojimų likučių metų pabaigoje, 7 988,3 tūkst. Lt pagrindinės veiklos pajamų ir 291 857,5 tūkst. Lt pagrindinės veiklos sąnaudų, nes nebuvo galimybės įsitikinti jų teisingumu. Visi savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose nustatyti neištaisyti duomenų išskaidymai turi įtakos nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui (1 skyrius).
- 1.2. Didžiausią įtaką reikšmingiems išskaidymams savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose turėjo dažniausiai pasikartojančios sisteminės apskaitos klaidos: finansinių ataskaitų duomenys neatitinka apskaitos registrų duomenų; netiksliai nustatoma ilgalaikio materialiojo turto vertė; netinkamai tvarkoma investicijų į kontroliuojamus, asocijuotus ir kitus subjektus apskaita; apskaitoje ne visais atvejais užregistruojamos sukauptos gautinos pajamos ir įsipareigojimai dėl kompensacijų, mokamų iš valstybės biudžeto lėšų; neatliekama arba netinkamai atliekama turto, gautinų sumų, įsipareigojimų inventorizacija (1 skyrius).
- 1.3. Melioracijos įrenginių apskaita nėra aiškiai reglamentuota, todėl tikslinga, kad Žemės ūkio ministerija, kuri įgyvendina valstybės politiką melioracijos srityje, patikslintų Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisykles¹, kad jose būtų reglamentuota, kurie melioracijos darbai ir juos atlikus sukurtas turtas yra priskirtini žemės pagerinimo darbams, o kurie – ilgalaikiam turtui (statiniams), kurio apskaita būtų tvarkoma pagal atskirus turto vienetus (1.3 poskyris).

2. Dėl savivaldybių skolos ir įsipareigojimų

Esama padėtis skolos ir įsipareigojimų srityje

- 2013 m. pabaigoje savivaldybių skolos siekė 2 010 061,2 tūkst. Lt ir per 2003–2013 m. laikotarpį padidėjo 5 kartus. Skolų augimui per paskutinius dešimt metų reikšmingos įtakos turėjo ES struktūrinių fondų projektų bendrafinansavimui reikalingos lėšos. Savivaldybių skoliniai įsipareigojimai ES finansuojamų projektų vykdymui sudarė apie 50 proc. visos savivaldybių skolos, o kai kuriose savivaldybėse 100 proc. (*Kaišiadorių, Šakių ir Trakų rajonų, Alytaus miesto ir Pagėgių*) (2.1 poskyris).

¹ Patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004-04-29 įsakymu Nr. 3D-243 (su vėlesniais pakeitimais).

- 2011–2013 m. savivaldybių skolos didėjo sparčiau negu savivaldybių pajamos: per šį laikotarpį pajamos padidėjo 5 proc., o savivaldybių skola – 22 proc.; vis didėja skolos procentinė dalis savivaldybių pajamose (per tris metus išaugo nuo 47,9 iki 55,6 proc.). Didėjant ir kitiems savivaldybių biudžetų finansiniams įsipareigojimams, pradelsti įsiskolinimai už įsigytas prekes ir suteiktas paslaugas išaugo 57 proc. Tai rodo, kad savivaldybės laiku neatsiskaito su kreditoriais, o jų biudžetams tenka vis didesnės išlaidos skoliniam įsipareigojimams dengti (2.1 poskyris).
- Kai kurių savivaldybių skola priartėjo prie 2013 m. skolinimosi limitų. Net 25 savivaldybių skolos sudarė daugiau kaip 45 proc. biudžeto pajamų, todėl šių savivaldybių skolinimosi galimybės yra apribotos, nes jos neturi teisės skolintis investicijų projektams, kurie įgyvendinami be ES ar kitos tarptautinės paramos (2.2.1 skirsnis).
- Savivaldybių skolos dydis neparodo realios savivaldybės padėties dėl skolinių įsipareigojimų. Nustatėme, kad savivaldybės į skolą įtraukė tik 15 258,4 tūkst. Lt, arba 5 proc. visų 314 228,9 tūkst. Lt įsipareigojimų finansinėms įstaigoms ir kitiems kreditoriams pagal reikalavimų teisių perdavimo ir faktoringo sutartis. Tai galėjo lemti, kad teisės aktuose nėra aiškiai reglamentuota, kokie savivaldybių prisiimami įsipareigojimai (be paskolų ir finansinės nuomos (lizingo) sutarčių) yra laikomi savivaldybės skolos dokumentais. Be to, **Vilniaus miesto savivaldybė** taiko alternatyvias skolinimuisi priemones, todėl išvengiama teisės aktuose nustatytų savivaldybėms skolinimosi procedūrų (2.2.2 skirsnis).
- Savivaldybės nėra nusistačiusios aiškių skolos valdymo strategijų, kuriomis vadovaudamasis galėtų suvaldyti skolinius ir kitus ilgalaikius finansinius įsipareigojimus, užtikrinti savivaldybės finansų tvarumą (2.2 poskyris).

Valstybės lygmeniu sukurtos savivaldybių įsipareigojimų kontrolės priemonės

- Kiekvienais metais Seimas atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymais nustato skolinimosi limitus, kurių savivaldybės negali viršyti prisiimdamos skolinius įsipareigojimus (2.2.1 skirsnis).
- Seimas, tvirtindamas atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymais savivaldybių biudžetų rodiklius, nustato taisykles įsipareigojimams dengti (pvz., nepanaudotas praėjusių metų pajamų likutis turi būti naudojamas įsiskolinimams mažinti) (2.2.3 skirsnis).
- 2014 metais valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymu savivaldybės yra įpareigosios pradelstus įsiskolinimus už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes sumažinti ne mažiau negu 10 proc. ir ne mažesne suma, nei nurodyta šio įstatymo 6 priedėlyje. Nustatyti dalykai rodo, kad yra rizika, jog ši įstatymo nuostata gali būti neįgyvendinta (2.2.3 skirsnis).
- Auditorių nuomone, savivaldybių skolinimosi limitai, jų laikymasis ir kitos šiuo metu nustatytos kontrolės priemonės nėra pakankamos savivaldybių skoloms valdyti. Lietuvai nuo 2015 m. sausio 1 d. nustatomi griežtesni reikalavimai, stiprinantys biudžetinės drausmės koordinavimą ir priežiūrą, todėl Vyriausybė atitinkamai teisės aktais turėtų nustatyti priežiūros sistemą dėl savivaldybių biudžetinės drausmės laikymosi ir savivaldybių atsakomybę už įstatymuose nustatytų reikalavimų nevykdymą (2.2 poskyris).

Rizikos

- Savivaldybės, netekusios teisės daugiau skolintis, neturės galimybės įgyvendinti investicinius projektus ir tinkamai vykdyti savivaldybių funkcijas (2.2 poskyris).
- Savivaldybės negalės suvaldyti prisiimtų skolinių įsipareigojimų, subalansuoti biudžetų, ateityje gali kilti grėsmė finansiniam tvarumui (2.2 poskyris).

3. Dėl savivaldybių biudžetų pajamų

Ne visos savivaldybėms skirtos valstybės biudžeto lėšos teisės aktuose pavestoms funkcijoms (užduotims) atlikti ar kitoms savivaldybių išlaidoms finansuoti priskiriamos savivaldybių biudžetų pajamoms, nors tai yra lėšos, turinčios tikslinę paskirtį ir savo esme panašios į valstybės biudžeto skiriamas specialią tikslinių dotacijų lėšas savivaldybių biudžetams. Tokiu būdu savivaldybių biudžetų pajamos ir išlaidos yra sumažinamos, o 2013 m. savivaldybių biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitose neatskleista informacija apie 2 606 697,8 tūkst. Lt planuotas ir 2 414 996,5 tūkst. Lt panaudotas (tarp jų 1 066 605,6 tūkst. Lt Europos Sąjungos finansinės paramos) valstybės biudžeto lėšas (3 skyrius).

4. Dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo

- 4.1. Nesukurta ir teisės aktais neregamentuota specialių tikslinių dotacijų lėšų savivaldybių biudžetams pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms išlaikyti planavimo ir paskirstymo sistema (4.1 poskyris).
- 4.2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sukurta savivaldybių finansavimo sistema ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės biudžeto asignavimai būtų pervedami savivaldybių biudžetams pagal faktinį lėšų poreikį. Savivaldybėse susidaro dideli nepanaudotų lėšų likučiai, todėl valstybės biudžeto lėšos yra panaudojamos ne pačiu efektyviausiu ar rezultatyviausiu būdu (4.2.1 skirsnis).
- 4.3. Valstybės investicijų planavimas turėtų užtikrinti investicijų projektų finansavimo tęstinumą ir valstybės lėšų panaudojimą efektyviausiu ir naudingiausiu būdu. Kasmet vertindami planavimą pastebime, kad šiam procesui pakankamai dėmesio neskiria ir valstybės politiką formuojančios valstybės institucijos ir įstaigos, ir savivaldybės:
  - nebaigus įgyvendinti vykdomų projektų planuojami nauji, kurie ankstesniais metais nebuvo įtraukti į Valstybės investicijų programą;
  - ne visais atvejais aiškios naujų projektų įtraukimo priežastys, tuo tarpu tęstiniam projektams nusprendžiama lėšų neskirti arba mažinamas finansavimas, dėl to jų įgyvendinimas užsitęsia;
  - nebaigtų projektų vykdymo laikotarpis savivaldybėse siekia 10 ir daugiau metų;
  - dėl nepakankamo finansavimo užsitęsusių projektų įgyvendinimas ateityje gali pabrangti, jie gali prarasti aktualumą ir jų vykdymas gali būti nutrauktas (4.3.1 skirsnis).
- 4.4. Įgyvendinant valstybės investicinius projektus, socialinę ir ekonominę naudą gauna savivaldybės, tačiau dažniausiai projektus planuojama vykdyti tik valstybės biudžeto lėšomis ir tik mažą dalį šių projektų įgyvendinimo numatyta finansuoti savivaldybių biudžetų ar kitų šaltinių lėšomis. Pastebėjome, kad savivaldybės, kurios:
  - ieško papildomų lėšų šaltinių arba turi galimybę investicinius projektus finansuoti savivaldybės biudžeto lėšomis, neturi ilgai vykdomų investicijų projektų arba išvengė projektų vykdymo sustabdymo;

- atsižvelgdamos į finansavimo galimybes, projektus vykdė etapais, turėjo galimybę pradėti eksploatuoti objektus ir pasiekti socialinį rezultatą švietimo, kultūros ir sveikatos apsaugos srityse bei ekonominę naudą ir kitus investicijų projektų tikslus (4.3.2 skirsnis).

5. Dėl valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo

Savivaldybės joms perduotą valdyti patikėjimo teise valstybės turtą, įsigytą ūkininkų rėmimo fondo lėšomis, nenaudoja valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, taip pat susiduria su teisinėmis turto disponavimo problemomis. Be to, savivaldybėms nėra poreikio šį valstybės turtą naudoti ir savarankiškoms funkcijoms atlikti, išskyrus dalį turto, kuris yra naudojamas ne tik ūkininkų, bet ir kitoms savivaldybės gyventojų reikmėms tenkinti, atliekant savarankiškąsias savivaldybių funkcijas (5.1 poskyris).

REKOMENDACIJOS

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

1. Siekiant suvaldyti didėjantį savivaldybių įsiskolinimą ir užtikrinti biudžetų subalansavimą, rengiant ir teikiant Lietuvos Respublikos Seimui atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, numatyti reikiamas priemones savivaldybių biudžetų fiskalinei drausmei užtikrinti (2 išvada).
2. Siekiant aiškaus valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų planavimo ir skyrimo savivaldybėms pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms finansuoti, rengiant atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, peržiūrėti ir įvertinti, kurioms įstaigoms yra tikslinga skirti specialių tikslinių dotacijų lėšas (4.1 išvada).
3. Siekiant efektyvesnio ir rezultatyvesnio valstybės investicijoms skirtų lėšų naudojimo, pradėtų valstybės investicinių projektų finansavimo tęstinumo užtikrinimo, savivaldybių suinteresuotumo investicijų projektų įgyvendinimu skatinimo, patikslinti Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisykles:
  - 3.1. kad būtų nustatyta, kokiais atvejais nauji investicijų projektai, kuriems ankstesnių metų Valstybės investicijų programoje nebuvo numatyta skirti valstybės lėšų, gali būti įtraukiami į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą (4.3 išvada);
  - 3.2. nuostatomis, kurios skatintų savivaldybes prisidėti savo lėšomis prie valstybės investicijų projektų įgyvendinimo (4.4 išvada).
4. Imtis priemonių siekiant išspręsti savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės turto, įsigyto ūkininkų rėmimo fondo lėšomis, teisinės problemas (5 išvada).

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

5. Siekiant atskleisti tikruosius savivaldybių skolinius įsipareigojimus, aiškiau reglamentuoti savivaldybių skolinimąsi:
  - 5.1. inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriais savivaldybių skolai būtų priskirti ir savivaldybių įsipareigojimai, kylantys dėl kreditorių reikalavimo teisių į savivaldybę perleidimo bankams ar kitoms finansų įstaigoms (2 išvada);
  - 5.2. įvertinti „netiesioginį savivaldybių skolinimąsi“ kontroliuojamų bendrovių vardu, kai savivaldybių sprendimais bendrovių paimtos paskolos yra panaudojamos savivaldybių investiciniams projektams ir kitoms išlaidoms finansuoti, bei esant reikalui inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriais toks skolinimasis būtų priskirtas savivaldybių skolai (2 išvada).
6. Siekiant, kad savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitose būtų parodyta tikra ir teisinga informacija apie savivaldybių biudžetų pajamas ir išlaidas, inicijuoti teisės aktų pakeitimus, pagal kuriuos valstybinio audito ataskaitos 3 skyriuje nurodytos valstybės biudžeto lėšos būtų pripažįstamos savivaldybių biudžetų pajamomis (3 išvada).

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

7. Siekiant užtikrinti tikslią ir tinkamą melioracijos įrenginių apskaitą savivaldybėse:

7.1. patikslinti žemės ūkio ministro 2004-04-29 įsakymu Nr. 3D-243 patvirtintas Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklės, kuriose būtų reglamentuota, kurie melioracijos darbai ir juos atlikus sukurtas turtas yra priskirtini žemės pagerinimo darbams, o kurie – ilgalaikiam turtui (statiniams), kurio apskaita būtų tvarkoma pagal atskirus turto vienetus (1.2 išvada);

7.2. pagal Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklių pakeitimus parengti rekomendacijas ir raštu savivaldybes informuoti dėl melioracijos statinių vienetų atskyrimo, nustatant laikotarpį, per kurį savivaldybės turi šiuos turto vienetus atskirti (1.2 išvada).

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai

8. Siekiant efektyvesnio ir rezultatyvesnio valstybės investicijoms skirtų lėšų naudojimo, kartu su savivaldybėmis apsvarstyti ir įvertinti Valstybės investicijų projektų, kurie vykdomi ilgesnį nei planuota laikotarpį, aktualumą, jų tęstinumo būtinybę arba galimybę projektų vykdymą suskaidyti etapais (4.3 ir 4.4 išvados).

Savivaldybėms

Savivaldybėms, kuriose nustatyti reikšmingi finansinių ataskaitų iškraipymai, pateiktos rekomendacijos dėl priemonių, kad klaidos nesikartotų ateityje, siekiant, kad konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose reikšmingais atžvilgiais būtų pateikta teisinga informacija apie savivaldybių finansinę būklę, veiklos rezultatus ir kad ši informacija būtų patikima ir naudinga vartotojams priimant ir vertinant sprendimus dėl išteklių paskirstymo ir jų naudojimo teikiant viešąsias paslaugas.

Savivaldybėms, kuriose nustatyti teisės aktų pažeidimai ir kiti neatitikimai, raštu pateikėme rekomendacijas dėl priemonių, kurių savivaldybės turėtų imtis įsiskolinimų, viešųjų pirkimų, valstybės turto valdymo srityse.

Siekiant užtikrinti Vilniaus miesto savivaldybės finansinės padėties tvarumą, efektyvų skolinių įsipareigojimų valdymą, savivaldybei pateikta rekomendacija parengti ir patvirtinti savivaldybės skolos valdymo strategiją.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti šios ataskaitos 6 priede „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“.

IŽANGA

Audito tikslas – įvertinti savivaldybių 2013 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniuose pateiktų duomenų teisingumą ir valstybės biudžeto lėšų ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą.

Audituojami subjektai – Lietuvos Respublikos savivaldybės (60). Audituojamas laikotarpis – 2013 m.

Savivaldybės yra viešojo sektoriaus subjektai². Kiekvienos savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys yra parengtas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys, į kurį įtraukiami savivaldybės biudžetinių įstaigų, savivaldybės išteklių fondų ir kitų jos kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinys ir savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami savivaldybės biudžeto vykdymo duomenys.

Lietuvos Respublikos 60-ties savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai įeina į nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio sudėtį.

Savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba tvirtina savivaldybės biudžetą ir savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį, prireikus tikslina savivaldybės biudžetą ir yra atsakinga už valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos lėšų paskirstymą pagal Lietuvos Respublikos Seimo, valstybės institucijų ar įstaigų nustatytas sumas, už savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir valstybės lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams.

Savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius (savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas ar pavaduotojai) administruoja savivaldybės biudžeto asignavimus ir kitus piniginius išteklius, organizuoja savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsako už savivaldybės ūkinę ir finansinę veiklą, administruoja savivaldybės turtą ir įstatymų nustatyta tvarka atsako už valstybės institucijų ar įstaigų savivaldybių administracijoms skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą. Savivaldybės administracijos direktorius vadovauja savivaldybės administracijai, kuri rengia savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį.

Savivaldybės administravimo subjektai – savivaldybės institucijos ir įstaigos, kiti subjektai, turintys teisės aktų suteiktus įgaliojimus, atliekantys jiems pavestas administravimo funkcijas ir atsakingi už šių funkcijų įgyvendinimą. Savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojai yra atsakingi už savivaldybių biudžeto lėšų ir jiems perduoto valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams.

Savivaldybės kontrolierius (savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba) kiekvienais metais iki liepos 15 dienos rengia ir savivaldybės tarybos veiklos reglamente nustatyta tvarka teikia savivaldybės tarybai išvadą dėl pateikto tvirtinti savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio. Savivaldybės kontrolierius įstatymų nustatyta tvarka atsako už jam nustatytų funkcijų netinkamą atlikimą, už nepagrįstos ar neteisingos audito išvados pateikimą.

---

² Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str. 22 d. 2 p.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad savivaldybių metinėse konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose, kurios įeina į nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio sudėtį, ir savivaldybių skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų ataskaitose, kurių duomenys įeina į valstybės skolos ataskaitas, nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas savivaldybėse valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių. Audito metu 60-tyje savivaldybių buvo atlikta išsami rizikos analizė, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimas. Audito procedūros buvo atliktos svarbiausiose audito srityse, atrinkus audito pavyzdžius, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Dėl savivaldybių metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių

Audito metu vertinome 60-ties savivaldybių 2013 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose pateiktų duomenų teisingumą. Savivaldybių konsoliduotuosius metinius finansinių ataskaitų rinkinius sudarė Finansinės būklės ataskaitos, Veiklos rezultatų ataskaitos, Pinigų srautų ataskaitos, Grynojo turto pokyčių ataskaitos ir Finansinių ataskaitų aiškinamieji raštai³, parengti pagal 2013 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Savivaldybių turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis, kaip nurodyta konsoliduotosiose finansinės būklės ataskaitose, 2013 metų pradžioje buvo iš viso 23 103 482,0 tūkst. Lt, pabaigoje – 24 441 705,6 tūkst. Lt, tai sudarė 14 proc. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio.

Savivaldybių 2013 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai sudaryti savivaldybių biudžetinių įstaigų, savivaldybių išteklių fondų ir kitų savivaldybių kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų ataskaitų pagrindu.

Atlikdami savivaldybių 2013 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose pateiktų duomenų teisingumo vertinimą, naudojome 59 savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktu darbu pagal Valstybės kontrolės ir šių tarnybų 2013 m. pasirašytas bendradarbiavimo sutartis⁴.

Dėl savivaldybių skolos

Audito metu atlikome 60-ties savivaldybių skolų ir kitų įsipareigojimų ir jų valdymo analizę, vertinome: 2013 m. skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų ataskaitose⁵ pateiktų duomenų teisingumą; skolos ir kitų finansinių įsipareigojimų valdymą; skolinimosi, finansinių

---

³ Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymai: 2007-12-19 Nr. 1K-378 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 2-ojo standarto patvirtinimo“, 2007-12-19 Nr. 1K-379 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 3-ojo standarto patvirtinimo“, 2007-12-19 Nr. 1K-380 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 4-ojo standarto patvirtinimo“, 2008-01-09 Nr. 1K-011 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 5-ojo standarto patvirtinimo“, 2008-08-18 Nr. 1K-247 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 6-ojo standarto patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

⁴ Bendradarbiavimo sutartys buvo pasirašytos su 59-ių savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis, išskyrus Biržų rajono savivaldybę.

⁵ Ataskaitų formos patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-11-11 įsakymu Nr. 1K-361 (2013-07-03 Nr. 1K-234 redakcija).

įsipareigojimų prisiėmimo ir paskolų lėšų naudojimo teisėtumą ir 2013 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme savivaldybėms nustatytų skolinimosi limitų laikymąsi – savivaldybės skolos, metinio savivaldybės grynojo skolinimosi, savivaldybės garantijų. Vertinome 2014 m. savivaldybių priimtas priemones dėl pradėtų įsiskolinimų už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes mažinimo.

Savivaldybių negražintų paskolų likutis, kaip nurodyta skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų ataskaitose, 2013 metų pradžioje buvo iš viso 1 858 810,1 tūkst. Lt, pabaigoje – 2 010 061,2 tūkst. Lt.

Dėl savivaldybių biudžetų pajamų

Audito metu atlikome 60-ties savivaldybių biudžetų pajamų analizę, vertinome savivaldybių biudžetų pajamų 2013 m. plano vykdymą, valstybės biudžeto lėšų pripažinimą savivaldybių biudžetų pajamomis, savivaldybių biudžetų pajamų iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų paskirstymą.

Savivaldybės 2013 m. planavo gauti iš viso 7 269 826,8 tūkst. Lt biudžetų pajamų, gavo 7 163 785,6 tūkst. Lt, iš jų 3 345 511,0 tūkst. Lt dotacijų savivaldybių biudžetams. Iš valstybės institucijų ir įstaigų pagal lėšų panaudojimo sutartis gavo 2 426 064,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto ir išteklių fondų lėšų.

Dėl savivaldybėms skirtų valstybės biudžeto lėšų planavimo ir naudojimo

Švietimo ir mokslo, Sveikatos apsaugos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijose vertinome valstybės biudžeto lėšų savivaldybių biudžetams valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, mokinio krepšeliui finansuoti, valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti, savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti, socialinei paramai finansuoti planavimą ir paskirstymą.

Savivaldybėse vertinome valstybės lėšų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams. Remdamiesi rizikos analize ir įvertinę veiksnius, turinčius įtakos tam tikroms audito sritims, audito procedūras atlikome vertindami:

- valstybės biudžeto lėšų, skirtų valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, mokinio krepšeliui finansuoti ir kitoms savivaldybių programoms įgyvendinti, panaudojimą ir nepanaudotų lėšų grąžinimą į valstybės biudžetą; lėšų socialinei paramai administruoti panaudojimą;
- valstybės investicijų projektų srityje – investicijų projektų finansavimą, jų vykdymą ir prekių, paslaugų, darbų įsigijimus įgyvendinant šiuos projektus.

Dėl savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo

Savivaldybėse vertinome patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jo naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams. Įvertinę turto struktūrą ir rizikos veiksnius, turinčius įtakos turto valdymui, audito procedūras atlikome vertindami:

- valstybės turto, įsigyto iš ūkininkų rėmimo fondo lėšų ir apskričių viršinininkų administracijų perduoto savivaldybėms, naudojimą;
- kito valstybės turto, valdomo patikėjimo teise, naudojimą ir nurašymą;
- valstybinės žemės sklypų hidrotechnikos statiniams (tvenkiniams) eksploatuoti naudojimą.

Teisės aktai, kuriais vadovaujantis atliktos valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimo procedūros, pateikti 1 priede.

Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, atsižvelgėme į pažeidimų poveikį ir su audituojamais subjektais aptarėme juos lėmusias priežastis, įvertinome galimas teisės aktų nesilaikymo pasekmes ir pateikėme rekomendacijas, dalis kurių buvo įgyvendinta audito metu. Detali informacija kiekvienai savivaldybei apie joje audito metu nustatytus dalykus buvo pateikta raštu.

AUDITO REZULTATAI

1. DĖL SAVIVALDYBIŲ KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ

Savivaldybės konsolidavo 3207 joms priklausančių viešojo sektoriaus subjektų (VSS) finansinių ataskaitų, kurios įeina į 2013 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio sudėtį. Šių subjektų turtas sudarė 24 441 705,6 tūkst. Lt. Pažymėtina pažanga, nes šiais metais yra konsoliduotos visų savivaldybėms priklausančių VSS 2013 m. finansinės ataskaitos. Praėjusiais metais nebuvo konsoliduotos trijų savivaldybių ([Mažeikių ir Raseinių rajonų ir Elektrėnų](#)) septynių VSS 2012 m. finansinės ataskaitos, nes šie subjektai konsolidavimui nepateikė finansinių ataskaitų duomenų.

Savivaldybių 2013 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose nustatyta reikšmingų neištaisyty iškreipimų, kurie turėjo įtakos savivaldybių kontrolierių išvadose reiškiamoms nuomonėms dėl šių rinkinių. Dėl nustatytų iškreipimų nurodyti 267 839,0 tūkst. Lt (415 706,8 - 147 867,8) turto ir 359 134,5 tūkst. Lt (1 041 772,5 - 682 638,0) įsipareigojimų didesni likučiai metų pabaigoje, 68 062 tūkst. Lt mažesnės pagrindinės veiklos pajamos ir 10 692,1 tūkst. Lt - pagrindinės veiklos sąnaudos. Taip pat negalima patvirtinti minėtuose rinkiniuose nurodytų 3 648 618,7 tūkst. Lt turto ir 2 215 765,3 tūkst. Lt įsipareigojimų likučių metų pabaigoje, 7 988,3 tūkst. Lt pagrindinės veiklos pajamų ir 291 857,5 tūkst. Lt pagrindinės veiklos sąnaudų, nes nebuvo galimybės įsitikinti jų teisingumu. Nustatyti neištaisyti duomenų iškreipimai pateikti 1 ir 2 lentelėse.

Savivaldybių kontrolieriai dėl šių rinkinių pateikė 12 besąlyginių, 46 sąlygines ir 1 neigiamą nuomonę ([Vilniaus miesto savivaldybei](#)). Nebuvo pateikta nuomonė dėl Biržų r. savivaldybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio, nesant šios savivaldybės kontrolieriaus (žiūrėti 2 priedą).

Visi savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose nustatyti neištaisyti duomenų iškreipimai turi įtakos nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui.

1 lentelė. Duomenų iškreipimai savivaldybių Finansinės būklės ataskaitose, tūkst. Lt

Eil. Nr.	Audituotos ataskaitos ir jų straipsniai	Neteisingai padidinta	Neteisingai sumažinta	Suma, kurios negalima patvirtinti
A.	ILGALAIKIS TURTAS	293520,9	89798,0	3504193,2
B.	BIOLOGINIS TURTAS	0,0	71,4	0,0
C.	TRUMPALAIKIS TURTAS	122185,9	57998,4	144425,5
	IŠ VISO TURTO	415706,8	147867,8	3648618,7
D.	FINANSAVIMO SUMOS	562912,4	74184,5	1524077,8
E.	ĮSIPAREIGOJIMAI	188213,3	1828,9	308541,1
F.	GRYNASIS TURTAS	290026,9	606624,6	383146,4
G.	MAŽUMOS DALIS	619,9	0,0	0,0
	IŠ VISO ĮSIPAREIGOJIMŲ	1041772,5	682638,0	2215765,3

Šaltinis – Valstybės kontrolė

2 lentelė. Duomenų iškreipimai savivaldybių Veiklos rezultatų ataskaitose, tūkst. Lt

Eil. Nr.	Audituotos ataskaitos ir jų straipsniai	Neteisingai padidinta	Neteisingai sumažinta	Suma, kurios negalėjo patvirtinti
A.	Pagrindinės veiklos pajamos	16718,7	84780,7	7988,3
B.	Pagrindinės veiklos sąnaudos	21112,4	31804,5	291857,5

Šaltinis – Valstybės kontrolė

47-iose savivaldybėse buvo nustatyta reikšmingų iškreipimų 2013 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose, todėl juose nurodyti 267 839,0 tūkst. Lt turto ir 359 134,5 tūkst. Lt įsipareigojimų didesni likučiai metų pabaigoje, 68 062 tūkst. Lt mažesnės pagrindinės veiklos pajamos, o 10 692,1 tūkst. Lt – pagrindinės veiklos sąnaudos. Taip pat negalima patvirtinti minėtuose rinkiniuose nurodytų 3 648 618,7 tūkst. Lt turto ir 2 215 765,3 tūkst. Lt įsipareigojimų likučių metų pabaigoje, 7 988,3 tūkst. Lt pagrindinės veiklos pajamų ir 291 857,5 tūkst. Lt pagrindinės veiklos sąnaudų, nes nebuvo galimybės įsitikinti jų teisingumu. Visi savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose nustatyti neištaisyti duomenų iškreipimai turi įtakos nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui.

Pateikiame savivaldybėse dažniausiai pasikartojančias, sisteminės apskaitos klaidas, dariusias didžiausią įtaką iškreipymams 2013 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose.

1.1. Finansinių ataskaitų duomenys neatitinka apskaitos registrų duomenų

Kai kurios savivaldybės nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatymo⁶ reikalavimo, kad finansinės ataskaitos turi būti sudaromos pagal apskaitos registrų duomenis:

- pastebima tendencija, kad klaidos ir neatitikimai, turintys reikšmingos įtakos savivaldybių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų duomenų teisingumui, susidaro taisant konsolidavimo procese aptiktas klaidas. Nustatyta, kad trys savivaldybės ([Mažeikių ir Telšių rajonų ir Neringos](#)), siekdamos ištaisyti klaidas Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (VSAKIS) ir užbaigti konsolidavimo procesą, atliko įrašus rankiniu būdu. Jie neturi jokio turinio, nes tokių duomenų nėra apskaitos registruose. Taigi taip iškreipomos konsoliduotosios finansinės ataskaitos.

Pavyzdys

[Mažeikių rajono savivaldybė](#), siekdama ištaisyti aptiktas ankstesnio laikotarpio klaidas ir neatitikimus, atliko devynis įrašus rankiniu būdu. Jie nepagrįsti konsolidavimo įrašų pažymomis ir atlikti tik tam, kad būtų ištaisytos klaidos VSAKIS. Šiais įrašais buvo pakeisti savivaldybės finansinių ataskaitų išankstinių mokėjimų ir įsipareigojimų eilučių duomenys. Todėl savivaldybės 2013 m. konsoliduotojoje finansinės būklės ataskaitoje nurodyti net 27,8 karto (105 479,4 tūkst. Lt) didesni išankstiniai mokėjimai ir 17 kartų (173 685,2 tūkst. Lt) – įsipareigojimai, nei užregistruota apskaitos registruose. Faktiškai savivaldybė tokių mokėjimų neatliko, įsipareigojimų neturi, o apskaitos registruose įrašų apie tokias ūkines operacijas nėra.

[Neringos savivaldybėje](#) siekiant ištaisyti konsolidavimo klaidas, susidariusias netinkamai eliminavus tarpusavio operacijas, buvo atlikti dvidešimt keturi įrašai rankiniu būdu. Taip aptiktos klaidos buvo ištaisytos, tačiau šiais įrašais buvo pakeisti savivaldybės finansinių ataskaitų įsipareigojimų eilutės duomenys. Todėl savivaldybės 2013 m. konsoliduotojoje finansinės būklės

⁶ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (2008-07-03 Nr. X-1679 redakcija).

ataskaitoje nurodyti 13,2 karto (11 205,82 tūkst. Lt) didesni įsipareigojimai, nei užregistruota apskaitos registruose. Faktiškai savivaldybė tokių įsipareigojimų neturi, o apskaitos registruose įrašų apie tokias ūkines operacijas nėra.

Pažymėtina, kad savivaldybės minėtų įrašų nepagrindė konsolidavimo įrašų pažymomis, taip nesilaikė Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo metodikos⁷.

Dėl apskaitos registru duomenimis nepagrįstų įrašų rankiniu būdu savivaldybių finansinėse ataskaitose nurodyti didesni 105 479,4 tūkst. Lt išankstinių mokėjimų, 184 891 tūkst. Lt įsipareigojimų ir 618,6 tūkst. Lt mažumos dalies likučiai.

- Vis dar ne visose savivaldybėse užtikrinama, kad administracijų ir pavaldžių įstaigų finansinės ataskaitos būtų sudaromos pagal apskaitos registru duomenis. Nustatyta, kad vienuolikos savivaldybių (Vilniaus ir Kauno miestų, Tauragės, Šilutės, Šilalės, Raseinių, Trakų, Joniškio, Pasvalio, Vilniaus ir Kauno rajonų) finansinių ataskaitų duomenys neatitiko apskaitos registru duomenų, audito metu nebuvo pateikta dokumentų, pagrindžiančių susidariusius neatitikimus, nebuvo sudaryti kai kurių sąskaitų apskaitos registrai ir kt. Šie neatitikimai turėjo reikšmingos įtakos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų duomenų teisingumui: finansinėse ataskaitose nurodyta 932,4 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio turto, 566,0 tūkst. Lt mažesnis trumpalaikio turto, 39 760,9 tūkst. Lt didesnis finansavimo sumų, 449,7 tūkst. Lt didesnis įsipareigojimų ir 92,1 tūkst. Lt mažesnis grynojo turto likučiai. Taip pat negalima buvo patvirtinti 62 290,7 tūkst. Lt ilgalaikio turto ir 263,5 tūkst. Lt trumpalaikio turto, 522,3 tūkst. Lt finansavimo sumų, 274,6 tūkst. Lt įsipareigojimų ir 25 63,1 tūkst. Lt grynojo turto likučių.

Dalis savivaldybių neužtikrino, kad konsoliduotosios finansinės ataskaitos būtų sudarytos pagal apskaitos duomenis. Taip nesilaikyta Buhalterinės apskaitos įstatymo 17 straipsnio reikalavimo: trijose savivaldybėse, siekiant ištaisyti VSAKIS aptiktas klaidas ir užbaigti konsolidavimo procesą, buvo rankiniu būdu atlikti įrašai, nepagrįsti apskaitos duomenimis ir konsolidavimo įrašų pažymomis, o vienuolikos savivaldybių administracijų ir savivaldybei pavaldžių įstaigų finansinių ataskaitų duomenys neatitinka apskaitos registru duomenų. Dėl šių priežasčių konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose neteisingai nurodytas:

- 932,4 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio turto, 104 913,4 tūkst. Lt didesnis trumpalaikio turto likutis;
- 39 760,9 tūkst. Lt didesnis finansavimo sumų ir 185 340,7 tūkst. Lt didesnis įsipareigojimų likutis;
- 92,1 tūkst. Lt mažesnis grynojo turto, 618,6 tūkst. Lt didesnis mažumos dalies likutis.

Nėra galimybės patvirtinti 62 290,7 tūkst. Lt ilgalaikio ir 263,5 tūkst. Lt trumpalaikio turto, 522,3 tūkst. Lt finansavimo sumų, 274,6 tūkst. Lt įsipareigojimų, 2 563,1 tūkst. Lt grynojo turto likučių teisingumo.

1.2. Ilgalaikio materialiojo turto vertė netiksli

Viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo, įvertinimo, registravimo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose reikalavimus nustato 12-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas (VSAFAS) „Ilgalaikis materialusis turtas“⁸.

⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-04-19 įsakymu Nr. 1K-152 (2014-02-07 Nr. 1K-036 redakcija), 65 p.

⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-05-08 įsakymu Nr. 1K-174 (2009-11-22 Nr. 1K-466 redakcija su vėlesniais pakeitimais) patvirtintas 12-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas.

Savivaldybėse atliekant auditą nustatyta, kad nemažai klaidų daroma apskaitant nekilnojamąsias ir kilnojamąsias kultūros vertybes. Dalis savivaldybių neįvertino jų tikrąja verte ([Kauno ir Panevėžio miestų bei Akmenės, Kelmės, Pakruojo ir Raseinių rajonų](#)) arba nepagrįstai skaičiavo jų nusidėvėjimą ([Kauno ir Šiaulių miestų bei Akmenės, Anykščių ir Zarasų rajonų](#)), kai kurios savivaldybės kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidų nepripažino sąnaudomis, o didino jų vertę ([Pakruojo, Raseinių ir Zarasų rajonų](#)) arba nepateikė dokumentų, įrodančių, kad savivaldybės administracijoje apskaitomos kilnojamosios kultūros vertybės galėtų būti joms priskirtos ([Vilniaus miesto savivaldybė](#)). Dėl šių priežasčių finansinėse ataskaitose kultūros vertybių likutis 8 299,8 tūkst. Lt didesnis, o 32 234,9 tūkst. Lt kultūros vertybių likučio teisingumo negalima buvo patvirtinti.

Pastebėtina ir tai, kad [Pakruojo, Rokiškio, Švenčionių, Tauragės ir Varėnos rajonų savivaldybės](#) neįvertino žemės tikrąja verte, nors žemė po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose yra rodoma tikrąja verte. Todėl finansinėse ataskaitose žemės likutis 191,2 tūkst. Lt didesnis, o 1 813,0 tūkst. Lt žemės likučio teisingumo negalima buvo patvirtinti.

Dažniausiai pasitaikanti klaida, kai savivaldybės nebaigtos statybos sąskaitoje nepagrįstai apskaito ilgalaikio materialiojo turto vienetus, pripažintus tinkamais naudoti, nepadidina šio turto įsigijimo savikainos, arba neteisėtai apskaito joms nepriklausantį ilgalaikį turtą ([Kauno, Klaipėdos ir Vilniaus miestų bei Kauno, Pakruojo, Pasvalio, Prienų, Telšių ir Utenos rajonų](#)). Dėl to finansinėse ataskaitose nebaigtos statybos sąskaitoje nurodytas 105 935,6 tūkst. Lt didesnis likutis, o ilgalaikio materialiojo turto likutis – ta pačia suma mažesnis.

Audito metu nustatyta atvejų, kai [Druskininkų, Kauno ir Panevėžio miestų, Akmenės, Mažeikių ir Tauragės rajonų ir Rietavo savivaldybės](#) neteisingai skaičiavo ilgalaikio turto nusidėvėjimą: nesilaikė Vyriausybės nutarimu⁹ patvirtintų Ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) minimalių ir maksimalių ekonominių normatyvų, nenustatė ilgalaikio turto naudingo tarnavimo trukmės arba neskaičiavo pradėtų eksploatuoti ilgalaikių turto vienetų nusidėvėjimo. Todėl finansinėse ataskaitose ilgalaikio turto likutis mažesnis 3 519,7 tūkst. Lt.

Pagal 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“¹⁰ reikalavimus, savivaldybės, sudarydamos finansines ataskaitas, turėtų nustatyti, ar yra turto nuvertėjimo požymių ir, jeigu yra, turėtų nustatyti turto atsiperkamąją vertę. Tačiau [Panevėžio ir Vilniaus miestų, Akmenės, Jonavos, Širvintų ir Vilkaviškio rajonų savivaldybės](#) nevertino turto nuvertėjimo požymių, nors kai kurios savivaldybės turi turto, neeksploatuojamo nuo 1995 metų, nenustatė tokio turto atsiperkamosios vertės ir neskaičiavo jo nuvertėjimo. Dėl šių priežasčių finansinėse ataskaitose nurodyto ilgalaikio turto 143 423,4 tūkst. Lt likučio teisingumo negalima buvo patvirtinti.

Dalis savivaldybių, apskaitydamos ilgalaikį materialųjį turtą, nesilaikė VSAFAS ir kitų teisės aktų reikalavimų. Dėl to konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pateikti duomenys neparodo tikros ir teisingos turto vertės, nes neteisingai nurodyti:

- 8 299,8 tūkst. Lt didesni kultūros vertybių ir 191,2 tūkst. Lt didesni žemės likučiai;
- 105 935,6 tūkst. Lt didesnis nebaigtos statybos ir ta pačia suma mažesnis ilgalaikio turto likutis. Taip pat ilgalaikio turto 3 519,7 tūkst. Lt mažesnis likutis dėl neteisingai skaičiuoto šio turto nusidėvėjimo.

⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-06-10 nutarimas Nr. 564 (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-07-04 įsakymu Nr. 1K-229 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintas 22-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas, 6 ir 49 p.

Be to, nėra galimybės patvirtinti 32 234,9 tūkst. Lt kultūros vertybių, 1 813,0 tūkst. Lt žemės ir 143 423,4 tūkst. Lt ilgalaikio turto likučių teisingumo.

1.3. Melioracijos įrenginių apskaita netiksli ir neparodo tikros šio turto būklės

Melioracijos įrenginių buhalterinė apskaita visose savivaldybėse (išskyrus *Vilniaus, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus miestų ir Visagino*, kurios šio turto neturi), neatitinka 12-ojo VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“¹¹ ir 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“¹² nuostatų. Melioracijos įrenginių buhalterinė apskaita savivaldybėse tvarkoma ne pagal atskirus turto vienetus, todėl yra netiksli ir nesudaro galimybės tinkamai kontroliuoti šį turtą. Nusidėvėjimas skaičiuojamas ne turto vienetams, o turto grupėms; nevertinamas ir neskaičiuojamas turto vienetų nuvertėjimas, todėl melioracijos įrenginių vertė neparodo tikros turto būklės, kuri yra svarbi savivaldybėms priimant sprendimus dėl šio turto kūrimo, atnaujinimo ar remonto.

Dėl šių priežasčių nėra galimybės įsitikinti, ar savivaldybių finansinėse ataskaitose melioracijos įrenginių 1 335 166,1 tūkst. Lt likutis ir atitinkamai 1 330 168,2 tūkst. Lt finansavimo sumų (iš jų: 1 260 019,9 tūkst. Lt iš valstybės biudžeto, 63 434,7 tūkst. Lt iš ES, 6 713,6 tūkst. Lt iš kitų šaltinių) ir 4 997,9 tūkst. Lt perviršio likutis 2013 m. pabaigoje yra teisingi.

Melioracijos įrenginių apskaitos problema savivaldybėse iš dalies susidarė dėl neaiškaus šio turto apskaitos reglamentavimo. Pagal 12-ojo VSAFAS 35 punktą atliktų žemės gerinimo darbų, tokių kaip žemės sklypo melioravimo darbai, išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai jos padaromos. Tačiau teisės aktuose nereglementuota, kurie melioracijos darbai priskirtini žemės gerinimo darbams ir jų išlaidos turi būti iš karto pripažįstamos sąnaudomis, o kurie – ilgalaikio turto vienetų (statinių) kūrimui. Pagal Melioracijos įstatymo 9 straipsnį¹³ melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarką nustato Žemės ūkio ministerija. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklėse¹⁴ nurodyta, kad jų apskaita tvarkoma pagal kadastrines vietas. Taigi melioracijos statinių buhalterinė apskaita savivaldybėse susijusi ir su šių taisyklių nuostatų taikymu. Todėl tikslinga, kad Žemės ūkio ministerija, įgyvendinanti valstybės politiką melioracijos srityje, patikslintų Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisykles, kuriose būtų reglamentuota, kurie melioracijos darbai ir juos atlikus sukurtas turtas yra priskirtini žemės pagerinimo darbams, o kurie – ilgalaikiam turtui (statiniams), kurio apskaita būtų tvarkoma pagal atskirus turto vienetus. Pažymėtina, kad Žemės ūkio ministerija pritarė šiai nuomonei¹⁵.

Melioracijos įrenginių apskaita savivaldybėse, kurios turi šio turto, neatitinka 12-ojo ir 22-ojo VSAFAS nuostatų: šių įrenginių apskaita tvarkoma ne pagal atskirus turto vienetus; skaičiuojamas ne turto vienetų, o jo grupių nusidėvėjimas; nevertinamas ir neskaičiuojamas turto vienetų nuvertėjimas. Todėl melioracijos įrenginių apskaita nėra tiksli, nesudaro galimybės tinkamai kontroliuoti šį turtą ir neparodo tikros turto būklės, kuri yra svarbi savivaldybėms priimant sprendimus dėl šio turto kūrimo, atnaujinimo ar remonto.

¹¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-05-08 įsakymas Nr. 1K-174 (2009-11-22 Nr. 1K-466 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

¹² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-07-04 įsakymas Nr. 1K-229 (su vėlesniais pakeitimais).

¹³ Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymas, 1993-12-09 Nr. I-323 (2004-02-05 Nr. IX-2009 redakcija).

¹⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004-04-29 įsakymu Nr. 3D-243 (su vėlesniais pakeitimais), 2 p.

¹⁵ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2014-06-05 raštas Nr. 2D-2602 (12.6), atsakant į Valstybės kontrolės 2014-04-08 raštą Nr. S-(34-3362)-1038.

Dėl to nebuvo galimybės įsitikinti, ar savivaldybių finansinėse ataskaitose melioracijos įrenginių 1 335 166,1 tūkst. Lt likutis 2013 m. pabaigoje yra teisingas.

Melioracijos įrenginių apskaita nėra aiškiai reglamentuota, todėl tikslinga, kad Žemės ūkio ministerija, įgyvendinanti valstybės politiką melioracijos srityje, patikslintų Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisykles: reglamentuotų, kurie melioracijos darbai ir juos atlikus sukurtas turtas priskirtini žemės pagerinimo darbams, o kurie – ilgalaikiam turtui (statiniams), kurio apskaita būtų tvarkoma pagal atskirus turto vienetus.

1.4. Investicijų ir nuosavybės metodo įtakos likučiai neparodo realios turimų investicijų vertės ir teisingų kontroliuojamų subjektų veiklos rezultatų

Nustatyta, kad net 32 savivaldybėse investicijų į kontroliuojamus, asocijuotus ir kitus subjektus (toliau – investicijos į subjektus) apskaita tvarkoma netinkamai:

- 28 savivaldybėse¹⁶, nesilaikant 14-ojo, 15-ojo ir 17-ojo VSAFAS¹⁷ nuostatų, užregistruotos ne visos investicijos į subjektus arba užregistruotos neteisingai, neapskaičiuota arba neteisingai apskaičiuota nuosavybės metodo įtaka, investicijų balansinė vertė nesumažinta savivaldybei tenkančia subjekto nuostolio dalimi, neteisingai nustatyta savivaldybei tenkanti subjekto nuosavybės vertybinių popierių dalis, subjektai priskirti netinkamai grupei ir dėl to pritaikytas neteisingas investicijos apskaitos metodas.

Pavyzdys

Klaipėdos miesto savivaldybės finansinėse ataskaitose nurodytas 237 691,6 tūkst. Lt didesnis investicijų į subjektus likutis ir 238 618,1 tūkst. Lt didesnė nuosavybės metodo įtaka, nes investicijų vertės pasikeitimas užregistruotas ne pagal metinių, o tarpinių subjektų finansinių ataskaitų duomenis, savivaldybei tenkanti akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų grynojo turto dalis neteisingai apskaičiuota kartu su dotacijomis (turėjo būti skaičiuojama be dotacijų), o investicijos balansinė vertė nesumažinta subjektų patirtų nuostolių suma (turėjo būti sumažinta iki 0 Lt). Be to, nustatyta, kad dalis investicijų neužregistruota apskaitoje.

Dėl investicijų apskaitos klaidų minėtų savivaldybių finansinėse ataskaitose iš viso 2013 m. pabaigoje nurodyti 270 484,7 tūkst. Lt didesni ir 6 102,3 tūkst. Lt mažesni investicijų į subjektus likučiai, 276 881,8 tūkst. Lt didesni ir 3 443,9 tūkst. Lt mažesni nuosavybės metodo įtakos likučiai.

- 4 savivaldybėse (**Vilniaus miesto, Vilniaus ir Trakų rajonų ir Marijampolės**) nebuvo galima patvirtinti investicijų į subjektus ir nuosavybės metodo įtakos likučių teisingumo, nes auditoriams nebuvo pateikta visa informacija, būtina siekiant teisingai apskaitoje užregistruoti investicijas ir jų pokyčius, o kai kuriais atvejais finansinių ataskaitų likučiai neatitiko apskaitos registrų duomenų. Pažymėtina, kad **Vilniaus miesto ir Trakų rajono savivaldybėse** nesukurta sistema, kuri užtikrintų, kad investicijų apskaitą tvarkantis

¹⁶ Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių miestų, Jurbarko, Kaišiadorių, Kauno, Kazlų Rūdos, Kėdainių, Kretingos, Lazdijų, Mažeikių, Molėtų, Pakruojo, Plungės, Prienų, Raseinių, Skuodo, Šakių, Šalčininkų, Švenčionių, Ukmergės, Tauragės, Varėnos, Vilkaviškio rajonų ir Rietavo, Visagino savivaldybės.

¹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-12-09 įsakymu Nr. 1K-430 patvirtintas 14-asis standartas „Jungimai ir investicijos į asocijuotuosius subjektus“ (2010-05-13 Nr. 1K-157 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 2008-12-09 įsakymu Nr. 1K-433 patvirtintas 15-asis standartas „Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys ir investicijos į kontroliuojamus subjektus“ (2010-05-05 Nr. 1K-151 redakcija su vėlesniais pakeitimais) ir 2008-06-27 įsakymu Nr. 1K-223 patvirtintas 17-asis standartas „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ (2009-12-11 Nr. 1K-444 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

administracijos padalinys gautų pakankamą ir tikslią informaciją apie subjektų nuosavo kapitalo pokyčius, grynąjį pelną (nuostolį), savivaldybės turimą balsų ar akcijų skaičių, savivaldybės skirtas lėšas nuostoliams dengti ar įstatiniam kapitalui didinti, investicijų nuvertėjimą ar tikrąją jų vertę.

Pavyzdžiai

Negalima patvirtinti, kad **Vilniaus miesto savivaldybės** finansinėse ataskaitose nurodyti 1 251 327,2 tūkst. Lt investicijų į subjektus ir -16 900,1 tūkst. Lt nuosavybės metodo įtakos likučiai yra teisingi, nes dalis kontroliuojamų ir kitų subjektų savivaldybės administracijai nepateikė ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų, reikalingų investicijų vertės pokyčiams apskaičiuoti, investicijos į kitus subjektus nebuvo vertintos tikrąja verte, nebuvo vertintas investicijų nuvertėjimas. Savivaldybės administracijoje nesukurta sistema, užtikrinanti, kad investicijų apskaitą tvarkantis padalinys laiku gautų visą informaciją apie investicijas, subjektų nuosavo kapitalo pokyčius, grynąjį pelną (nuostolį) ir kt.

Negalima patvirtinti **Trakų rajono savivaldybės** finansinėse ataskaitose nurodytų 21 390,9 tūkst. Lt investicijų į subjektus ir -3 164,5 tūkst. Lt nuosavybės metodo įtakos likučių teisingumo, nes šie likučiai neatitiko apskaitos registrų duomenų, kai kurios investicijos apskaitytos netinkamu apskaitos metodu, nes kontroliuojami ar asocijuoti subjektai priskirti kitiems subjektams. Taip pat auditoriams buvo pateikti ne visi investicijų vertę pagrindžiantys dokumentai, nes savivaldybės administracijoje nesukurta sistema, kuri užtikrintų, kad investicijų apskaitą tvarkantis administracijos padalinys gautų pakankamą informaciją, reikalingą investicijų apskaitai.

Dėl šių priežasčių negalima patvirtinti šių savivaldybių finansinėse ataskaitose nurodytų 2013 m. pabaigos 1 303 620,3 tūkst. Lt investicijų į subjektus ir -17 037,4 tūkst. Lt nuosavybės metodo įtakos likučių teisingumo.

28 savivaldybėse investicijų į subjektus apskaita ne visais atvejais buvo tvarkoma laikantis VSAFAS, todėl šių savivaldybių finansinėse ataskaitose 2013 m. pabaigoje iš viso nurodyti 270 484,7 tūkst. Lt didesni ir 6 102,3 tūkst. Lt mažesni investicijų į subjektus likučiai, taip pat 276 881,8 tūkst. Lt didesni ir 3 443,9 tūkst. Lt mažesni nuosavybės metodo įtakos likučiai.

4 savivaldybėse negalima patvirtinti 1 303 620,3 tūkst. Lt investicijų į subjektus ir -17 037,4 tūkst. Lt nuosavybės metodo įtakos likučių teisingumo, nes finansinių ataskaitų duomenys neatitinka apskaitos registrų (investicijų apskaitai skirtų buhalterinių sąskaitų) duomenų, o savivaldybės disponuoja nepakankama informacija apie investicijas ir jų vertės pasikeitimą.

Taigi, iš viso net 32 savivaldybės (daugiau nei pusė visų šalies savivaldybių) neužtikrino teisingos investicijų į subjektus apskaitos, todėl jų finansinėse ataskaitose nurodyti investicijų ir nuosavybės metodo įtakos likučiai neparodo realios situacijos apie turimų investicijų vertę, jų kitimą ir kontroliuojamų subjektų veiklos rezultatus, tenkančius savivaldybei kaip kontroliuojančiam subjektui. Šie likučiai svarbūs savivaldybėms priimant sprendimus, susijusius su veiksmingu investicijų valdymu ir racionaliu lėšų naudojimu papildomai investuojant į turimas arba įsigyjant naujas investicijas.

1.5. Savivaldybių mokesčių pajamų apskaita ir Valstybinės mokesčių inspekcijos pateikti duomenys neparodo tikslų savivaldybių gautų ir sukauptų gautinų pajamų

Savivaldybių Veiklos rezultatų ataskaitų duomenimis, 2013 metų savivaldybių pajamos, gaunamos iš mokesčių, buvo 2 849 311,1 tūkst. Lt. Dalį jų sudarė Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) mokesčių fondo surinkti mokesčiai (gyventojų pajamų, nekilnojamojo turto ir kt.), kuriuos pagal Mokesčių administravimo įstatymą¹⁸ atitinkamų mokesčių įstatymų nustatyta tvarka inspekcija paskirsto savivaldybių biudžetams.

Savivaldybių išdai 2013 metais gautas ir sukauptas gautinas mokesčių pajamas pripažino ir registravo buhalterinėje apskaitoje pagal VMI parengtas ir savivaldybių administracijoms pateiktas VMI administruojamų ir neadministruojamų, bet surenkamų mokesčių ir kitų įmokų ataskaitas (S1–S3 formos)¹⁹. Audito metu nustatyta, kad keturios savivaldybės (**Vilniaus miesto, Druskininkų, Kauno ir Varėnos rajonų**) neregistravo buhalterinėje apskaitoje sukauptų gautinų pajamų pagal VMI pateiktas ataskaitas. Dėl to šių savivaldybių finansinėse ataskaitose 2013-12-31 nurodytas per vienerius metus sukauptų gautinų sumų likutis yra 55 019,6 tūkst. Lt mažesnis.

Valstybės kontrolė, atlikusi 2013 metų VMI mokesčių fondo finansinį (teisėtumo) auditą, nustatė, kad VMI mokesčių fondo buhalterinę apskaitą tvarkė ir 2013 m. finansines ataskaitas teikė nesilaikydama Buhalterinės apskaitos ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymų reikalavimų. Valstybinio audito išvadoje atsisakyta pareikšti nuomonę dėl 2013 metų VMI mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio duomenų²⁰, nes valstybiniams auditoriams nebuvo galimybės gauti tinkamų ir pakankamų įrodymų nuomonei pagrįsti. Dėl to ir savivaldybių finansinių ataskaitų duomenys apie gautas ir sukauptas gautinas pajamas gali būti netikslūs, nes savivaldybės išdai mokesčių pajamas buhalterinėje apskaitoje registruoja pagal VMI teikiamus duomenis.

Ne visos savivaldybės užregistravo buhalterinėje apskaitoje sukauptas gautinas pajamas pagal VMI pateiktas ataskaitas. Dėl to savivaldybių finansinėse ataskaitose nurodytas 55 019,6 tūkst. Lt mažesnis 2013 m. pabaigoje per vienerius metus sukauptų gautinų sumų likutis.

Be to, visų savivaldybių finansinių ataskaitų duomenys apie 2013 metais gautas ir sukauptas gautinas pajamas gali būti netikslūs, nes savivaldybių išdai mokesčių pajamas buhalterinėje apskaitoje registravo pagal VMI teikiamus duomenis, dėl kurių teisingumo auditoriai valstybinio audito išvadoje atsisakė pareikšti nuomonę.

¹⁸ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, 2004-04-13 Nr. IX-2112, 85 str. 1 d.

¹⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013-08-08 įsakymu Nr. 1K-275 patvirtintos Informacijos, reikalingos Lietuvos Respublikos savivaldybių išdų finansinėms ataskaitoms sudaryti, pateikimo taisyklės, 1–3 priedai.

²⁰ Valstybės kontrolės valstybinio audito išvada, 2013-07-15 Nr. 9-36, skelbiama tinklalapyje www.vkontrolė.lt

1.6. Įsipareigojimų dėl kompensacijų, mokamų iš valstybės biudžeto gaunamų lėšų, neteisinga apskaita neparodo tikslų gautinų sumų, įsipareigojimų (atidėjinių) likučių bei pagrindinės veiklos pajamų ir sąnaudų

Dviejų savivaldybių administracijos 2013 metais nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatymo²¹, VSAFAS²² nuostatų, nes neregistravo arba neteisingai registravo buhalterinėje apskaitoje įsipareigojimus pagal savivaldybių tarybų priimtus sprendimus dėl mokamų kompensacijų už atkurtas piliečių nuosavybės teises į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus bei už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms²³:

- **Vilniaus miesto savivaldybės** administracija buhalterinėje apskaitoje neregistravo 29 231,6 tūkst. Lt gautinų iš valstybės biudžeto sumų (amortizuota savikaina), įsipareigojimams (atidėjiniams) finansuoti ir atitinkamai nepripažino pagrindinės veiklos pajamų ir sąnaudų.
- **Kauno miesto savivaldybės** administracija 8 382,8 tūkst. Lt gautinų valstybės biudžeto sumų neįvertino amortizuota savikaina ir registravo netinkamose buhalterinėse sąskaitose.

Dėl to negalima patvirtinti, kad **Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybių** finansinėse ataskaitose nurodytų gautinų sumų, įsipareigojimų (atidėjinių) 2013-12-31 likučiai bei pagrindinės veiklos kitų pajamų, pagrindinės veiklos sąnaudų duomenys yra teisingi.

Vilniaus miesto savivaldybės administracija buhalterinėje apskaitoje neregistravo 29 231,6 tūkst. Lt iš valstybės biudžeto gautinų, įvertintų amortizuota savikaina, sumų įsipareigojimams (atidėjiniams) finansuoti, o **Kauno miesto savivaldybės** administracija 8 382,8 tūkst. Lt gautinų sumų neįvertino amortizuota savikaina ir registravo netinkamose buhalterinėse sąskaitose. Dėl to negalima patvirtinti, kad šių miestų savivaldybių finansinėse ataskaitose nurodytų gautinų sumų, įsipareigojimų (atidėjinių) 2013-12-31 likučiai bei pagrindinės veiklos kitų pajamų, pagrindinės veiklos sąnaudų duomenys yra teisingi.

1.7. Inventorizacijos atlikimui neskirtas pakankamas dėmesys

Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme²⁴ nurodyta, kad apskaitos duomenys pagrindžiami turto ir įsipareigojimų inventorizacijos duomenimis. Nustatyta, kad dalis savivaldybių skiria nepakankamai dėmesio metinei inventorizacijai, jos atlikimui, inventorizuodamos turtą neapžiūri jo natūra, todėl kai kuriose iš jų faktiniai turto duomenys nesutapo su apskaitoje esančiais duomenimis (**Šilutės rajono savivaldybė**), sudubliuoti ilgalaikio turto inventoriniai numeriai (**Klaipėdos miesto savivaldybė**), ne visas turtas buvo inventorizuotas (**Joniškio ir Pakruojo rajonų savivaldybės**). Dėl šių priežasčių negalima buvo patvirtinti, kad ilgalaikio materialiojo turto 539 491,2 tūkst. Lt likutis yra teisingas.

²¹ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2012-04-24 Nr. XI-1988 redakcija, 12 str. 4 d.

²² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007-12-19 įsakymu Nr. 1K-378 patvirtintas 2-asis standartas „Finansinės būklės ataskaita“ (2009-12-24 Nr. 1K-478 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 2007-12-19 įsakymu Nr. 1K-379 patvirtintas 3-iasis standartas „Veiklos rezultatų ataskaita“ (2009-12-16 Nr. 1K-457 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 2008-08-21 įsakymu Nr. 1K-252 patvirtintas 18-asis standartas „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtas turtas ir po ataskaitiniai įvykiai“ (2010-07-20 Nr. 1K-225 redakcija).

²³ Pagal Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymą (2003-10-14 Nr. IX-1760 redakcija su vėlesniais pakeitimais) ir Lietuvos Respublikos religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos įstatymą (1995-03-21 Nr. I-822 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

²⁴ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 19 str. 9 d.

Dėl to, kad dalis savivaldybių (Vilniaus, Rokiškio ir Tauragės rajonų) nesivadovavo Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, neatliko gautinų sumų inventorizacijos, per vienus metus gautinų sumų straipsnyje negalima buvo patvirtinti 25 983,5 tūkst. Lt likučio dalies teisingumo.

Be to, įsipareigojimų straipsnyje negalima buvo patvirtinti, kad finansinėse ataskaitose nurodytas 83 630,0 tūkst. Lt likutis yra teisingas, nes kai kurios savivaldybės (Kauno, Vilniaus miestų, Pasvalio, Šiaulių, Šilalės, Švenčionių, Tauragės, Vilniaus rajonų) neatliko įsipareigojimų inventorizacijos, nesuderino įsipareigojimų sumų su kreditoriais.

Taigi, ne visos savivaldybės užtikrino, kad inventorizacijos būtų organizuojamos taip, kad jų metu būtų užkertamas kelias atsirasti klaidų ar jų sumažinti, o duomenys apskaitoje būtų užregistruojami tikri ir teisingi.

Dalis savivaldybių nedisponuoja visa informacija ir nežino tikrosios padėties apie turta, jo pokyčius ir įsipareigojimus, tvarkydamos buhalterinę apskaitą nesivadovauja Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nuostatomis, nes neatlieka arba formaliai atlieka ilgalaikio turto, gautinų sumų, įsipareigojimų inventorizaciją, o tai sudaro sąlygas atsirasti klaidų ir turi įtakos finansinėse ataskaitose pateikiamų duomenų teisingumui. Dėl šių priežasčių negalima buvo patvirtinti, kad 539 491,2 tūkst. Lt ilgalaikio materialiojo turto, 25 983,5 tūkst. Lt gautinų sumų ir 83 630,0 tūkst. Lt įsipareigojimų likučiai yra teisingi.

Pažymėtina, kad šio skyriaus 1.1–1.7 poskyriuose nurodytos dažniausiai savivaldybėse pasikartojančios, sisteminės apskaitos klaidos (finansinių ataskaitų duomenys neatitinka apskaitos registrų duomenų; netiksliai nustatoma ilgalaikio materialiojo turto vertė; netinkamai tvarkoma investicijų į kontroliuojamus, asocijuotus ir kitus subjektus apskaita; apskaitoje ne visais atvejais užregistruojamos sukauptos gautinos pajamos, įsipareigojimai dėl kompensacijų, mokamų iš valstybės biudžeto lėšų; neatliekama arba netinkamai atliekama turto, gautinų sumų, įsipareigojimų inventorizacija) turi įtakos ne tik šiame skyriuje nurodytiems finansinių ataskaitų iškraipymams, bet ir kitiems finansinių ataskaitų straipsniams. Pavyzdžiui, dalis šių klaidų turi įtakos ir perviršio/deficito likučio, kuris parodo savivaldybės veiklos rezultatą, iškraipymui.

Reikšmingų iškraipymų nustatyta 47 savivaldybių 2013 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose, todėl 46 savivaldybėms dėl 2013 m. šių rinkinių yra pareikštos sąlyginės nuomonės, o Vilniaus miesto savivaldybei – neigiama nuomonė. Šios savivaldybės turi imtis priemonių dėl tinkamo apskaitos tvarkymo, kuris atitiktų VSAFAS nuostatas, siekiant, kad konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose reikšmingais atžvilgiais būtų pateikta teisinga informacija apie savivaldybių finansinę būklę ir veiklos rezultatus, ir kad ši informacija būtų patikima ir naudinga vartotojams priimant ir vertinant sprendimus dėl išteklių paskirstymo ir jų naudojimo teikiant viešąsias paslaugas.

Pažymėtina, kad savivaldybių kontrolieriai konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių finansinių (teisėtumo) auditų metu pateikė savivaldybėms rekomendacijas, kad nustatytos reikšmingos apskaitos klaidos ateityje nesikartotų.

2. DĖL SAVIVALDYBIŲ SKOLOS IR KITŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ

Valstybės skolos įstatyme²⁵ nustatyta, kad valstybės skola apima ir vietos valdžios sektoriaus skolas. Vietos valdžios sektorių sudaro savivaldybės ir kiti prie jo priskiriami subjektai. Todėl savivaldybių skolų duomenys daro įtaką ir valstybės skolos duomenų teisingumui. Audito metu buvo vertinama savivaldybių skola, kuri yra vietos valdžios sektoriaus dalis. Savivaldybių skolinimasis yra reglamentuojamas Vietos savivaldos ir Biudžeto sandaros įstatymais, atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymais ir Savivaldybių skolinimosi taisyklėse²⁶. Pagal minėtus teisės aktus savivaldybių skolą sudaro ne visi buhalterinėje apskaitoje apskaitomi įsipareigojimai ar pradelsti mokėjimai ūkio subjektams, o tik tie skoliniai įsipareigojimai, kurie yra prisiimti, bet dar neįvykdyti, grąžinant kreditoriams lėšas pasirašius paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus.

Tik savivaldybių tarybos²⁷ turi teisę priimti sprendimus dėl paskolų ėmimo ir garantijų (laidavimo) teikimo už ilgalaikes paskolas, laikantis įstatymų nustatytų skolinimosi limitų²⁸ ir gavus savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) išvadą dėl savivaldybės naudojimosi bankų kreditais, paskolų ėmimo, garantijų suteikimo ir laidavimo kreditoriams už savivaldybės kontroliuojamų įmonių imamas paskolas. Savivaldybės turi teisę iš vidaus kreditorių arba užsienio kreditorių imti trumpalaikes²⁹ ir ilgalaikes³⁰ paskolas, teikti garantijas ir laiduoti kreditoriams už savivaldybės kontroliuojamų įmonių imamas investiciniams projektams paskolas.

2.1. Savivaldybių skolos ir kiti įsipareigojimai didėja sparčiau negu savivaldybių pajamos

Valstybės skolos apskaičiavimo taisyklėse³¹ nustatyta, kad skaičiuojant valstybės skolą vienas iš vietos valdžios sektoriaus skolos duomenų šaltinių yra ketvirtinė ir metinė Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinė ataskaita (forma Nr. 3-sav.)³².

Šių ataskaitų duomenimis 2013 m. pradžioje savivaldybių skola sudarė 1 858 810, 1 tūkst. Lt. Per 2013 m. ji padidėjo 151 251,1 tūkst. Lt ir metų pabaigoje siekė 2 010 061,2 tūkst. Lt. Vien per 2003–2013 m. laikotarpį savivaldybių skolos padidėjo 5 kartus (Lietuvos banko duomenimis, savivaldybių skolos 2003 m. siekė 400 000 tūkst. Lt). Skolų spartų augimą per paskutinius dešimt metų reikšmingai veikė ES struktūrinių fondų projektų bendrafinansavimui reikalingos lėšos. Pavyzdžiui, 2013 m. savivaldybių skoliniai įsipareigojimai ES finansuojamų projektų vykdymui sudarė apie 50 proc. visos savivaldybių skolos, o kai kuriose – 100 proc. (Kaišiadorių, Šakių ir Trakų rajonų, Alytaus miesto ir Pagėgių).

²⁵ Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas, 1996-08-22 Nr. I-1508 (2010-11-23 Nr. XI-1162 redakcija).

²⁶ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-26 nutarimu Nr. 345 (2012-03-21 Nr. 304 redakcija).

²⁷ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (2008-09-15 Nr. X-1722 redakcija), 16 str. 2 d. 28 p.

²⁸ Seimas, tvirtindamas atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymais savivaldybių biudžetų rodiklius, nustato ir jų skolinimosi limitus.

²⁹ Trumpalaikės paskolos (kurių grąžinimo terminas tais pačiais biudžetiniais metais) gali būti imamos biudžetiniais metais laikinam pajamų trūkumui padengti, kai nepakanka šiam tikslui savivaldybės biudžeto apyvartinių lėšų.

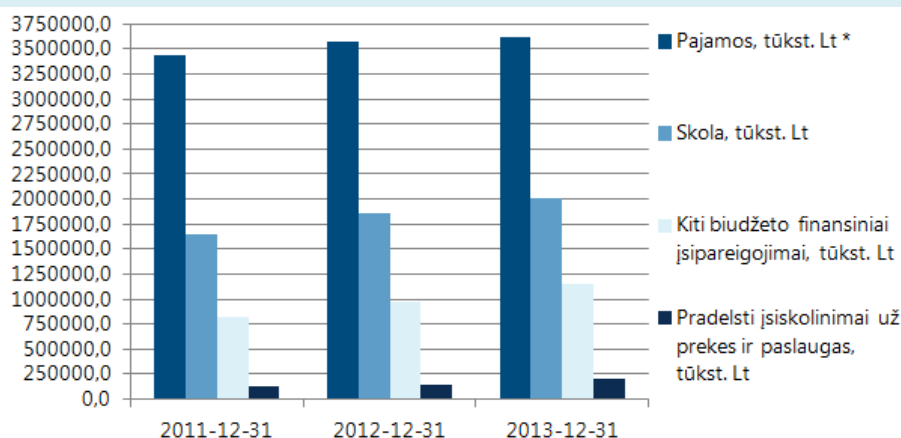
³⁰ Ilgalaikės paskolos (kurių trukmė ilgesnė kaip vieni metai ir grąžinimo terminas ne tais pačiais biudžetiniais metais) gali būti imamos ir naudojamos tik investicijų projektams finansuoti.

³¹ Patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-05-14 įsakymu Nr. 1K-189 (su vėlesniais pakeitimais).

³² Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-11-11 įsakymu Nr. 1K-361 (su vėlesniais pakeitimais).

Išanalizavę paskutinių trejų metų tendencijas (žr. 1 pav.) pastebėjome, kad 2011–2013 m. savivaldybių skolos didėja sparčiau nei jų pajamos: pajamos padidėjo 5 proc. (nuo 3 443 799,0 tūkst. Lt iki 3 612 655,2 tūkst. Lt), o skola – 22 proc. (nuo 1 650 364,4 tūkst. Lt iki 2 010 061,2 tūkst. Lt) ir vis didėja skolos procentinė dalis savivaldybių pajamose (per tris metus išaugo nuo 47,9 proc. iki 55,6 proc.). Be to, didėja ir kiti savivaldybių biudžetų finansiniai įsipareigojimai, kurie nėra įskačiuojami į savivaldybių skolą, tarp jų ir pradelsti įsiskolinimai už įsigytas prekes ir suteiktas paslaugas. Minėtu laikotarpiu jie padidėjo 57 proc. (nuo 130 281,8 tūkst. Lt iki 204 688,7 tūkst. Lt).

1 pav. Informacija apie visų savivaldybių pajamas, skolinius ir kitus biudžeto finansinius įsipareigojimus

*be specialių tikslinių dotacijų ir 2012 metais nepanaudotų savivaldybių biudžetų lėšų

Šaltinis – Valstybės kontrolė

2011–2013 m. savivaldybių skolos didėjo sparčiau negu savivaldybių pajamos: jei per šį laikotarpį pajamos padidėjo 5 proc., tai savivaldybių skola – 22 proc. ir vis didėja skolos procentinė dalis savivaldybių pajamose (per tris metus išaugo nuo 47,9 proc. iki 55,6 proc.). Didėjant ir kitiems savivaldybių biudžetų finansiniams įsipareigojimams, pradelsti įsiskolinimai už įsigytas prekes ir suteiktas paslaugas išaugo 57 proc. Tai rodo, kad savivaldybės laiku neatsiskaito su kreditoriais, o savivaldybių biudžetams tenka vis didesnės išlaidos skoliniams įsipareigojimams dengti.

2.2. Savivaldybėse netinkamai valdoma skola ir kiti įsipareigojimai

Savivaldybėse įvertinę skolos ir kitų įsipareigojimų valdymą nustatėme, kad jos neturi pasitvirtinusios aiškių ilgalaikių strategijų, kuriomis remiantis būtų galima planuoti ir suvaldyti skolas ir kitus finansinius įsipareigojimus. Dalis imasi priemonių skolų rizikai valdyti: atliekamos skolų ir galimybių grąžinti prisiimtus skolinius įsipareigojimus analizės; analizuojami įsiskolinimų pokyčiai ir prioritetai; skolinimosi priežastys bei poreikis ir pan. Tačiau šios priemonės nėra kompleksinės, nes neapima visų savivaldybės finansinių įsipareigojimų analizės, su jais susijusių rizikų indentifikavimo ir valdymo, siekiant savivaldybės ilgalaikio finansinio stabilumo.

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2015 m. sausio 1 d. Lietuvai kaip Ekonominės ir pinigų sąjungos narei bus taikomi Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentai³³, kuriais siekiama išvengti perviršinio valdžios sektoriaus deficito, nustatytos išsamesnės gairės valstybėms narėms dėl

³³ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2013-05-21 Nr. 473/2013 ir 472/2013.

apdairios fiskalinės politikos vykdymo ir nustatytas griežtesnis sankcijų už apdairios fiskalinės politikos nevykdymą valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, skyrimas.

Siekiant užtikrinti valdžios sektoriaus finansų tvarumą ir stabilią ūkio plėtrą Seimui yra parengti ir pateikti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo ir su juo susijusių įstatymų projektai³⁴. Jų pagrindinis tikslas – užtikrinti, jog valdžios sektoriaus finansai būtų tvarkomi taip, kad vidutiniu laikotarpiu valdžios sektorius būtų perteklinis arba artimas subalansuotam.

Kadangi Lietuvai nuo 2015 m. sausio 1 d. nustatomi griežtesni reikalavimai, stiprinantys biudžetinės drausmės koordinavimą ir priežiūrą, o savivaldybės priskiriamos valdžios sektoriui³⁵, Vyriausybė atitinkamai teisės aktais turėtų nustatyti priežiūros sistemą dėl savivaldybių biudžetinės drausmės laikymosi, ir savivaldybių atsakomybę už įstatymuose nustatytų reikalavimų nevykdymą.

Taip pat savivaldybėms būtų tikslinga turėti skolinimosi ir skolos valdymo strategijas, kuriomis vadovaudamosi galėtų suvaldyti skolinius ir kitus ilgalaikius finansinius įsipareigojimus, užtikrinti savivaldybės finansų tvarumą. Pavyzdžiui, valstybės lygmeniu Vyriausybė yra patvirtinusi³⁶ Vyriausybės 2011–2014 metų skolinimosi ir skolos valdymo gairių aprašą, kurio vienas iš tikslų yra vykdyti efektyvią valstybės finansų skolinimosi ir skolos valdymo politiką.

Pažymėtina, kad, savivaldybėms neturint aiškios skolos valdymo strategijos, galima rizika, kad dalis jų priartės prie maksimalios skolinimosi limitų ribos, todėl netekusios teisės skolintis, nebus pajėgios vykdyti investicinius projektus ir įsipareigojimus savo kreditoriams.

2.2.1. Skolinimosi limitai ir jų laikymasis nėra pakankama priemonė savivaldybių skoloms valdyti

Savivaldybių skolų dydžiai yra reguliuojami valstybės, atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymais: nustatomi skolinimosi limitai. 2013 metais 59 savivaldybėms (išskyrus **Vilniaus miesto**, kuriai padidintas skolinimosi limitas iki 120 proc.) įsiskolinimai vidaus ir užsienio kreditoriams negalėjo viršyti 75 proc. savivaldybių biudžetų pajamų³⁷, metinio grynojo skolinimosi suma negalėjo viršyti 20 proc. (**Vilniaus miesto** – 35 proc.), o garantijų limitas negalėjo viršyti 10 proc. patvirtintų biudžeto pajamų.

2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme buvo nustatytas dar vienas skolinimosi ribojantis limitas, pagal kurį savivaldybės, kurių skola sudaro daugiau kaip 45 proc. patvirtintų savivaldybės biudžeto pajamų, gali skolintis tik projektams, finansuojamiems iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos, įgyvendinti.

Išanalizavę skolinimosi limitų laikymąsi (detali informacija apie savivaldybių limitų laikymąsi 3 priede) nustatėme, kad, nors savivaldybės (išskyrus **Lazdijų rajono**) 2013 metais laikėsi nustatytų skolinimosi limitų, tačiau kai kurių savivaldybių finansinė būklė, skolinių įsipareigojimų dydis ir skolos procentas savivaldybės pajamose buvo skirtingas:

³⁴ Prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=234406&p_org=&p_fix=n&p_gov=n
http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=234401&p_org=&p_fix=n&p_gov=n.

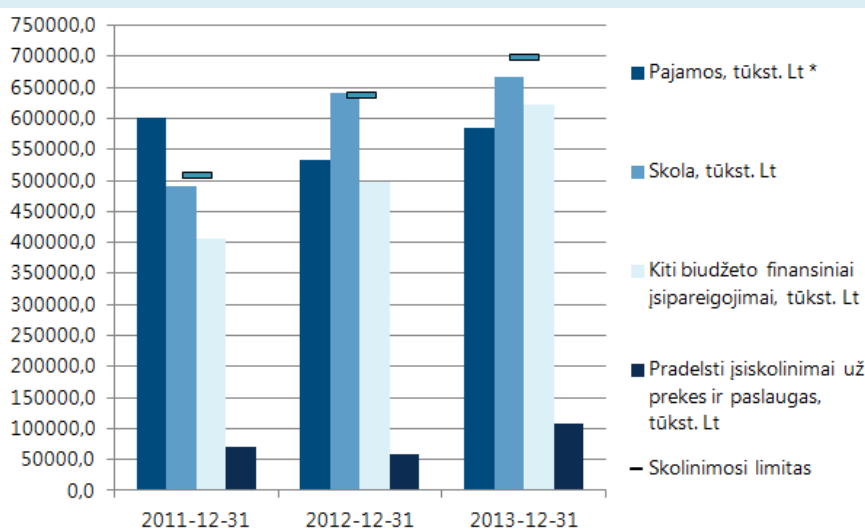
³⁵ Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas, 2010-11-23 Nr. XI-1162 redakcija, 2 str. 9 d.

³⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-09-28 nutarimas Nr. 1138.

³⁷ Reikėtų atkreipti dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 12 str., skaičiuojant 2013 m. savivaldybių skolinimosi limitus į savivaldybių biudžetų pajamas nėra įskaitomos valstybės biudžeto savivaldybėms skiriamos specialių tikslinių dotacijų lėšos ir 2012 metais nepanaudotos savivaldybių biudžetų lėšos. Taip pat į limitus neįskaitomos iš valstybės biudžeto suteiktos trumpalaikės paskolos laikinam pajamų trūkumui padengti.

- Vilniaus miesto savivaldybės** skola yra didžiausia (667 407,1 tūkst. Lt) ir sudaro 33 proc. visų savivaldybių skolų. Pažymėtina, kad šiai savivaldybei įstatymu skolinimosi limitas iki 120 proc. pajamų buvo padidintas 2012 metais (2011 m. buvo 85 proc.) siekiant, kad savivaldybė, trūkstant biudžeto lėšų, turėtų galimybę iš kredito įstaigų gauti paskolas. 2013 metais padidinus Vilniaus savivaldybei tenkančią gyventojų pajamų mokesčio dalį ir dėl to padidėjus jos biudžeto pajamoms, savivaldybės įsipareigojimai nemažėjo, o didėjo. Savivaldybės finansinė būklė 2013 metais pablogėjo lyginant su 2011–2012 m.: nors skola nesiekė teisės aktais nustatyto skolinimosi limito, tačiau tiek skola (negražintų paskolų likutis), tiek kiti biudžeto finansiniai įsipareigojimai (neįskaičiuojami į skolinimosi limitus) metų pabaigoje viršijo biudžeto pajamas, sparčiai didėjo pradelsti įsiskolinimai už prekes, paslaugas ir darbus (žr. 2 pav.).

2 pav. Informacija apie Vilniaus miesto savivaldybės pajamas, skolinius ir kitus biudžeto finansinius įsipareigojimus

*be specialių tikslinių dotacijų ir 2012 metais nepanaudotų savivaldybių biudžetų lėšų

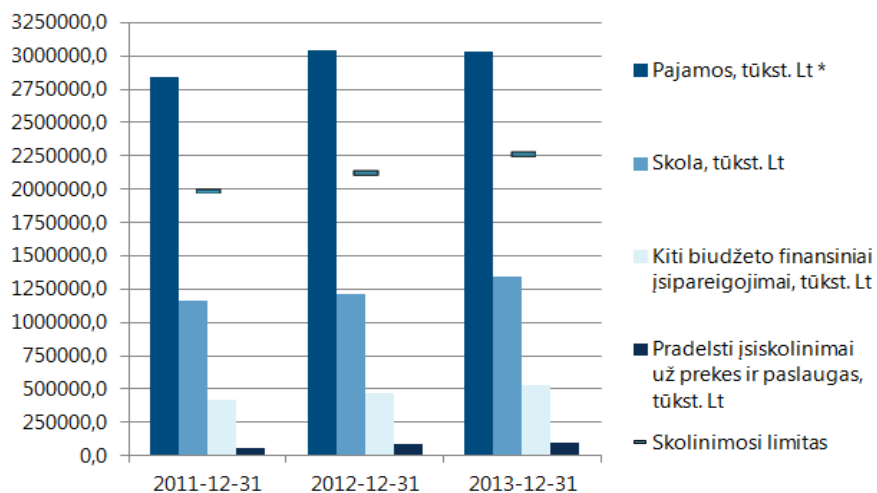
Šaltinis – Valstybės kontrolė

- Kitoms savivaldybėms (išskyrus **Vilniaus miesto**) 2013 m. nustatytas 75 proc. nuo biudžeto pajamų skolinimosi limitas. Jis yra 5 proc. didesnis lyginant su 2012 m. (2012 m. 70 proc.). Kai kurių savivaldybių skola labai išaugo per 2011–2013 m. ir priartėjo prie 2013 m. skolinimosi limito (2013 m. gruodžio 31 d. **Ukmergės rajono** – 69 proc., **Rokiškio rajono** – 69 proc., **Šilutės rajono** – 66 proc., **Alytaus miesto** – 63 proc., **Ignalinos rajono** – 62 proc. biudžeto pajamų). Daugiau kaip trečdalis (25) savivaldybių skolos sudarė daugiau kaip 45 proc., todėl jų skolinimosi galimybės apribotos, nes pagal teisės aktų nuostatas jos neturi teisės skolintis investicijų projektams, kurie įgyvendinami be ES ar kitos tarptautinės paramos. Pažymėtina, kad 4 savivaldybės (**Visagino, Vilniaus, Radviliškio ir Akmenės rajonų**) turėjo mažiausius skolinius įsipareigojimus, kurie nesiekė 20 proc. biudžeto pajamų. Informacija apie savivaldybių (be Vilniaus miesto) pajamas, skolas ir kitus biudžeto įsipareigojimus 2011–2013 m. pateikta 3 pav.

Visos savivaldybės 2013 metais neviršijo įstatymu nustatytų skolinimosi limitų, išskyrus **Lazdijų rajono savivaldybę**. Ji pažeidė 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų

finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą³⁸, nes viršijo skolos ir metinio savivaldybės grynojo skolinimosi limitus: jos skola 2013 m. gruodžio 31 d. sudarė 99 proc. savivaldybės biudžeto pajamų³⁹ ir 24 proc. viršijo įstatymu nustatytą skolos limitą (75 proc.); metinio savivaldybės grynojo skolinimosi suma sudarė 39,7 proc. savivaldybės biudžeto pajamų⁴⁰ ir 19,7 proc. viršijo įstatymu nustatytą metinio savivaldybės grynojo skolinimosi sumos limitą (20 proc.).

3 pav. Informacija apie savivaldybių (be Vilniaus miesto) pajamas, skolas ir kitus biudžeto finansinius įsipareigojimus

*be specialių tikslinių dotacijų ir 2012 metais nepanaudotų savivaldybių biudžetų lėšų

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Mūsų nuomone, savivaldybėms nustatytų limitų laikymasis nerodo tikros savivaldybės finansinės būklės, mokumo galimybių, todėl tai nėra pakankama priemonė jų skoloms valdyti ir kontroliuoti.

Savivaldybės 2013 metais neviršijo įstatymu nustatytų skolinimosi limitų, išskyrus Lazdijų rajono savivaldybę. Ji pažeidė 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą⁴¹, nes viršijo savivaldybės skolos ir metinio savivaldybės grynojo skolinimosi limitus: jos skola 2013 m. gruodžio 31 d. 24 proc. viršijo įstatymu nustatytą skolos limitą; metinio grynojo skolinimosi suma 19,7 proc. viršijo įstatymu nustatytą metinio grynojo skolinimosi sumos limitą.

Savivaldybių skolinimosi limitai ir jų laikymasis nėra pakankama priemonė savivaldybių skoloms valdyti. Lietuvai nuo 2015 m. sausio 1 d. nustatomi griežtesni reikalavimai, stiprinantys biudžetinės drausmės koordinavimą ir priežiūrą, todėl Vyriausybė atitinkamai teisės aktais turėtų nustatyti priežiūros sistemą dėl savivaldybių biudžetinės drausmės laikymosi ir savivaldybių atsakomybę už įstatymuose nustatytų reikalavimų nevykdymą. Be to, savivaldybėms neturint

³⁸ Lietuvos Respublikos 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2012-12-20 Nr. XII-65, 12 str. 1 d. 1 ir 2 p.

³⁹ Savivaldybės biudžeto pajamos (neįskaitant iš valstybės biudžeto savivaldybei skiriamų specialių tikslinių dotacijų ir 2012 metais nepanaudotų savivaldybės biudžeto lėšų).

⁴⁰ Savivaldybės biudžeto pajamos (neįskaitant iš valstybės biudžeto savivaldybei skiriamų specialių tikslinių dotacijų ir 2012 metais nepanaudotų savivaldybės biudžeto lėšų).

⁴¹ Lietuvos Respublikos 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 12 str. 1 d. 1 ir 2 p.

aškos skolos valdymo strategijos, galima rizika, kad dalis jų priartės prie maksimalios skolinimosi limitų ribos, todėl netekusios teisės skolintis, nebus pajėgios vykdyti investicinius projektus ir įsipareigojimus savo kreditoriams.

2.2.2. Savivaldybių įsipareigojimai bankams dėl kreditorių reikalavimo teisių perleidimo ir „netiesioginis skolinimasis“ kontroliuojamų bendrovių vardu padeda išvengti teisės aktuose skolinimuisi nustatytų procedūrų

Savivaldybės, susidūrusios su lėšų trūkumu, paprastai skolinasi lėšas iš kredito įstaigų (bankų) pagal paskolų sutartis, kurios sudaromos atliekant teisės aktuose nustatytas skolinimosi procedūras (įvertinama, ar nebus viršyti atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymuose Seimo nustatyti skolinimosi limitai, gaunama savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos) išvados dėl savivaldybės naudojimosi bankų kreditais, paskolų ėmimo, garantijų suteikimo ir laidavimo kreditoriams už savivaldybės „kontroliuojamų įmonių imamas paskolas ir kt.). Tačiau nustatėme atvejų, kai savivaldybės 2010–2013 metais ([Mažeikių rajono savivaldybė](#) jau 2003 m.) dėl lėšų trūkumo negalėdamos laiku atsiskaityti su paslaugų tiekėjais (daugiausia su savivaldybių kontroliuojamoms įmonėms) už savivaldybėms ir jų pavaldžioms įstaigoms suteiktas įvairias paslaugas (pvz., šilumos energijos tiekimą savivaldybės biudžetinėms įstaigoms, lengvatines keleivių ir mokinių pavežimo paslaugas, nuostolingų maršrutų išlaidas, teritorijų valymo ir želdinių priežiūros, švaros paslaugas ir kt.), nesiskolino lėšų iš bankų, o leido kontroliuojamoms įmonėms turimas reikalavimo teises į savivaldybę perleisti kitiems (naujiems) kreditoriams (bankams, lizingo bendrovėms) ir kitiems juridiniams asmenims. Šiuos savivaldybių sprendimus galėjo lemti tai, jog tuo metu galiojantys teisės aktai neleido savivaldybėms skolintis lėšų esamiems įsiskolinimams už suteiktas paslaugas dengti (išskyrus [Vilniaus miesto savivaldybę](#))⁴². Taip savivaldybių kontroliuojamos įmonės pagal reikalavimų teisių perleidimo ir faktoringo sutartis, sudarytas Civilinio kodekso nustatyta tvarka, perleido bankams, lizingo įstaigoms ir kitoms įmonėms savivaldybių pradelstus įsiskolinimus iš viso už 314 228,9 tūkst. Lt.

Savivaldybių kontroliuojamų įmonių ir kitų kreditorių 2003, 2010–2013 metais sudarytos reikalavimo teisių perleidimo sutartys, galiojusios 2013 metais.

[Vilniaus miesto savivaldybės](#) kontroliuojamos įmonės (UAB „Vilniaus gatvių apšvietimo elektros tinklai“, UAB „Grinda“, UAB „Vilniaus autobusai“, UAB „Vilniaus troleibusai“⁴³, UAB „Vilniaus viešasis transportas“) ir nekontroliuojama įmonė UAB „Stebulė“ 2010–2013 metais turimas 177 868,6 tūkst. Lt reikalavimo teises savivaldybei už suteiktas paslaugas (teritorijų sanitarinį valymą ir želdinių bei gatvių priežiūrą, apšvietimo elektros tinklų techninę priežiūrą, remonto darbus, suvartotą elektros energiją, lietaus kanalizacijos tinklų priežiūrą, lengvatinį keleivių pavežėjimą, nuostolingų maršrutų išlaidas) pardavė bankams (vienu atveju ne finansinei įstaigai – AB „Vilniaus šilumos tinklai“) už 156 563, 2 tūkst. Lt (tai yra 21 305, 4 tūkst. Lt mažiau, negu buvo suteikta savivaldybei paslaugų) pagal sudarytas reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 167 209,5 tūkst. Lt.

[Kauno miesto savivaldybės](#) kontroliuojamos įmonės AB „Autrolis“ ir UAB „Kauno autobusai“, AB

⁴² Pagal Biudžeto sandaros įstatymą (10 str. 1 d. 1 p.) savivaldybėms suteikta teisė imti iš vidaus kreditorių arba užsienio kreditorių ilgalaikes (kurių trukmė ilgesnė kaip vieni metai ir grąžinimo terminas ne tais pačiais biudžetiniais metais) paskolas tik investicijų projektams finansuoti, o pagal 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą (12 str. 2 d.) savivaldybės, kurių skola sudaro daugiau kaip 45 proc. patvirtintų 2013 metų savivaldybės biudžeto pajamų 2013 metais galėjo skolintis tik projektams, finansuojamiems iš Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos, įgyvendinti.

⁴³ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2011-10-12 sprendimu Nr. 1-250 UAB „Vilniaus autobusai“ ir UAB „Vilniaus troleibusai“ reorganizavimo būdu sujungtos ir įsteigta UAB „Vilniaus viešasis transportas“.

„Kauno energija“ ir SĮ „Kapinių priežiūra“ pradelstus Kauno miesto savivaldybės įsiskolinimus 2011–2013 m. perleido bankams / lizingo įstaigoms už 43 860,8 tūkst. Lt pagal sudarytas faktoringo sutartis (iš jų: SĮ „Kapinių priežiūra“ ir AB „Kauno energija“ faktoringo sutartys sudarytos su regresu teise). Savivaldybės administracija pradelstus įsiskolinimus už suteiktas įmonių paslaugas moka reikalavimo teises perėmusiems bankams. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 31 652,6 tūkst. Lt.

Šiaulių miesto savivaldybės taryba 2011–2013 m. pritarė, kad savivaldybės kontroliuojamos įmonės AB „Šiaulių energija“ ir UAB „Busturas“ pradelstus savivaldybės įsiskolinimus už jai suteiktas paslaugas (šilumos tiekimą ir lengvatinį keleivių pavėžėjimą) perleistų bankams, pasiūliusiems geriausias sąlygas. Šios bendrovės turimas reikalavimo teises savivaldybei 2011–2013 m. perleido bankams už 32 730,0 tūkst. Lt pagal sudarytas reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 25 452,3 tūkst. Lt.

Panevėžio miesto savivaldybės taryba 2011–2013 m. pritarė, kad savivaldybės kontroliuojamos įmonės AB „Panevėžio energija“ ir UAB „Panevėžio autobusų parkas“ pradelstus savivaldybės įsiskolinimus už jai suteiktas paslaugas (šilumos tiekimą ir lengvatinį keleivių pavėžėjimą) perleistų bankams, pasiūliusiems geriausias sąlygas. Šios bendrovės turimas reikalavimo teises savivaldybei 2011–2013 m. perleido bankams už 41 279,8 tūkst. Lt pagal sudarytas reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 25 448,5 tūkst. Lt.

Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2011–2013 m. pritarė, kad savivaldybės kontroliuojamos įmonės UAB „Mažeikių autobusų parkas“ ir UAB „Mažeikių šilumos tinklai“ pradelstus savivaldybės įsiskolinimus už jai suteiktas paslaugas (šilumos tiekimą ir lengvatinį keleivių pavėžėjimą, nuostolingų maršrutų išlaidos) perleistų bankams, pasiūliusiems geriausias sąlygas. Šios bendrovės turimas reikalavimo teises savivaldybei 2011–2013 m. perleido bankams už 8 133,0 tūkst. Lt pagal sudarytas reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 5 791,2 tūkst. Lt.

Mažeikių rajono savivaldybės kontroliuojama įmonė UAB „Mažeikių šilumos tinklai“ pradelstus Mažeikių rajono savivaldybės įsiskolinimus už jos švietimo įstaigoms suteiktas šilumos tiekimo paslaugas 2003 metais perleido bankui už 4 688,0 tūkst. Lt pagal sudarytą reikalavimo teisių perleidimo sutartį.

Ukmergės rajono savivaldybės taryba 2012–2013 m. pritarė, kad savivaldybės kontroliuojama bendrovė UAB „Ukmergės autobusų parkas“ pradelstus savivaldybės įsiskolinimus už jai suteiktas paslaugas (lengvatinį keleivių pavėžėjimą) perleistų bankams, pasiūliusiems geriausias sąlygas. Bendrovė turimas reikalavimo teises savivaldybei 2012–2013 m. perleido bankams už 2 300,0 tūkst. Lt pagal sudarytas reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 2 300,0 tūkst. Lt.

Kupiškio rajono savivaldybės kontroliuojamos įmonės UAB „Kupiškio komunalininkas“ ir UAB „Kupiškio autobusų parkas“ pradelstus Kupiškio rajono savivaldybės įsiskolinimus 2011–2013 m. perleido bankams už 3 552,7 tūkst. Lt pagal sudarytas reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 2 744,2 tūkst. Lt.

Švenčionių rajono savivaldybės kontroliuojama įmonė UAB „Švenčionių švara“ 2013 metais turimas 530, 1 tūkst. Lt reikalavimo teises už savivaldybei suteiktas paslaugas (šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas, komunalinių atliekų tvarkymas, surinkimas, savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas ir kt.) pardavė bankui už 470,5 tūkst. Lt (tai yra 59,6 tūkst. Lt mažiau, negu buvo suteikta savivaldybei paslaugų) pagal sudarytas reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. savivaldybės įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 530, 1 tūkst. Lt.

Pažymėtina, kad dėl kreditorių sudarytų reikalavimo teisių perleidimo sutarčių savivaldybės pradelstus įsiskolinimus moka reikalavimo teises perėmusiems bankams (Vilniaus miesto savivaldybė – bankams ir AB „Vilniaus šilumos tinklai“). Sutarčių sudarymo tvarka ir įsiskolinimų mokėjimo sąlygos skiriasi, bet priežastys, lėmusios jų sudarymą, yra tos pačios – savivaldybės neturėjo finansinių galimybių ir negalėjo laiku atsiskaityti su tiekėjais už suteiktas paslaugas.

Be to, tik maža dalis savivaldybių įsipareigojimus, kylančius iš reikalavimo teisių perleidimo, priskyrė kitiems įsipareigojamiesiems savivaldybės skolos dokumentams ir juos nurodė savivaldybių skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėje ataskaitoje (15 258,4 tūkst. Lt). Tai sudarė apie 5 proc. visų perleistų reikalavimo teisių už 314 228,9 tūkst. Lt.

Savivaldybių kontroliuojamų įmonių sudarytos reikalavimo teisių perleidimo sutartys, galiojusios 2013 metais, kurios buvo nurodytos Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėje ataskaitoje (forma Nr. 3-sav.).

Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėje ataskaitoje (forma Nr. 3-sav.) buvo nurodyti šie savivaldybių įsipareigojimai:

Šiaulių miesto savivaldybės įmokos bankui dėl UAB „Busturas“ 2011 m. perleistų bankui reikalavimo teisių (8 270,4 tūkst. Lt) už lengvatinį keleivių pavėžėjimą. Pažymėtina, kad 2013 m. gruodžio 31 d. įsiskolinimo pagal šias sutartis likutis sudarė 4 135,2 tūkst. Lt.

Ukmergės rajono savivaldybės įmokos bankams dėl UAB „Ukmergės autobusų parkas“ 2012–2013 m. perleistų bankams reikalavimo teisių (2 300,0 tūkst. Lt) už lengvatinį keleivių pavėžėjimą.

Mažeikių rajono savivaldybės įmokos bankams dėl UAB „Mažeikių šilumos tinklai“ 2003 metais perleistų bankui reikalavimo teisių (4 688,0 tūkst. Lt) už šilumos tiekimo paslaugas savivaldybės švietimo įstaigoms. Mažeikių rajono savivaldybės administracija pradelstus įsiskolinimus 2013 m. baigė mokėti reikalavimo teises perėmusiam bankui.

Finansų ministerijos nuomone⁴⁴, minėti pradelsti įsiskolinimai bankams dėl savivaldybių kontroliuojamų įmonių perleistų reikalavimo teisių į savivaldybes galėtų būti priskiriami savivaldybių skolai ir įskaičiuojami į jų skolinimosi limitus. Audito metu nustatyti dalykai rodo, kad savivaldybės skirtingai supranta ir savo apskaitoje nevienodai nurodo šiuos įsipareigojimus, galbūt dėl to, kad teisės aktais jie nėra aiškiai priskirti savivaldybių skolos dokumentams.

Kaip minėjome, Savivaldybių skolinimosi taisyklės nurodo, kad į savivaldybės skolos limitus yra įskaitomi visi savivaldybės prisiimti, bet dar neįvykdyti įsipareigojimai grąžinti kreditoriams lėšas pagal pasirašytas paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus. Valstybės skolos įstatymas paaiškina, kokie sandoriai priskiriami paskolų, finansinės nuomos (lizingo) sutartims ir kitiems įsipareigojamiesiems skolos dokumentams, tačiau įstatyme nėra pateiktas kitų įsipareigojamų skolos dokumentų baigtinis sąrašas ir toks apibrėžimas labiau orientuotas į valstybės vardu sudaromus skolos dokumentus. Valstybės skolos įstatyme⁴⁵ nurodoma, kad kitais įsipareigojamaisiais skolos dokumentais yra laikomi dokumentai, kuriais patvirtinamas skolinantis prisiimtas įsipareigojimas (neapimantis įsipareigojimų, prisiimamų išplatinant Vyriausybės vertybinius popierius, pasirašant paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis, suteikiant valstybės garantijas) grąžinti dokumentuose nurodytą pinigų sumą šiuose dokumentuose sutartomis (nustatytomis) sąlygomis (komerciniai popieriai, paprastieji ir įsakomieji vekseliai, depozitų sertifikatai ir pan.).

⁴⁴ Finansų ministerijos 2014-04-10 raštas Nr. ((3.5.2-05)-5K-1406650)-6K (atsakymas) Valstybės kontrolei.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas, 2010-11-23 Nr. XI-1162 redakcija, 2 str. 5 d.

Tačiau savivaldybių įsipareigojimai atsirado ne dėl tiesioginio skolinimosi iš kredito įstaigų, o dėl pradelstų mokėjimų už suteiktas paslaugas ar atliktus darbus kontroliuojamoms įmonėms ir kitiems ūkio subjektams, kurie perleido bankams ir kitiems kreditoriams reikalavimo teises į savivaldybę. Tokia kreditoriaus teisė nustatyta Civilinio kodekso⁴⁶ 6.101 straipsnyje.

Kiti audito metu nustatyti atvejai rodo, kad savivaldybės „netiesiogiai skolinasi“ kontroliuojamų savivaldybių bendrovių vardu, nes pagal teisės aktus šių bendrovių paimtos paskolos nėra įskaičiuojamos į savivaldybių skolinimosi limitus ir nelaikomos savivaldybės (vietos valdžios sektoriaus) skola ir taip išvengia paskolos ėmimo ir su tuo susijusių teisės aktų laikymosi. Pavyzdžiui, **Vilniaus miesto savivaldybės** taryba nusprendė ir pritarė⁴⁷, kad kontroliuojama įmonė UAB Vilniaus vystymo kompanija imtų iki 58 000 tūkst. Lt dydžio paskolą savivaldybės administraciniam pastatui išpirkti ir savivaldybės investiciniams nekilnojamojo turto projektams finansuoti. Savivaldybė su bendrove nusprendė atsiskaityti iš atitinkamų metų savivaldybės biudžetuose nustatytų tam tikslui skirtų lėšų. Beje, Vilniaus miesto savivaldybė, atsižvelgiant į Vietos savivaldos įstatymu priskirtas funkcijas, šias išlaidas turėtų dengti savivaldybės biudžeto lėšomis. Auditorių nuomone, tokie savivaldybės tarybos sprendimai galimai prieštarauja viešajai teisei⁴⁸, Viešojo administravimo įstatymo⁴⁹ 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintam nepiknaudžiavimo valdžia principui, Vietos savivaldos įstatymo⁵⁰ 4 straipsnio 6 punkte įtvirtintam savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principui. Atsižvelgę į tai, informavome Vyriausybės atstovą Vilniaus apskrityje apie nustatytus dalykus ir paprašėme pagal kompetenciją įvertinti minėto savivaldybės sprendimo atitiktį įstatymams ir kitiems teisės aktams.

Savivaldybių skolos dydis neparodo realios savivaldybės padėties dėl skolinių įsipareigojimų. Nustatėme, kad savivaldybės į skolą įtraukė tik 15 258,4 tūkst. Lt, arba 5 proc. visų 314 228,9 tūkst. Lt įsipareigojimų finansinėms įstaigoms ir kitiems kreditoriams pagal reikalavimų teisių perdavimo ir faktoringo sutartis. Tai galėjo lemti, kad teisės aktuose nėra aiškiai reglamentuota, kokie savivaldybių prisiimami įsipareigojimai (be paskolų ir finansinės nuomos (lizingo) sutarčių) yra laikomi savivaldybės skolos dokumentais.

Vilniaus miesto savivaldybės pradėta taikyti nauja priemonė – pavedimai kontroliuojamai įmonei imti paskolas investiciniams projektams ir kitoms išlaidoms finansuoti yra alternatyvi skolinimuisi priemonė, kurią naudojant išvengiama teisės aktuose nustatytų savivaldybės skolinimosi procedūrų.

2.2.3. Dalis savivaldybių gali neužtikrinti papildomų įsiskolinimų mažinimo priemonių 2014 metais laikymosi

Didėjant pradelstiems savivaldybių įsiskolinimams, 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁵¹ savivaldybės yra įpareigosotos 2014 metais pradelstus įsiskolinimus už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes sumažinti ne mažiau negu 10 proc. ir ne mažesne suma, negu nurodyta įstatymo 6 priedėlyje.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, 2000-07-18 Nr. VIII-1864 (su vėlesniais pakeitimais).

⁴⁷ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2011-12-28 sprendimas Nr. 1-380 (2013-06-05 Nr. 1-1250 redakcija).

⁴⁸ Viešoji teisė pagrįsta principu „leidžiama tai, kas tiesiogiai nurodyta, o kitus veiksmus atlikti draudžiama“, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-12-15 nutartis administracinė byloje Nr. A⁶³ – 3304/2011.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, 1999-06-17 Nr. VIII-1234 (2009-06-11 Nr. XI-283 redakcija).

⁵⁰ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 2008-09-15 Nr. X-1722 redakcija.

⁵¹ Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2013-12-12 Nr. XII-659, 14 str. 4 d.

Įvertinę, kaip savivaldybės ėmėsi priemonių, kad 2014 m. būtų įgyvendintos minėtos įstatymo nuostatos dėl pradelstų įsiskolinimų sumažinimo, pastebėjome, kad didžioji dalis jų, planuodamos ir tvirtindamos 2014 m. biudžetus, nustatė tokių įsiskolinimų sumažinimo priemones: įpareigojo asignavimų valdytojus, kad jie sudarydami ir tvirtindami 2014 m. išlaidų samatas, imtųsi priemonių įsiskolinimams sumažinti, 2013 m. nepanaudotas biudžeto lėšas skyrė 2014 m. sausio 1 d. įsiskolinimams dengti ir kt. Tačiau ne visose savivaldybėse nustatytos priemonės leido sumažinti didėjančius įsiskolinimus už prekes, paslaugas ir darbus. Palyginę 2014 m. penkių mėnesių pradelstų įsiskolinimų duomenis, nustatėme, kad vienuolikoje savivaldybių ([Anykščių](#), [Biržų](#), [Rokiškio](#), [Švenčionių](#), [Lazdijų](#), [Pakruojo](#), [Kupiškio](#), [Varėnos](#), [Kauno rajonų](#), [Panevėžio](#) ir [Vilniaus miesto](#)) nustatytos priemonės neužtikrino, kad šie įsiskolinimai mažėtų, nes priešingai, pradelstų įsiskolinimų už prekes, paslaugas ir darbus procentas padidėjo. Valstybės kontrolės raštais buvo atkreiptas savivaldybių dėmesys į didėjančius įsiskolinimus ir riziką neįgyvendinti įstatymo nuostatos.

Vienuolikoje savivaldybių ([Anykščių](#), [Biržų](#), [Rokiškio](#), [Švenčionių](#), [Lazdijų](#), [Pakruojo](#), [Kupiškio](#), [Varėnos](#), [Kauno rajonų](#), [Panevėžio](#) ir [Vilniaus miesto](#)) įsiskolinimai už prekes, paslaugas ir darbus per 2014 m. penkis mėnesius padidėjo, todėl yra rizika, kad įstatymo nuostatos – 2014 m. pradelstus įsiskolinimus už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes sumažinti ne mažiau negu 10 proc. ir ne mažesne suma, negu nurodyta įstatymo 6 priedėlyje – nebus įgyvendintos.

2.3. Nustatyti pažeidimai ir kiti pastebėjimai dėl savivaldybių skolos ir skolinių įsipareigojimų

2.3.1. Trumpalaikės paskolų sutartys sudarytos ilgesniam nei biudžetinių metų pabaiga terminui ir tais pačiais metais negrąžintos

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punktu⁵², savivaldybės, laikydamosi Seimo patvirtintų skolinimosi limitų, Vyriausybės nustatyta tvarka gali imti iš vidaus kreditorių arba užsienio kreditorių trumpalaikes (kurių grąžinimo terminas tais pačiais biudžetiniais metais) paskolas biudžetiniais metais laikinam pajamų trūkumui padengti, kai nepakanka šiam tikslui savivaldybės biudžeto apyvartinių lėšų. Taigi įstatymo nuostatos išskiria dvi savivaldybės trumpalaikės paskolos ėmimo sąlygas: grąžinimo terminą – tais pačiais biudžetiniais metais ir paskolos tikslą – padengti laikiną pajamų trūkumą, kai nepakanka šiam tikslui savivaldybės biudžeto apyvartinių lėšų.

Nustatėme, kad savivaldybės, imdamos paskolas dengti apyvartinių lėšų trūkumą, pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punktą, nes trumpalaikių paskolų sutartis sudarė ilgesniam terminui nei biudžetinių metų pabaiga ir jų negrąžina tais pačiais biudžetiniais metais:

- [Joniškio rajono](#) savivaldybės administracija 2013 m. iš kredito įstaigos paėmė 2 281,5 tūkst. Lt paskolą⁵³ dengti laikiną pajamų trūkumą, tačiau tais pačiais metais paskolos negrąžino. Sutartyje nustatytas kredito linijos limito grąžinimo terminas – iki 2014 m. liepos 4 d.
- [Lazdijų rajono](#) savivaldybės administracija 2013 m. iš kredito įstaigos paėmė 8017,8 tūkst. Lt paskolą⁵⁴ dengti laikiną biudžeto pajamų trūkumą, tačiau ši paskola tais pačiais metais

⁵² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2011-12-20 Nr. XI-1825 redakcija.

⁵³ 2013-07-05 kredito linijos sutartis Nr. K-0400-2013-1134/(3.43)A7-212.

⁵⁴ 2013-06-04 kredito sutartis Nr. KS-2013-10-12.

nebuvo gražinta. Kredito gražinimo terminas 2013–2014 metais buvo pratęsimas sudarant savivaldybės ir kredito įstaigos papildomus susitarimus⁵⁵.

- Šilalės rajono savivaldybės administracija 2011 m. iš kredito įstaigos paėmė 2 800,0 tūkst. Lt trumpalaikę paskolą⁵⁶ apyvartinėms lėšoms papildyti, kurios galiojimo terminas buvo nustatytas iki 2012 m. rugsėjo 30 d. Paskola tais pačiais metais nebuvo gražinta, kredito linijos gražinimo terminas 2012–2013 metais buvo pratęsimas sudarant savivaldybės ir kredito įstaigos susitarimus⁵⁷.
- Zarasų rajono savivaldybės administracija 2011 m. iš kredito įstaigos paėmė 910 tūkst. Lt paskolą⁵⁸ finansuoti apyvartines lėšas, tačiau tais pačiais metais jos negražino. Sutartyje nustatytas kredito gražinimo terminas (2012 m. liepos 29 d.) 2012–2013 metais buvo pratęsimas savivaldybei su kredito įstaiga sudarant kredito sutarties pakeitimus⁵⁹.
- Telšių rajono savivaldybės administracija 2012 ir 2013 metais dviejų metų laikotarpiui su bankais sudarė 5 100 000 Lt kredito linijų sutartis⁶⁰, siekdama ne tik finansuoti investicijų projektus, bet ir papildyti apyvartines lėšas.

Kadangi Telšių, Zarasų, Šilalės ir Lazdijų rajonų savivaldybių įsipareigojimų gražinimo terminas buvo ilgesnis negu 12 mėnesių, jie neteisingai nurodyti Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėje 2013-12-31 ataskaitoje (forma Nr. 3-sav.)⁶¹ kaip trumpalaikiai. Todėl ataskaitoje 2013 metų pradžioje nurodytas 10 858,6 tūkst. Lt mažesnis (2 eil.; 4 stulp.) ir metų pabaigoje – 19 338,4 tūkst. Lt mažesnis (35 eil.; 4 stulp.) ilgalaikių paskolų likutis ir atitinkamai didesnis trumpalaikių paskolų likutis (2 ir 35 eil.; 6 stulp.).

Joniškio, Zarasų, Telšių, Šilalės ir Lazdijų savivaldybės imdamos paskolas dengti apyvartinių lėšų trūkumą pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punktą, nes trumpalaikių paskolų sutartis sudarė ilgesniam terminui nei biudžetinių metų pabaiga ir jų negražino tais pačiais metais.

2.3.2. Biudžetinių įstaigų priimti skoliniai įsipareigojimai

Klaipėdos ir Alytaus miestų, Raseinių, Mažeikių ir Tauragės rajono savivaldybių biudžetinės įstaigos pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 3⁶² ir 4 dalį⁶³, kad biudžetinės įstaigos savo vardu negali skolintis lėšų, priimti jokių skolinių įsipareigojimų, nes prisiėmė skolinius įsipareigojimus:

- Klaipėdos miesto, Tauragės ir Raseinių rajono savivaldybės administracijos, Mažeikių seniūnija su paslaugų teikėjais 2011–2012 m. sudarė transporto priemonių ir kompiuterių lizingo (išperkamosios nuomos) sutartis⁶⁴ iš viso už 650,2 tūkst. Lt. Pažymėtina, kad

⁵⁵ 2013-12-20 papildomas susitarimas Nr.2013-12-23/15-980 ir 2014-03-05 papildomas susitarimas Nr. 2014-03-05/15-109.

⁵⁶ 2011-09-19 kredito linijos sutartis Nr. K-1600-2011-71.

⁵⁷ 2012-09-28 susitarimas Nr. K -1600-2011-71/1, 2013-11-19 susitarimas Nr. K -1600-2011-71/2.

⁵⁸ 2011-07-04 kredito sutartis Nr. 0741112020055-68/26-11-354.

⁵⁹ Kredito sutarties pakeitimai: 2012-07-30 Nr.1/SR-513 ir 2013-07-16 Nr. 2/SR-390.

⁶⁰ 2012-11-20 Nr. 0041212024837-34, 2013-08-22 Nr. K-2800-2013-1434, 2013-04-16 Nr. K-2800-2013-634.

⁶¹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-11-11 įsakymu Nr. 1K-361.

⁶² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2010-12-09 Nr. XI-1209 redakcija.

⁶³ Ten pat, 2011-12-20 Nr. XI-1825 ir 2012-10-16 Nr. XI-2274 redakcijos.

⁶⁴ Klaipėdos miesto savivaldybės administracija sudarė 2012-07-11 automobilių išperkamosios nuomos sutartį Nr. J9-740 (vertė 224, 97 tūkst. Lt), Mažeikių seniūnija sudarė 2011-05-09 lizingo sutartį Nr. LT090961/PPS (vertė 122 tūkst. Lt), Tauragės rajono savivaldybės administracija sudarė 2011-10-28 nešiojamų kompiuterių išperkamosios nuomos sutartį Nr. 51S/L-GNOR/219 (vertė 118, 9 tūkst. Lt), Raseinių rajono savivaldybės administracija sudarė finansinio lizingo sutartis:

įgyvendinant **Mažeikių rajono savivaldybės** kontrolės ir audito tarnybos rekomendaciją įvertinti Mažeikių seniūnijos seniūno veiksmus dėl nustatytų pažeidimų, administracijos direktorius įsakymu skyrė Mažeikių seniūnui tarnybinę nuobaudą⁶⁵. **Klaipėdos miesto ir Raseinių rajono savivaldybių** biudžetinių įstaigų įsipareigojimai parodyti Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėje 2013-12-31 ataskaitoje (forma Nr. 3-sav.), taigi pažeidimai šių savivaldybių skolos dydžiui įtakos neturėjo. **Tauragės rajono savivaldybės** administracijos įsipareigojimai šioje ataskaitoje nebuvo pateikti, taigi savivaldybės skola metų pradžioje buvo nurodyta 76,0 tūkst. Lt, o metų pabaigoje – 36,3 tūkst. Lt mažesnė.

- Keturiolika **Alytaus miesto savivaldybės** biudžetinių įstaigų 2013 metais sudarė paprastuosius vekselius, kuriais besąlygiškai įsipareigojo sumokėti UAB „LITESKO“ filialui „Alytaus energija“ juose nurodytas sumas, iš viso 380,9 tūkst. Lt. Paprastieji vekseliai buvo sudaryti dėl įsiskolinimo už UAB „LITESKO“ filialo „Alytaus energija“ suteiktas paslaugas (patalpų šildymą). Pažymėtina, kad pažeidimą nustatė **Alytaus miesto savivaldybės** kontrolės ir audito tarnyba. Tarnybai rekomendavus, biudžetinės įstaigos paprastuosius vekselius apmokėjo iki 2014 m. vasario 14 d. Biudžetinių įstaigų įsipareigojimai Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėje 2013-12-31 ataskaitoje (forma Nr. 3-sav.) nebuvo nurodyti. Taigi savivaldybės skola buvo nurodyta 380,9 tūkst. Lt mažesnė.

Klaipėdos ir Alytaus miestų, Raseinių, Mažeikių ir Tauragės rajono savivaldybių iš viso 18-ka įstaigų pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 3⁶⁶ ir 4 dalį⁶⁷, kad biudžetinės įstaigos savo vardu negali skolintis lėšų, prisiimti jokių skolinių įsipareigojimų, nes sudarė transporto priemonių ir kompiuterių lizingo (išperkamosios nuomos) sutartis už 650,2 tūkst. Lt ir paprastuosius vekselius už 380,9 tūkst. Lt.

2.3.3. Paskolų lėšos panaudotos ne investicijų projektams finansuoti

Telšių rajono savivaldybės administracija 2013 m. pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1 punktą⁶⁸, nes ilgalaikės paskolos lėšas panaudojo ne investicijų projektams finansuoti. Nustatyta, kad administracijos direktorius įsakymais⁶⁹ nusprendė dalį pagal kreditavimo sutartis⁷⁰ gautų lėšų investicijų projektams finansuoti, iš viso 1 212,8 tūkst. Lt, apmokėti įvairias paslaugas ir remonto darbus, kurie nėra priskirtini investicijų projektams (didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo Telšių mieste specialiojo plano keitimas, Upynos mokyklos stogo remonto darbai, lopšelio-darželio „Mastis“ fasado skardinimo darbai, Žarėnų seniūnijos administracinio pastato katilinės remontas, mokyklos apsauginės signalizacijos remontas, savivaldybės administracinio pastato patalpų remonto santechnikos darbai, Telšių „Germanto“ pagrindinės mokyklos lauko durų remontas ir kt.).

2012-05-31 Nr. K2012-050005/(7.5)SR-272 (vertė 61,9 tūkst. Lt), 2012-05-31 Nr. K2012-050011/(7.5)SR-273 (vertė 180,2 tūkst. Lt), 2012-08-27, Nr. K2012-080007/(7.5)SR-366 (vertė 61,2 tūkst. Lt).

⁶⁵ Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-07-31 įsakymas Nr. P1-341P.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2010-12-09 Nr. XI-1209 redakcija.

⁶⁷ Ten pat, 2011-12-20 Nr. XI-1825 ir 2012-10-16 Nr. XI-2274 redakcijos.

⁶⁸ Ten pat, 2012-10-16 Nr. XI-2274 redakcija.

⁶⁹ Telšių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai: 2013-06-06 Nr. A1-854, 2013-06-19 Nr. A1-944, 2013-07-12 Nr. A1-1111, 2013-07-24 Nr. A1-1198, 2013-07-26 Nr. A1-1204, 2013-07-31 Nr. A1-1220, 2013-08-06 Nr. A1-1260, 2013-08-21 Nr. A1-1487, 2013-08-29 Nr. A1-1400, 2013-09-18 Nr. A1-1535, 2013-10-08 Nr. A1-1696, 2013-10-16 Nr. A1-1746, 2013-10-24 Nr. A1-1840, 2013-11-07 Nr. A1-1908, 2013-11-11 Nr. A1-1928, 2013-11-19 Nr. A1-1988, 2011-27 Nr. A1-2036, 2013-04-22 Nr. A1-579, 2013-05-22 Nr. A1-736, 2013-12-03 Nr. A1-2081, 2013-12-12 Nr. A1-2135.

⁷⁰ 2012-12-17 sutartis Nr. K-2800-2012-1121 ir 2013-04-16 sutartis Nr. K-2800-2013-164.

Telšių rajono savivaldybės administracija 2013 m. pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1 punktą⁷¹, nes ilgalaikės paskolos lėšas panaudojo ne finansuoti investicijų projektus, o apmokėti įvairias paslaugas ir remonto darbus

2.3.4. Garantijos suteiktos ne investicijų projektams finansuoti, o laidavimas kreditoriams suteiktas biudžetinės įstaigos, prisiimant skolinius įsipareigojimus

Telšių rajono savivaldybės taryba 2013 m. pažeidė Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 28 punktą⁷² ir Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1 punktą⁷³, nes 2013 m. tarybos sprendimu⁷⁴ suteikė 800,0 tūkst. Lt garantiją UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ ilgalaikiai paskolai (2,5 mln. Lt), kurios tikslas – refinansuoti bendrovės paskolas ir papildyti apyvartines lėšas, o minėti teisės aktai nustatė, kad savivaldybė gali teikti garantijas dėl paskolų, naudojamų tik investicijų projektams finansuoti.

Pagėgių savivaldybės administracija 2008 m. pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 3 dalį⁷⁵, kad biudžetinės įstaigos savo vardu negali prisiimti jokių skolinių įsipareigojimų, nes administracija savo vardu prisiėmė skolinį įsipareigojimą – trišaliu susitarimu⁷⁶ laidavo už kontroliuojamos bendrovės UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“ prievolės pagal sudarytą kredito sutartį. Savivaldybė 2008 m. pasirašė trišalę sutartį su įmone UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“ ir banku⁷⁷, kuria įsipareigojo padengti visas pagal bendrovės ir banko pasirašytą kredito sutartį⁷⁸ mokėtinas bankui sumas: kreditą, palūkanas, dokumentų parengimo mokesį, apskaičiuotus delspinigius ir kitus mokesčius. Savivaldybės administracija pagal 2008–2013 metais įmonei UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“ atliko mokėjimų už 950,0 tūkst. Lt.

Pagal Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 22 punktą⁷⁹, Savivaldybių skolinimosi taisyklių 3 punktą⁸⁰ ir Biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1 punktą⁸¹, tik savivaldybė taryba, laikydama įstatymo nustatytų limitų ir gavusi savivaldybės kontrolieriaus išvadą, turėjo teisę priimti sprendimus dėl laidavimo savivaldybės įmonėms suteikimo ir tik dėl paskolų investicijų projektams finansuoti. Įmonės UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“ paimtos paskolos⁸² paskirtis buvo ne investicijų projektui, o geriamojo vandens kokybės gerinimo sistemos įrengimas Pagėgių savivaldybės gyvenvietėse pagal geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008–2013 programą.

Telšių rajono savivaldybė sprendimu suteikė 800,0 tūkst. Lt garantiją, o Pagėgių savivaldybės administracija laidavo kreditoriams už savivaldybių kontroliuojamų įmonių imamas paskolas, nesilaikydamos teisės aktų reikalavimų.

⁷¹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2012-10-16 Nr. XI-2274 redakcija.

⁷² Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 2008-09-15 Nr. X-1722 redakcija.

⁷³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2012-10-16 Nr. XI-2274 redakcija.

⁷⁴ Telšių rajono savivaldybės tarybos 2013-02-21 sprendimas Nr. T1-76 „Dėl garantijos suteikimo“.

⁷⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946 redakcija.

⁷⁶ 2008-08-28 sutartis Nr. 116P. Ši sutartis, vadovaujantis Civilinio kodekso 6.76 str. 1 d. ir 6.90 str. 1 d., pagal turinį priskiriama laidavimui.

⁷⁷ 2008-08-28 sutartis Nr. 116P.

⁷⁸ 2008-08-28 kredito sutartis Nr. 12-155/08.

⁷⁹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 2003-01-28 Nr. IX-1327 redakcija.

⁸⁰ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-26 nutarimu Nr. 345.

⁸¹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946 redakcija.

⁸² 2008-08-28 kredito sutartis Nr. 12-155/08.

2.3.5. Skolinių įsipareigojimų ataskaitose pateikti neteisingi duomenys

Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėse 2013-12-31 ataskaitose (forma Nr. 3-sav.)⁸³, nustatė šias klaidas:

- **Kaišiadorių rajono savivaldybė** nepagrįstai ataskaitoje nurodė 974 tūkst. Lt didesnį negrąžintų ilgalaikių paskolų likutį metų pradžioje, nes į jį buvo įtraukusi viešosios įstaigos gautą paskolą. Dėl to ataskaitoje skola metų pradžioje šia suma didesnė;
- **Alytaus miesto savivaldybė** ataskaitoje nenurodė 2013 m. sudarytų paprastųjų vekselių už 380,9 tūkst. Lt (detalesnė audito ataskaitos 2.3.2 skirsnyje), dėl to ataskaitoje skola metų pabaigoje šia suma mažesnė;
- **Tauragės rajono savivaldybė** ataskaitoje nenurodė įsipareigojimų, prisiimtų pagal 2011 m. išperkamosios nuomos sutartį (detalesnė audito ataskaitos 2.3.2 skirsnyje). Todėl ataskaitoje 2013 metų pradžioje nurodytas 76,0 tūkst. Lt mažesnis ir metų pabaigoje 36,3 tūkst. Lt mažesnis negrąžintų paskolų likutis;
- **Telšių, Zarasų, Šilalės ir Lazdijų rajonų savivaldybių** įsipareigojimai, kurių grąžinimo terminas buvo ilgesnis negu 12 mėnesių, ataskaitoje neteisingai nurodyti kaip trumpalaikiai įsipareigojimai (detalesnė audito ataskaitos 2.3.1 skirsnyje). Todėl ataskaitoje 2013 metų pradžioje nurodytas 10 858,6 tūkst. Lt mažesnis ir metų pabaigoje – 19 338,4 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikių paskolų likutis ir atitinkamai didesnis trumpalaikių paskolų likutis.

Audito metu savivaldybės informuotos Valstybės kontrolės raštais apie šias Skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėse ataskaitos klaidas ir kitus neatitikimus, kurie neturėjo įtakos savivaldybės negrąžintų paskolų likučių teisingumui.

Savivaldybių skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų statistinėse 2013-12-31 ataskaitose savivaldybių skola metų pradžioje nepagrįstai 898 tūkst. Lt padidinta (974 tūkst. Lt **Kaišiadorių rajono savivaldybės** padidinta; 76 tūkst. Lt **Tauragės rajono savivaldybės** sumažinta), metų pabaigoje – nepagrįstai 417,2 tūkst. Lt sumažinta (**Alytaus miesto ir Tauragės rajono savivaldybės**). **Telšių, Zarasų, Šilalės ir Lazdijų rajonų savivaldybių** įsipareigojimai, kurių grąžinimo terminas buvo ilgesnis nei 12 mėnesių, neteisingai nurodyti kaip trumpalaikiai įsipareigojimai metų pradžioje – 10 858,6 tūkst. Lt, metų pabaigoje – 19 338,4 tūkst. Lt.

3. DĖL SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ PAJAMŲ

Savivaldybių biudžeto pajamų nustatymo metodikos įstatymas⁸⁴ nustato savivaldybių biudžetų pajamų šaltinius (mokestinės, nemokestinės pajamos ir valstybės biudžeto dotacijos) ir savivaldybių biudžetams skiriamų valstybės biudžeto dotacijų bei lėšų apskaičiavimo, tvirtinimo ir pervedimo tvarką. Pagal įstatymą⁸⁵ pajamos savivaldybių biudžetams priskiriamos vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu ir į savivaldybės biudžetą pervedamos vietos

⁸³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-11-11 įsakymu Nr. 1K-361 (2013-07-03 Nr. 1K-234 redakcija).

⁸⁴ Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, 1997-07-02 Nr. VIII-385 (su vėlesniais pakeitimais).

⁸⁵ Ten pat, 2 str. 2 d.

mokesčių administratoriaus – Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos⁸⁶.

Biudžeto sandaros įstatyme⁸⁷ nustatyta, kad savivaldybių pajamas sudaro pajamos iš mokesčių, iš savivaldybių turto, pajamos, gautos už išnuomotą arba suteiktą naudotis valstybinę žemę, valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius, savivaldybių biudžetinių įstaigų pajamos, valstybės biudžeto dotacijos ir kitos pervedamos lėšos, negrąžintina finansinė parama (lėšos) ir kitos įstatymų nustatytos pajamos.

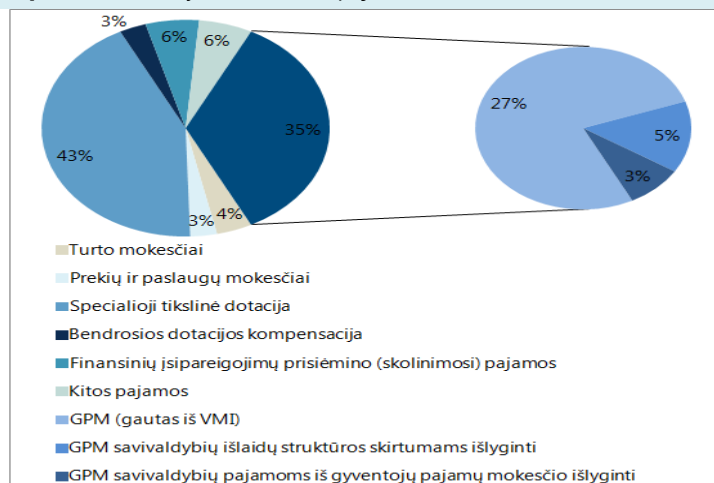
Kiekviena savivaldybė turi savarankišką biudžetą, kurį tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės biudžetas yra savivaldybės biudžeto pajamų ir asignavimų planas biudžetiniams metams.

Savivaldybių biudžetų pajamų analizė

Savivaldybėms 2013 metais Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁸⁸ patvirtinti finansiniai rodikliai, kuriais savivaldybės vadovavosi rengdamos biudžetus: 3 131 694 tūkst. Lt valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos; 194 007 tūkst. Lt valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijos ir 2 869 466 tūkst. Lt prognozuojamos gauti pajamos (tarp jų 1 906 618 tūkst. Lt gyventojų pajamų mokesčiai). Šiuo įstatymu savivaldybėms patvirtinta 57,34 proc. gyventojų pajamų mokesčio dalis nuo mokesčio pajamų į nacionalinį biudžetą.

Pagal patikslintus ataskaitinio laikotarpio savivaldybių biudžetų pajamų planus, įskaitant mokesčines pajamas, pajamas už turto realizavimą, kitas pajamas ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo – skolinimosi pajamas, savivaldybės planavo gauti iš viso 7 269 826,8 tūkst. Lt biudžetų pajamų, o gavo 7 163 785,6 tūkst. Lt (iš jų 1 934 974,8 tūkst. Lt gyventojų pajamų mokesčio iš Valstybinės mokesčių inspekcijos, 3 143 135,5 tūkst. Lt valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos, 19 4006,1 tūkst. Lt valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijos). Savivaldybių biudžetų pajamų didžiąją dalį 2013 m. sudarė valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos (43 proc.) ir gyventojų pajamų mokesčiai (35 proc.). Šios pajamos turi didžiausią įtaką savivaldybių biudžetų vykdymui (žr. 4 pav.).

4 pav. Savivaldybių biudžetų pajamų struktūra

Šaltinis – Valstybės kontrolė

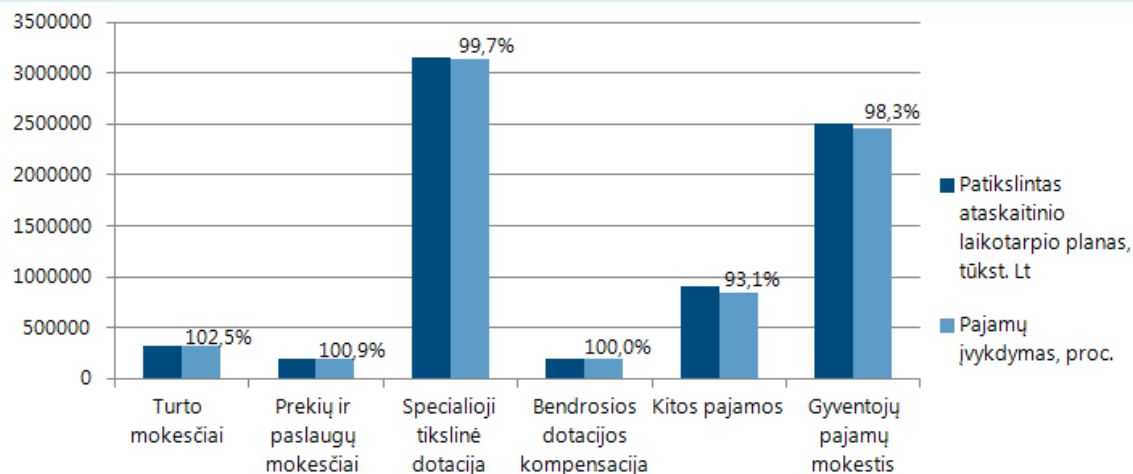
⁸⁶ Ten pat, 3 str.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946 redakcija, 22 str.

⁸⁸ Lietuvos Respublikos 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2 str. 2 d. ir 4, 5, 6 priedėliai.

2013 metais Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁸⁹ patvirtinto finansinio rodiklio – prognozuojamų pajamų plano neįvykdė 11, o patikslinto biudžeto pajamų plano – 30 savivaldybių. Pagrindinė priežastis – jos negavo iš viso 43 115,4 tūkst. Lt planuoto gyventojų pajamų mokesčio, kuris turi didžiausią įtaką jų biudžetų vykdymui (žr. 5 pav.).

5 pav. Savivaldybių biudžetų pajamų plano vykdymas

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Atkreiptinas dėmesys, kad 2014 metais 4-ioms savivaldybėms ([Druskininkų](#), [Kauno miesto](#), [Jurbarko](#) ir [Trakų rajonų](#)) Vyriausybė skyrė⁹⁰ 15 000 tūkst. Lt 2013 m. negautoms pajamoms kompensuoti iki vienodo negautų pajamų lygio (99,283 proc.) prognozuotų pagal 2013 m. finansinius rodiklius pajamų.

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinto finansinio rodiklio – prognozuojamų pajamų plano 2013 metais neįvykdė 11, o patikslinto biudžeto pajamų plano – 30 savivaldybių. Pagrindinė priežastis – savivaldybės negavo iš viso 43 115,4 tūkst. Lt planuoto gyventojų pajamų mokesčio, kuris turi didžiausią įtaką savivaldybių biudžetų vykdymui.

Valstybės biudžeto lėšų pripažinimas savivaldybių biudžetų pajamomis

Ne visos savivaldybėms skirtos valstybės biudžeto lėšos patenka į jų biudžetų pajamas.

Dalis valstybės biudžeto lėšų savivaldybėms yra planuojamos ir skiriamos kaip valstybės biudžeto dotacijos savivaldybių biudžetams, kurių dydžiai nustatomi pagal Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymą ir tvirtinami Seimo atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu. 2013 metais įstatymu⁹¹ buvo skirta 3 131 694 tūkst. Lt valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos ir 194 007 tūkst. Lt

⁸⁹ Ten pat.

⁹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-03-19 nutarimas Nr. 246 „Dėl 2013 metų savivaldybių biudžetų negautų pajamų kompensavimo“.

⁹¹ Lietuvos Respublikos 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 4 ir 5 priedėliai.

valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijos. Šios lėšos priskiriamos savivaldybių biudžetų pajamoms.

Kita dalis – valstybės biudžeto asignavimai, skiriami savivaldybių administracijoms (savivaldybių biudžetinėms įstaigoms) pagal jų ir valstybės institucijų ir įstaigų (arba jų įgaliotų įstaigų) pasirašomas valstybės biudžeto lėšų panaudojimo sutartis. Valstybės institucijos ir įstaigos 2013 m. planavo savivaldybėms skirti iš viso 2 617 800,9 tūkst. Lt pagal lėšų panaudojimo sutartis valstybės biudžeto ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) lėšų. Šios lėšos nepriskiriamos savivaldybių biudžetų pajamoms ir nepateikiamos savivaldybių biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitose (forma Nr. 1-sav.)⁹².

Pavyzdys

Savivaldybių biudžetų pajamoms nepriskiriami jų administracijoms (biudžetinėms įstaigoms) skirti valstybės biudžeto asignavimai:

- Savivaldybių vietinės reikšmės kelių (miestų gatvių) tiesimui, rekonstravimui Susisiekimo ministerijos vykdomos valstybės investicijų programos lėšos;
- Švietimo įstaigoms modernizuoti ir švietimo įstaigų sporto aikštynams atnaujinti Švietimo ir mokslo ministerijos vykdomos valstybės investicijų programos lėšos;
- Išmokoms vaikams ir šalpos išmokoms, kurių paskirtis nustatyta Išmokų vaikams ir Valstybinių šalpos išmokų įstatymuose, o poreikis kiekvienais metais planuojamas pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintas valstybės biudžeto lėšų poreikio apskaičiavimo metodikas⁹³;
- Europos Sąjungos finansinės paramos lėšos, numatytos Vidaus reikalų, Švietimo ir mokslo, Aplinkos ir kitų ministerijų asignavimuose.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymą⁹⁴ į savivaldybių biudžetų pajamas įskaitomos valstybės biudžeto dotacijos ir kitos pervedamos lėšos, kitos įstatymų nustatytos pajamos, o Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatyme⁹⁵ nustatyta, kad tokiomis pajamomis pripažįstamos pajamos, kurios teisės aktų nustatyta tvarka sumokamos ir pervedamos į savivaldybių biudžetus.

Šiuo metu galiojantys teisės aktai nereglamentuoja, kokios lėšos pagal Biudžeto sandaros įstatymą galėtų būti priskirtos kitoms pervedamoms lėšoms, kurios patenka į savivaldybių biudžetų pajamas ir kokiais atvejais valstybės biudžeto asignavimai, gauti pagal ministerijų (jų įgaliotų įstaigų) su savivaldybių administracijomis pasirašytas valstybės biudžeto lėšų panaudojimo sutartis, turėtų būti pripažįstami savivaldybių biudžetų pajamomis.

2013 m. savivaldybės panaudojo iš viso 5 771 575,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto ir valstybės išteklių fondų lėšų, iš jų 2 426 064,8 tūkst. Lt nepriskirta jų biudžetams (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Savivaldybių biudžetų pajamos ir kitos gautos valstybės biudžeto bei valstybės išteklių fondų lėšos, tūkst. Lt

	Planas	Įvykdymas
Savivaldybių biudžetų pajamos, iš viso	7 269 826,8	7 163 785,6
dotacijos savivaldybių biudžetams:	3 334 901,0	3 345 511,0
- specialios tikslinės dotacijos	3 131 694,0	3 142 322,6
- bendrosios dotacijos kompensacijos	194 007,0	194 006,1

⁹² Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-11-11 įsakymu Nr. 1K-361 (su vėlesniais pakeitimais).

⁹³ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-07-13 įsakymu Nr. A1-192 patvirtinta Valstybės biudžeto lėšų poreikio išmokoms vaikams mokėti apskaičiavimo metodika ir 2007-01-09 įsakymu Nr. A1-5 patvirtinta Valstybės biudžeto lėšų poreikio valstybinėms šalpos išmokoms mokėti apskaičiavimo metodika (su vėlesniais pakeitimais).

⁹⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946 redakcija, 22 str.

⁹⁵ Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, 2-5 str.

	- dotacijos kitoms Vyriausybės programoms vykdyti*	9 200,0	9 182,3
Kitos gautos valstybės biudžeto lėšos, iš viso		2 606 697,8	2 414 996,5
	iš jų: pagal biudžeto lėšų panaudojimo sutartis iš institucijų/jstaigų	2 606 547,8	2 414 846,5
	iš jų ES finansinė parama	1 235 519,3	1 066 605,6
	Vyriausybės rezervas	150	150
PSDF		11 103,1	11 068,3
Dotacijos, kitos valstybės biudžeto ir valstybės išteklių fondų lėšos, iš viso		5 952 701,9	5 771 575,8
*Finansų ministerijos skiriamos lėšos, vykdančios programą „Teisės aktuose numatyti priemonių finansavimas savivaldybėse“.			

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Atsižvelgdama į nustatytus dalykus, Valstybės kontrolė paprašė⁹⁶ Finansų ministerijos pagal kompetenciją pateikti nuomonę, kokios lėšos pagal Biudžeto sandaros įstatymo 22 straipsnį galėtų būti priskirtos kitoms pervedamoms lėšoms, kurios patenka į savivaldybių biudžetų pajamas, ir kokiais atvejais valstybės biudžeto asignavimai, gauti pagal ministerijų (jų įgaliotų įstaigų) su savivaldybių administracijomis pasirašytas valstybės biudžeto lėšų panaudojimo sutartis, turėtų būti priskirti savivaldybių biudžetų pajamoms.

Finansų ministerijos nuomonė dėl valstybės biudžeto lėšų priskyrimo savivaldybių biudžetų pajamoms

Ministerijos nuomone⁹⁷, savivaldybių biudžetų pajamoms turėtų būti priskiriami tie valstybės biudžeto asignavimai, kurie atitinkamų ministerijų pervedami vykdančios joms nustatytas savarankiškas ir deleguotas funkcijas, reglamentuotas Vietos savivaldos įstatyme. Tačiau valstybės biudžeto asignavimai, kurie skirti išmokoms vaikams ir šalpos išmokoms mokėti bei administruoti, nėra savivaldybių biudžetų lėšos ir jos neturi būti traukiamos į jų biudžetų apskaitą, nes specialiuose teisės aktuose (Valstybinių šalpos išmokų įstatymas, Išmokų vaikams įstatymas) nustatyta, kad šiai funkcijai įgyvendinti naudojami valstybės biudžeto asignavimai, o savivaldybių vykdomosioms institucijoms pavestas tik funkcijų atlikimo vaidmuo.

Tačiau iki šiol savivaldybių biudžetų pajamoms nepriskiriami ir vykdančios savarankiškas funkcijas, reglamentuotas Vietos savivaldos įstatyme, savivaldybėms pervedami asignavimai, kurie nustatyti ministerijų vykdomose valstybės investicijų programose. Pavyzdžiui, savivaldybės vykdo Vietos savivaldos įstatyme⁹⁸ nustatytą savivaldybių savarankiškąją funkciją „savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas“. Šiai funkcijai įgyvendinti Susisiekimo ministerija skiria ministerijos investicijų programoje patvirtintas lėšas savivaldybių vykdomiems valstybės investicijų projektams finansuoti – vietinės reikšmės kelių (miestų gatvių) tiesimui, rekonstravimui. Šios lėšos nenurodytos 2013–2014 ir ankstesnių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymų prieduose (savivaldybių biudžetams patvirtintos specialios tikslinės dotacijos valstybinėms funkcijoms atlikti ir Valstybės investicijų programoje numatytoms kapitalo investicijoms finansuoti). Taip pat Švietimo ir mokslo ministerijos valstybės investicijų programoje nustatytos lėšos savivaldybių švietimo įstaigoms modernizuoti bei švietimo įstaigų sporto aikštynams atnaujinti nepriskiriamos savivaldybių biudžetų pajamoms.

⁹⁶ Valstybės kontrolės 2014-04-25 raštas Nr. S-(30-3362)-1173 „Dėl nuomonės pateikimo“.

⁹⁷ Finansų ministerijos 2014-05-08 raštas Nr. ((2.36-04)-5K-1409917)-6K-1403763 (atsakymas) Valstybės kontrolei.

⁹⁸ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 2008-09-15 Nr. X-1722 redakcija, 6 str. 32 p.

Finansų ministerija⁹⁹, atsakydama į Valstybės kontrolės paklausimą, nurodė, kad rengdama 2015 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą numato siūlyti savivaldybių biudžetų pajamoms priskirti valstybės biudžeto asignavimus, susijusius su savarankiškais savivaldybių vykdomomis funkcijomis (pvz., vietinės reikšmės kelių (miestų gatvių) tiesimo ir rekonstravimo investicijų projektams finansuoti).

Auditorių nuomone, visos išvardytos valstybės biudžeto lėšos galėtų (turėtų) būti priskiriamos savivaldybių biudžetų pajamoms, nes tai yra savivaldybėms skirtos lėšos, teisės aktuose pavestoms funkcijoms (užduotims) atlikti ar kitoms savivaldybių išlaidoms finansuoti, šios lėšos turi tikslinę paskirtį ir savo esme yra labai panašios į valstybės biudžeto skiriamas specialią tikslinių dotacijų lėšas savivaldybių biudžetams. Kol šios valstybės biudžeto lėšos nėra priskiriamos savivaldybių biudžetų pajamoms, savivaldybių biudžetų duomenys neparodo tikros ir teisingos informacijos apie savivaldybių pajamas ir išlaidas, nes savivaldybių biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitose neatskleidžiama informacija apie savivaldybių administracijoms (biudžetinėms įstaigoms) skirtas ir panaudotas valstybės biudžeto lėšas. Tokiu būdu savivaldybių biudžetų pajamos ir išlaidos savivaldybių biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitose yra sumažinamos, pavyzdžiui, minėtose ataskaitose 2013 m. nepateikta informacija apie 2 606 697,8 tūkst. Lt planuotas ir 2 414 996,5 tūkst. Lt panaudotas (iš jų 1 066 605,6 tūkst. Lt Europos Sąjungos finansinės paramos) valstybės biudžeto lėšas.

Ne visos valstybės biudžeto lėšos, skirtos savivaldybėms teisės aktuose pavestoms funkcijoms (užduotims) atlikti ar kitoms savivaldybių išlaidoms finansuoti, priskiriamos savivaldybių biudžetų pajamoms, nors tai yra lėšos, turinčios tikslinę paskirtį ir savo esme panašios į valstybės biudžeto skiriamas specialią tikslinių dotacijų lėšas savivaldybių biudžetams.

Tokiu būdu savivaldybių biudžetų pajamos ir išlaidos sumažinamos, o 2013 m. savivaldybių biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitose neatskleista informacija apie 2 606 697,8 tūkst. Lt planuotas ir 2 414 996,5 tūkst. Lt panaudotas (iš jų 1 066 605,6 tūkst. Lt Europos Sąjungos finansinės paramos) valstybės biudžeto lėšas.

4. DĖL VALSTYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ PLANAVIMO IR NAUDOJIMO TEISĖTUMO

2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2 str. 1 d. 2 p., 4 priedėlis) patvirtinta iš viso 3 131 694 tūkst. Lt valstybės biudžeto specialią tikslinių dotacijų. Jas savivaldybių biudžetams paskirstė asignavimų valdytojai (ministerijos ir kitos institucijos). Be to, 2013 metais iš ministerijų ir kitų valstybės institucijų pagal sudarytas sutartis savivaldybės gavo 2 606 547,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų. 2013 metais jos panaudojo 3 142 322,6 tūkst. Lt specialią tikslinių dotacijų lėšų ir 2 414 846,5 tūkst. Lt kitų pagal sutartis gautų valstybės lėšų.

Šioje audito ataskaitos dalyje teikiame nustatytus teisės aktų pažeidimus ir kitus pastebėjimus dėl valstybės biudžeto specialią tikslinių dotacijų ir kitų valstybės biudžeto lėšų planavimo ir skirstymo savivaldybėms bei dėl jų panaudojimo savivaldybėse.

⁹⁹ Finansų ministerijos 2014-05-08 raštas Nr. ((2.36-04)-5K-1409917)-6K-1403763.

4.1. Nenustatyta finansavimo tvarka pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti

Pagal įstatymą¹⁰⁰ ministrai įsakymais savivaldybių biudžetams iš viso paskirstė 51 130,1 tūkst. Lt specialių tikslinių dotacijų pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti.

Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas¹⁰¹ nustato, kokia tvarka skiriamos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams: valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti – pagal nustatytą šioms funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodiką, o mokinio krepšeliui finansuoti, vykdant Vietos savivaldos įstatyme nustatytą savarankiškąją savivaldybių funkciją ir valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) funkciją – pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką. Tačiau įstatyme neaparta, kokia tvarka bus skiriamos specialių tikslinių dotacijų lėšos pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti. Todėl audito metu vertinome, kaip buvo skiriamos 2013 metais savivaldybėms šios valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos.

Įstatymu¹⁰² specialių tikslinių dotacijų lėšas pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti buvo pavesta paskirstyti Švietimo ir mokslo, Kultūros, Sveikatos apsaugos bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoms iš valstybės biudžete joms patvirtintų asignavimų. Ministerijos pagal priimtus ministrų įsakymus specialių tikslinių dotacijų lėšas skyrė šioms savivaldybių pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms išlaikyti:

4 lentelė. Specialių tikslinių dotacijų paskirstymas savivaldybėms pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms išlaikyti

Eil. Nr.	Asignavimų valdytojas (ministerija), skiriantis dotacijos lėšas savivaldybėms	Savivaldybių įstaigos, kurioms buvo skirtos dotacijos lėšos	Įstaigų skaičius	Įstaigoms skirta dotacijų lėšų suma, tūkst. Lt
1.	Švietimo ir mokslo ministerija	Švietimo centras	1	452,1
2.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Globos namai	28	33 270,0
3.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Daugiafunkcinis centras (specialioji mokykla)	1	217,0
4.	Sveikatos apsaugos ministerija	Sutrikusio vystymosi kūdikių namai	4	11 680,2
5.	Sveikatos apsaugos ministerija	Priklausomybės ligų centrai	4	4 776,8
6.	Kultūros ministerija	Kultūros centrai	2	619,0
7.	Kultūros ministerija	Memorialinis muziejus	1	115,0
			Iš viso	51 130,1

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Nustatėme, kad nesant teisinio reguliavimo valstybės lygiu, nėra iki galo aišku, kokioms įstaigoms ir pagal kokius kriterijus turėtų būti planuojamos ir skirstomos specialių tikslinių dotacijų lėšos savivaldybių biudžetams, koku laikotarpiu bus finansuojamas savivaldybėms pagal teisės aktus

¹⁰⁰ Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2 str. 1 d. 2 p., 4 priedėlis.

¹⁰¹ Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, 2010-11-23 Nr. XI-1164 redakcija, 5 str. 2 d. 1 ir 2 punktai.

¹⁰² Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 5 str. 2 d., 13 str. 2 d.

perduotų įstaigų išlaikymas. Pažymėtina, kad 2011–2012 metais įstatymuose¹⁰³ buvo nustatyta, kad valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos yra skiriamos perduotoms iš apskričių įstaigoms išlaikyti, todėl neaišku, ar 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme vartojama sąvoka „pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti“ apima ir kitas savivaldybėms perduotas įstaigas, kuriuos nebuvo perduotos iš likviduojamų apskričių viršinininkų administracijų. Todėl konkrečių įstaigų finansavimas dažnai gali priklausyti nuo atitinkamos ministerijos sprendimo.

Pavyzdys

Švietimo ir mokslo ministerija nuo 2013 m. lėšų skyrimą tęsia tik Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centrui finansuoti, nors Vyriausybės nutarime¹⁰⁴ buvo nustatyta, kad valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos šiai įstaigai finansuoti bus planuojamos 2011–2012 metams. Tuo tarpu Švietimo ir mokslo ministerija finansavimą valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų lėšomis nuo 2013 metų nutraukė Varėnos rajono Merkinės ir Vilniaus „Vilnios“ pagrindinėms mokykloms, atsižvelgdama į Vyriausybės priimtus nutarimus¹⁰⁵, kad šioms įstaigoms finansuoti bus planuojamos 2011–2012 valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos lėšos.

Alytaus miesto savivaldybė 2013 m. kreipėsi į Valstybės kontrolę¹⁰⁶, informuodama, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ji prašė skirti lėšų Alytaus neįgaliųjų reabilitacijos centrui, kurį savivaldybė perėmė 2010-10-01 iš apskrities viršinininko administracijos, tačiau ministerija lėšų savivaldybei neskyrė. Pažymėtina, kad Finansų ministerija¹⁰⁷ Alytaus miesto savivaldybę buvo informavusi, kad valstybės biudžeto lėšos turėtų būti skiriamos šiai įstaigai ir jos yra suplanuotos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2013 m. asignavimuose pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms išlaikyti.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu buvo skirta 33 882 tūkst. Lt pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti, tačiau ministerija pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintą metodiką¹⁰⁸ valstybės biudžeto lėšų neskiria perduotoms įstaigoms išlaikyti, o planuoja ir skiria tik ilgalaikiai socialinei globai teikti asmenims, iki 2007 m. sausio 1 d. pradėjusiems ją gauti apskrities viršinininko biudžetinėse socialinės globos įstaigose vaikams, kurių teises ir pareigas perėmė savivaldybės ir apskrities viršinininko biudžetinėse socialinės globos įstaigose senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia, kurių savinininko teises ir pareigas perėmė savivaldybės, bei apskrities viršinininko įsteigtose ir valstybės biudžeto lėšomis finansuojamose viešosiose socialinės globos įstaigose senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia, išlaikyti.

Ministerijų lygmeniu teisinis reguliavimas, finansuojant pagal teisės aktus savivaldybėms perduotas įstaigas, yra nevienodas – vienos ministerijos turi pasitvirtinusios taisykles, pagal kurias yra skiriamos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos lėšos ir atsiskaitoma ministerijoms už lėšų panaudojimą, kitos taisyklių neturi. Nuo 2013 m. specialių tikslinių dotacijų pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti poreikio apskaičiavimą turi

¹⁰³ Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2010-12-09 Nr. XI-1210, 5 priedėlis; Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2011-12-20 Nr. XI-1823, 5 priedėlis.

¹⁰⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-06-21 nutarimas Nr. 899.

¹⁰⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-05-26 nutarimas Nr. 651 ir 2010-05-19 nutarimas Nr. 591.

¹⁰⁶ Alytaus miesto savivaldybės 2013-12-06 raštas Nr. SD-8249(6.14).

¹⁰⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013-05-28 raštas Nr. ((2.36-04)-5K-131218)-6K.

¹⁰⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-07-13 įsakymu Nr. A1-193 patvirtinta Specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams lėšų apskaičiavimo metodika (2013-07-26 Nr. A1-441 redakcija).

pasitvirtinusi teisės aktu Socialinės apsaugos ir darbo ministerija¹⁰⁹, o Kultūros ministerija yra pasitvirtinusi Valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms išlaikyti pervedimo savivaldybėms ir atsiskaitymo taisyklės¹¹⁰. Tačiau šiose Kultūros ministerijos taisyklėse nėra sureglamentuotas lėšų poreikio apskaičiavimas savivaldybėms.

Švietimo ir mokslo bei Sveikatos apsaugos ministerijos neturi pasitvirtinusių taisyklių, kuriuose būtų nustatytas valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų poreikio planavimas, naudojimas ir atsiskaitymas pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti.

Kadangi valstybės lygiu teisės aktai nenumato, kokia tvarka ir kuriam laikotarpiui bus skiriamos valstybės biudžeto lėšos savivaldybėms pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms išlaikyti, ir ne visos ministerijos turi pasitvirtinusių taisyklių, kuriose būtų sureglamentuotas šių lėšų poreikio planavimas, naudojimas ir atsiskaitymas, ne visais atvejais yra aišku, pagal kokius kriterijus 2013 metais buvo suplanuotos ir paskirstytos specialiųjų tikslinių dotacijų lėšos savivaldybių biudžetams pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms išlaikyti.

Auditorių nuomone, siekiant užtikrinti aiškesnę valstybės perduotų savivaldybėms įstaigų finansavimą, reikalinga teisės aktu nustatyti valstybės perduotų savivaldybėms įstaigų finansavimo tvarką. Pažymėtina, kad, pavyzdžiui, Vyriausybės nutarimu yra patvirtinta specialiųjų tikslinių dotacijų planavimo ir paskirstymo tvarka mokinio krepšeliui finansuoti¹¹¹.

4.2. Savivaldybių finansavimo sistema ne visada užtikrina socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skirtų lėšų naudojimo efektyvumą ir teisėtumą

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija iš valstybės biudžete jai patvirtintų asignavimų paskirstė savivaldybėms iš viso 1 014 784,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų ir specialiųjų tikslinių dotacijų socialinėms išmokoms ir kompensacijoms, socialinei paramai mokiniams ir išmokoms vaikams mokėti ir administruoti.

4.2.1. Savivaldybėse susidaro dideli nepanaudotų lėšų likučiai

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sukurta savivaldybių finansavimo sistema ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės biudžeto asignavimai (taip pat ir specialios tikslinės dotacijos) būtų pervedami savivaldybių biudžetams ir (ar) savivaldybių administracijoms pagal faktinį lėšų poreikį, nes 2013 metais savivaldybėse buvo laikomi dideli nepanaudotų lėšų likučiai.

Nustatėme, kad savivaldybių administracijų bankų atsiskaitomosiose sąskaitose biudžetinais metais susidaro dideli nepanaudotų valstybės biudžeto ir specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų (išmokos vaikams, šalpos išmokos, socialinės išmokos ir kompensacijos, socialinė parama mokiniams ir kt.) likučiai.

¹⁰⁹ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013-07-26 įsakymas Nr. A1-441 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. A1-193 „Dėl valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“, įsigaliojo 2013-07-31.

¹¹⁰ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2013-01-22 įsakymas Nr. IV-40 „Dėl valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų perduotoms iš apskričių kultūros įstaigoms išlaikyti, savivaldybės biudžetuose pervedimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo patvirtinimo“. Įsakymas nepaskelbtas teisės aktų registre.

¹¹¹ Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-27 nutarimu Nr. 785 (su vėlesniais pakeitimais).

Pavyzdžiui, atrinktų dešimties savivaldybių administracijų¹¹² duomenimis, 2013 m. spalio 1 d. bankų sąskaitose buvo 28 739,6 tūkst. Lt nepanaudotų lėšų socialinėms išmokoms ir kompensacijoms, socialinei paramai mokiniams, išmokoms vaikams mokėti ir administruoti likučiai. 2013 metų pabaigoje savivaldybių administracijos grąžino Socialinių paslaugų priežiūros departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos iš viso 8 714,1 tūkst. Lt nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų.

Atkreiptinas dėmesys, kad likučių susidarymą lėmė per metus nenaudojamos lėšos socialinei paramai ir kompensacijoms išmokėti. Šios lėšos kiekvieną mėnesį didėja ir biudžetinių metų III ir IV ketv. pasiekia didžiausias sumas. Pateikiame kelis pavyzdžius, parodančius likučių savivaldybių bankų sąskaitose didėjimą per metus (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Informacija apie lėšų socialinėms išmokoms ir kompensacijoms, socialinei paramai mokiniams, išmokoms vaikams mokėti ir administruoti likučius savivaldybių bankų sąskaitose ir nepanaudotų lėšų grąžinimą, tūkst. Lt

2013 m. mėnuo	Kauno rajono savivaldybė		Kėdainių rajono savivaldybė		Kretingos rajono savivaldybė		Klaipėdos miesto savivaldybė	
	Likutis mėn. pab.	Grąžinta	Likutis mėn. pab.	Grąžinta	Likutis mėn. pab.	Grąžinta	Likutis mėn. pab.	Grąžinta
sausis	551,11		110,81		970,6		446,9	
vasaris	76,14				964,5		668,4	
kovas	203,20		722,93		993,6		804,5	
balandis	469,86		1355,38		331,1		954,0	
gegužė	536,61		1178,42		512,0		1011,0	
birželis	1018,08		1216,00		736,6		915,7	
liepa	1425,10		1648,95		1047,8		1102,4	
rugpjūtis	1987,78		1941,87		1288,9		1461,6	
rugsėjis	2695,49		2252,25		1674,7		1726,5	
spalis	1481,26		2106,46	75,40	1808,0	21,6	2217,4	
lapkritis	1767,76		1211,46		1619,5		1995,3	
gruodis	481,8	309,6	258,9	454,54	508,7	90,7	198,2	969,1
Grąžinta 2014 m. sausį		481,8		258,9		508,7		198,2

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Todėl praktika, kai skirti valstybės biudžeto asignavimai savivaldybių administracijose didelėmis sumomis laikomi bankų sąskaitose, yra ydinga, nes vykdant valstybės biudžetą nepanaudotus finansinius išteklius būtų galima panaudoti biudžetiniais metais kitoms valstybės institucijų ir įstaigų programoms (funkcijoms) įgyvendinti.

Pažymėtina, kad socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymuose¹¹³ savivaldybės administracijoms suteikta teisė, mokant valstybines šalpos išmokas ir išmokas vaikams, turėti banko atsiskaitomojoje sąskaitoje valstybės biudžeto lėšų likutį, kuris negali viršyti vidutinių vieno mėnesio kasinių išlaidų. Tokia nuostata taip pat lemia valstybės biudžeto lėšų likučių susidarymą. Audito metu nustatyta atveju, kai nepanaudotų lėšų likutis savivaldybėse viršijo vidutinį vieno mėnesio kasinių išlaidų vidurkį.

¹¹² Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių miestų, Kauno, Kėdainių, Kretingos, Klaipėdos, Panevėžio, Rokiškio ir Šakių rajonų savivaldybių administracijos (Panevėžio rajono savivaldybėje buvo vertinami tik nepanaudotų lėšų išmokoms vaikams mokėti ir administruoti likučiai).

¹¹³ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008-12-04 įsakymu Nr. A1-402 patvirtintas Savivaldybių administracijoms skirtų valstybės biudžeto lėšų valstybinėms šalpos išmokoms bei išmokoms vaikams mokėti ir administruoti paskirstymo, pervedimo, tikslinimo, naudojimo, atsiskaitymo ir kontrolės tvarkos aprašas (2012-01-03 Nr. A1-2 ir 2014-02-25 Nr. A1-108 redakcijos), 8 ir 9 p.

Ministerijos paaiškinimas dėl sukaupiamų nepanaudotų lėšų likučių

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuomone¹¹⁴, kadangi savivaldybių administracijos išmokas pradeda mokėti nuo mėnesio 8 dienos ir moka už einamąjį arba praėjusį mėnesį, todėl administracijos turėtų turėti lėšų likučius banko atsiskaitomojoje sąskaitoje, kad būtų užtikrintas lėšų pervedimas laiku gavėjams. Be to, siekiant užtikrinti savalaikį ir nenutrūkstamą pinigines socialinės paramos savivaldybėse teikimą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kiekvieną ketvirtį iš savivaldybių administracijų renka informaciją apie ateinančio kiekvieno mėnesio prognozuojamą socialinių išmokų ir kompensacijų gavėjų skaičių ir lėšų poreikį šioms išmokoms mokėti.

Auditorių nuomone, ministerijos nurodytus tikslus būtų galima įgyvendinti ir kitomis priemonėmis, siekiant išvengti likučių savivaldybėse susidarymo. Pažymėtina, kad, pavyzdžiui, valstybės biudžeto asignavimų valdytojams programoms įgyvendinti valstybės biudžeto lėšos yra išduodamos iš valstybės išdo sąskaitos pagal finansų ministro įsakymu¹¹⁵ patvirtintas Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisykles. Jos nustato¹¹⁶, kad, atitinkamam asignavimų valdytojui pervedant valstybės biudžeto lėšas, jos pervedamos tik tada, kai jų reikia konkrečioms išlaidoms apmokėti, neviršijant patvirtintų asignavimų programai pagal finansavimo šaltinį finansuoti, o valstybės biudžeto lėšos, gautos į asignavimų valdytojo ar jam pavaldžios biudžetinės įstaigos ar kito subjekto sąskaitą ir nepanaudotos lėšų gavimo ar kitą po lėšų gavimo dienos einamųjų biudžetinių metų darbo dieną, turi būti nedelsiant grąžintos į valstybės išdo sąskaitą. Taigi, valstybės biudžeto lėšas iš valstybės išdo sąskaitos yra siekiama perversi asignavimų valdytojams ir jas grąžinti tokia tvarka, kad nesusidarytų dideli likučiai valstybės biudžetinėse įstaigose.

Nustatyti dalykai rodo, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sukurta savivaldybių finansavimo sistema ne visais atvejais užtikrina, kad valstybės biudžeto asignavimai (ir specialios tikslinės dotacijos) būtų pervedami savivaldybių biudžetams ir (ar) savivaldybių administracijoms pagal faktinį lėšų poreikį, todėl savivaldybėse susidaro dideli nepanaudotų lėšų likučiai. Auditorių nuomone, vykdant valstybės biudžetą nepanaudotus finansinius išteklius būtų galima panaudoti biudžetiniais metais kitoms valstybės institucijų ir įstaigų programoms (funkcijoms) įgyvendinti.

Savivaldybių finansavimas, kai bankų sąskaitose biudžetiniais metais nuolat lieka nenaudojamų lėšų, rodo, kad valstybės biudžeto lėšos yra panaudojamos ne pačiu efektyviausiu ar rezultatyviausiu būdu, todėl nepasiekiamas Biudžeto sandaros įstatyme¹¹⁷ įtvirtintas tikslas – užtikrinti, kad sudarant ir vykdant biudžetą piniginiai ištekliai būtų naudojami efektyviai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valstybinio audito ataskaitos projekto derinimo metu, nurodė¹¹⁸, kad siekiant užtikrinti valstybės biudžeto piniginių išteklių naudojimo efektyvumą, nuo 2015 m. numato stiprinti nepanaudotų lėšų likučių kontrolę kas mėnesį, o ne ketvirčiais, todėl audito metu nustatyti trūkumai bus ištaisyti.

¹¹⁴ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2014-06-05 raštas Nr. (1.2.6-11)SD-4038 „Dėl audito metu savivaldybėse nustatytų dalykų“ (atsakymas) Valstybės kontrolei.

¹¹⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000-07-21 įsakymas Nr. 195 „Dėl Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

¹¹⁶ Ten pat, 2013-09-24 įsakymo Nr. 1K-321 redakcija, 3 ir 8 punktai.

¹¹⁷ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2012-10-16 Nr. XI-2274 redakcija, 1 str. 2 d.

¹¹⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2014-08-26 raštas Nr. (9.6-3)SD-6318 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“.

4.2.2. Nustatyti pažeidimai, naudojant lėšas administravimo išlaidoms

2013 metais dvidešimt savivaldybių administracijų¹¹⁹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos joms skirtus valstybės biudžeto asignavimus – iš viso 125 970,06 Lt specialios tikslinės dotacijos lėšų, skirtų socialinėms išmokoms, kompensacijoms, socialinei paramai mokiniams ir socialinėms paslaugoms administruoti, panaudojo nesivadovaudamos Valstybės biudžeto lėšų, skirtų specialioms tikslinėms dotacijoms socialinėms išmokoms, kompensacijoms, socialinei paramai mokiniams ir socialinėms paslaugoms administruoti, naudojimo ir atsiskaitymo tvarkos aprašu¹²⁰, nes viršijo jame nustatytus administravimo išlaidų procentinius dydžius (socialinei paramai mokiniams – 4 proc., socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms mokėti – 4 proc. ir kt.) nuo socialinei paramai mokėti panaudotų lėšų.

Apie šiuos savivaldybėse nustatytus pažeidimus informavome ir valstybės biudžeto lėšų asignavimų valdytoją Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją¹²¹.

4.3. Trūkumai planuojant ir naudojant lėšas valstybės investiciniams projektams finansuoti

Savivaldybės 2013 m. pabaigoje vykdė iš viso 198 valstybės investicijų 1 361 551,5 tūkst. Lt vertės projektus. Valstybės investicijų programoje patvirtintiems projektams finansuoti 2013 m. skirta¹²² 74 168 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, kurias savivaldybėms paskirstė valstybės institucijos ir įstaigos, kurioms įstatymais ir kitais teisės aktais pavesta formuoti arba dalyvauti formuojant atitinkamos srities valstybės politiką (toliau – valstybės politiką formuojančios valstybės institucijos ir įstaigos).

6 lentelė. Valstybės investiciniams projektams skirtų specialių tikslinių dotacijų paskirstymas savivaldybėms

Finansuojanti institucija / valstybės įstaiga	Finansuojamų projektų skaičius	2013 m. savivaldybėse vykdyti projektai, iš viso			
		skaičius	tūkst. Lt		
			vertė	Panaudota iki 2013.12.31.	Panaudota 2013 m.
Kultūros ministerija	42	47	416641,3	198430,0	19984,0
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	51	55	105444,2	34696,1	13309,3
Sveikatos apsaugos ministerija	32	37	263434,0	149118,2	10996,4
Švietimo ir mokslo ministerija	27	52	418635,6	221411,3	14167,1
Kūno kultūros ir sporto departamentas	5	7	157396,4	66567,8	15607,5
Iš viso:	150	198	1361551,5	670223,4	74064,3

Šaltinis – Valstybės kontrolė

¹¹⁹ Žr. priedą Nr. 4.

¹²⁰ Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008-11-28 įsakymu Nr. A1-387 (2012-01-25 Nr. A1-34 redakcija), 2.2, 4 ir 9¹ punktai.

¹²¹ Valstybės kontrolės 2014-05-28 raštas Nr. S-(30-3362)-1428 „Dėl audito metu savivaldybėse nustatytų dalykų“.

¹²² Lietuvos Respublikos 2013 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 4 priedėlis.

4.3.1. Neaiški investicijų projektų atranka ir nenuoseklus lėšų planavimas jiems finansuoti

Valstybės investicijų planavimas turėtų užtikrinti investicijų projektų finansavimo tęstinumą ir valstybės lėšų panaudojimą efektyviausiu ir naudingiausiu būdu. Kasmet valstybinio audito savivaldybėse metu pastebime, kad, neįgyvendinus vykdomų valstybės investicijų projektų, planuojami ir pradėti įgyvendinti nauji, nors nebaigtų projektų vykdymo laikotarpis savivaldybėse siekia 10 ir daugiau metų. Tuomet mažinamas finansavimas dar nebaigtiems investicijų projektams, kurių įgyvendinimas užsitęsia.

Nustatėme, kad savivaldybės, kurios ieško papildomų lėšų šaltinių arba turi galimybę investicinius projektus finansuoti savivaldybės biudžeto lėšomis, neturi ilgai vykdomų investicijų projektų. Taip pat savivaldybės, kurios investicijų projektus vykdo pagal finansavimo galimybes ir juos suskaidydavo etapais, turėjo galimybę pradėti eksploatuoti objektus ir pasiekti socialinį rezultatą švietimo, kultūros ir sveikatos apsaugos srityse bei ekonominę naudą ir kitus investicijų projektų tikslus.

Kasmet vertindami valstybės biudžeto lėšų planavimą valstybės investicijų projektams įgyvendinti pastebėjome, kad šiam procesui pakankamai dėmesio neskiria tiek valstybės politiką formuojančios valstybės institucijos ir įstaigos, tiek ir savivaldybės.

Valstybės investicijų programa turi būti sudaroma ne mažiau kaip trejiems metams¹²³, tačiau, esant nebaigtiems įgyvendinti investicijų projektams, kai kurios ministerijos planuoja naujus, kurie ankstesniais metais nebuvo įtraukti į šią programą. Pavyzdžiui, 2014–2016 metams naujus investicijų projektus, kurie nebuvo įtraukti į 2013–2015 metų Valstybės investicijų programą planavo Sveikatos apsaugos ministerija (2014 metams 20-čiai naujų projektų planuota skirti 6 052 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, o skirta¹²⁴ 23-ims projektams – 8 052 tūkst. Lt), nors savivaldybėse yra nebaigti įgyvendinti 32 projektai; Švietimo ir mokslo ministerija (2014 metams 12-kai naujų projektų planuota skirti 3 700 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, o skirta¹²⁵ 14-kai projektų 6 600 tūkst. Lt), nors savivaldybėse yra 42 nebaigti įgyvendinti projektai.

Ne visais atvejais aiškios priežastys, kodėl į Valstybės investicijų programą ministerijos ir savivaldybės siūlo įtraukti naujus investicijų projektus, o kai kuriems tęstiniams investicijų projektams nusprendžiama neskirti lėšų. Pavyzdžiui, ministerijos kai kuriems tęstiniams investicijų projektams 2014 metams lėšų skirti neplanavo ir neskyrė, nors, savivaldybių teigimu, jie svarbūs ir nebus vykdomi negavus finansavimo iš valstybės biudžeto.

Pavyzdys

Sveikatos apsaugos ministerija **Širvintų rajono savivaldybės** nuo 2008 m. vykdomo projekto „VšĮ Širvintų ligoninės Širvintose, Vilniaus g. 85, rekonstravimas ir įrangos atnaujinimas“ nefinansuoja nuo 2010 m., nors savivaldybė kasmet teikia ministerijai paraišką dėl šio projekto finansavimo. Nuo 2013 m. savivaldybėse pradėti finansuoti 3 nauji investiciniai projektai, o minėto projekto neplanuojama finansuoti ir 2014 m.

Švietimo ir mokslo ministerija **Ukmergės rajono savivaldybės** vykdomo investicijų projekto „Ukmergės rajono Siesikų vidurinės mokyklos pastatų rekonstravimas“ nefinansuoja nuo 2012 m., nors projektas vykdomas nuo 2007 m. Šio projekto finansuoti neplanuojama ir 2014 m.

¹²³ Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, 1999-07-07 Nr. VIII-1312 (2000-05-02 Nr. VIII-1659 redakcija) 14 str. 2 d.

¹²⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014-01-07 įsakymas Nr. V-11.

¹²⁵ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014-01-07 įsakymas Nr. V-8.

Mūsų nuomone, nenuoseklus investicijų projektų finansavimas nėra gera praktika. Pavyzdžiui, Švietimo ir mokslo ministerija 2014 metams savivaldybėms planavo 1 200 tūkst. Lt ir skyrė 1 400 tūkst. Lt tik techniniams projektams parengti (6-ių naujų investicijų projektų), bet lėšų 2015–2016 m. šiems investicijų projektams įgyvendinti ministerija neplanuoja¹²⁶. Tačiau savivaldybės jiems finansavimą 2014–2016 m. planuoja¹²⁷ gauti iš vieno finansavimo šaltinio – valstybės biudžeto lėšų ir tik kai kuriais atvejais dalį projekto vertės numato finansuoti iš savo biudžeto. Kadangi savivaldybės dažniausiai nenumato kitų finansavimo šaltinių ir alternatyvių projektų įgyvendinimo būdų, yra rizika, kad atrinktų investicinių projektų vykdymas užsitęs ilgiau nei planuota.

Ministerijos kai kuriais atvejais neplanuoja finansuoti tęstinių valstybės investicijų projektų, nes savivaldybės nepateikia paraiškų dėl lėšų poreikio šių projektų įgyvendinimui tęsti. Pavyzdžiui, Sveikatos apsaugos ministerija, [Utenos rajono ir Šiaulių miesto savivaldybėms](#) nepateikus paraiškų, 2014 m. neplanavo ir neskyrė lėšų investiciniams projektams, kurie vykdomi nuo 2005 m.: „VšĮ Utenos ligoninės pediatrijos ir reabilitacijos skyrių rekonstravimas“ ir „Šiaulių miesto savivaldybės sutrikusio vystymosi kūdikių namų pastato kapitalinis remontas“. Tačiau Švietimo ir mokslo ministerija 2014 m. planavo skirti lėšas naujiems ir tęstiniams investicijų projektams vykdyti, nors savivaldybės ir neteikė paraiškų dėl lėšų poreikio. Pavyzdžiui, [Mažeikių rajono savivaldybė](#) nepateikė lėšų poreikio naujo investicijų projekto „Mažeikių Ventos progimnazijos sporto salės Mažeikiuose, Pavenčių g. 15, rekonstravimas“ vykdymui, o [Skuodo rajono savivaldybė](#) nepateikė lėšų poreikio tęstinio investicijų projekto „Gyvenamojo namo su dirbtuvėmis Skuode, Mindaugo g. 4 rekonstravimas pritaikant Skuodo kaimo verslų, amatų ir paslaugų mokyklos mokinių bendrabučiu“ vykdymui.

Taigi, savivaldybėms siūlant, o ministerijoms planuojant lėšas naujiems investicijų projektams įgyvendinti, mažinamas finansavimas dar nebaigtiems investicijų projektams, kurių įgyvendinimas užsitęsia. Jų įgyvendinimas ateityje gali pabrangti, jie gali prarasti aktualumą arba jų vykdymas gali būti nutrauktas. Tokiu būdu ne tik padidėja lėšų poreikis nebaigtiems investicijų projektams įgyvendinti, bet ir valstybės lėšos panaudojamos ne pačiu efektyviausiu ir rezultatyviausiu būdu.

Minėtoms ministerijoms rekomendavome¹²⁸ peržiūrėti naujus investicijų projektus, kurie buvo planuojami įtraukti į 2014–2016 metų Valstybės investicijų programą, ir įvertinti, ar jie planuojami vadovaujantis teisės aktų reikalavimais (Švietimo ir mokslo ministerijai) ir ar jie būtini įtraukti į šią programą (Sveikatos apsaugos ministerijai).

Atkreiptinas dėmesys, kad Kultūros ministerijos darbo grupė vyko į ministerijos finansuojamus savivaldybių objektus, atliko patikras vietoje, susipažino su darbų eiga. Ministerija atliko savivaldybių vykdomų kultūros srities investicijų projektų analizę dėl tolimesnio jų finansavimo¹²⁹.

Sveikatos apsaugos ministerija, valstybinio audito ataskaitos projekto derinimo metu, pateikė informaciją¹³⁰, kad 2014 m. liepos 31 d. ji apsvarstė tęstinių investicijų projektų, kuriems pastaraisiais

¹²⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2013-08-20 raštas Nr. SR-4042 Finansų ministerijai.

¹²⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-07-04 įsakymu Nr. 201 patvirtinto Investicijų projektų rengimui taikomų reikalavimų aprašo 1 priedas (2011-09-15 Nr. 1K-310 redakcija).

¹²⁸ Valstybės kontrolės 2013-10-15 raštas Nr. S-(34-3362)-2357 Švietimo ir mokslo ministerijai ir 2013-10-14 raštas Nr. S-(34-3362)-2351 Sveikatos apsaugos ministerijai.

¹²⁹ Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2014-01-14 raštas Nr. S2-109 Valstybės kontrolei.

¹³⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2014-08-27 raštas Nr. (9.3.3-282)10-7590 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“.

metais nebuvo skirta lėšų iš Valstybės investicijų programos, įgyvendinimo tikslingumą ir nutarė atsisakyti dalies investicijų projektų finansavimo.

4.3.2. Laiku nepasiekus investicijų projektams nustatytų uždavinių ir tikslų, valstybės lėšos naudojamos ne pačiu efektyviausiu ir rezultatyviausiu būdu

Į Valstybės investicijų programą įtraukti projektai gali būti finansuojami iš įvairių šaltinių: valstybės biudžeto (iš jų ir specialių tikslinių dotacijų savivaldybėms), Privatizavimo fondo, iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų teikiamų paskolų ir valstybės garantuojamų paskolų, Europos Sąjungos paramos ir kitų lėšų¹³¹.

Savivaldybės, teikdamos atitinkamos srities valstybės politiką formuojančioms valstybės institucijoms ir įstaigoms investicijų projektus, nurodo lėšų šaltinius, iš kurių planuojama juos finansuoti¹³². Dažniausiai valstybės investicijų projektus planuojama vykdyti tik valstybės biudžeto lėšomis ir tik mažą dalį jų įgyvendinimo numatyta finansuoti savivaldybių biudžetu ar kitų šaltinių lėšomis.

Pastebėjome, kad savivaldybės, kurios ieško papildomų lėšų šaltinių arba turi galimybę investicinius projektus finansuoti savivaldybės biudžeto lėšomis, neturi ilgai vykdomų investicijų projektų (*Druskininkų savivaldybė*) ir išvengė projekto vykdymo stabdymo (*Klaipėdos miesto savivaldybė*).

Pavyzdys

Klaipėdos miesto savivaldybė vykdo investicijų projektą „VŠĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės centrinio korpuso operacinės rekonstravimas“, kurio vykdymo pradžia 2005 m., planuojama pabaiga – 2016 m. Projekto vertė – 16 924 tūkst. Lt. Iki 2013-12-31 panaudota 12 234,0 tūkst. Lt (72,3 proc. projekto vertės). 2010–2011 m. projekto vykdymui neskyrus valstybės biudžeto lėšų, 2010 m. skirta ir panaudota 500,0 tūkst. Lt ligoninės lėšų, o 2011 m. – 1300,0 tūkst. Lt savivaldybės biudžeto ir 100,0 tūkst. Lt ligoninės lėšų. Pažymėtina, kad per projekto vykdymo laikotarpį Klaipėdos miesto savivaldybė skyrė 1 179,0 tūkst. Lt savivaldybės biudžeto lėšų daugiau, negu buvo planavusi skirti šio projekto vykdymui.

Pastebėtina, kad *Alytaus, Klaipėdos ir Vilniaus miestų bei Anykščių, Kėdainių ir Zarasų rajonų savivaldybės*, investicijų projektus¹³³ vykdydamos etapais, turėjo galimybę, baigus atskiru etapu numatytos pastatų dalies rekonstrukcijos darbus, patalpas pripažinti tinkamomis naudoti. Todėl pabaigus dalį etapų, minėtų savivaldybių investicijų projektų objektai galėjo būti eksploatuojami ir duoti socialinį rezultatą švietimo, kultūros ir sveikatos apsaugos srityse bei ekonominę naudą.

Pavyzdys

Anykščių rajono savivaldybė, išskaidžiusi vykdomą investicijų projektą „Anykščių kultūros centro pastato Anykščiuose, A. Baranausko a. 2, rekonstravimas“ į 3 etapus, 2011 m. baigė 1-ojo etapo darbus ir pradėjo naudoti pagal paskirtį pastato dalyje naujai įrengtas patalpas.

¹³¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimu Nr. 478 patvirtintos Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės (2012-06-20 Nr. 715 redakcija), 1-4 p.

¹³² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-07-04 įsakymu Nr. 201 patvirtinto Investicijų projektų rengimui taikomų reikalavimų aprašo 1 priedas (2011-09-15 Nr. 1K-310 redakcija).

¹³³ „Viešosios įstaigos Alytaus kultūros ir komunikacijos centro pastato Alytuje, Pramonės g. 1, stogo ir patalpų rekonstravimas“, Anykščių kultūros centro pastato Anykščiuose, A. Baranausko a. 2, rekonstravimas“, „Kėdainių miesto stadiono rekonstravimas ir atsarginių futbolo, aktyvaus poilsio aikščių bei mašinų stovėjimo aikštelės šalia stadiono įrengimas“, „VŠĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės centrinio korpuso operacinės rekonstravimas“, „Naujosios Vilnios kultūros centro pastato Vilniuje, Pergalės g. 8 rekonstravimas ir modernizavimas“, „Zarasų rajono viešosios bibliotekos rekonstrukcija ir priestato statyba“.

Kėdainių rajono savivaldybė, rengdama investicijų projekto „Kėdainių miesto stadiono rekonstravimas ir atsarginių futbolo, aktyvaus poilsio aikščių bei mašinų stovėjimo aikštelių šalia stadiono įrengimas“ techninius projektus, juose numatė statybos darbus, kuriuos išskaidė etapais. Šiuo metu stadiono aikštė ir bėgimo takai eksploatuojami.

Klaipėdos miesto savivaldybė, vykdydama investicijų projektą „VšĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės centrinio korpuso operacinės rekonstravimas“ rekonstrukcijos darbus suskirstė į 3 etapus, kad būtų užtikrintas sveikatos priežiūros paslaugų teikimo nepertraukiamumas ir kokybė. Pagal 1-ąjį ir 2-ąjį etapus numatytos patalpos yra suremontuotos ir perduotos ligoninei eksploatavimui, o 3-iasis etapas tęsiamas. Toks projekto skirstymas į etapus užtikrino, kad pabaigus dalį etapų investicinio projekto objektas gali būti eksploatuojamas.

Daugeliu atvejų investiciniai projektai vykdomi ilgesnį nei planuota laikotarpį ir iki šiol neduoda ekonominės naudos. Valstybės lėšomis jie buvo finansuojami nenuosekliai, t. y. ne kiekvienais biudžetinėmis metais, ir jiems skirta lėšų dalis dažniais atvejais nesiekė 1 proc. projekto vertės. Dauguma savivaldybių planavo vienintelį finansavimo šaltinį – valstybės biudžeto lėšas. Investicijų projektų vykdymo pradžia 2001–2008 metai, o savivaldybės planavo šiuos projektus įvykdyti per 1-5 metus, tačiau iki 2013 m. gruodžio 31 d. tokių projektų vykdymui buvo skirta ir panaudota mažiau kaip 60 proc. jų įgyvendinimui planuotų lėšų.

Pavyzdys

Valstybės biudžeto lėšomis kasmet, išskyrus 2012 m., nuo 0,04 proc. iki 0,1 proc. projekto vertės (6528,4 tūkst. Lt) finansuojamas **Kaišiadorių rajono savivaldybės** nuo 2007 m. vykdomas investicijų projektas „Kaišiadorių rajono Rumšiškių vyskupo Antano Baranausko gimnazijos pastato Rumšiškėse, Rumšos g. 36, kapitalinis remontas“. Projekto įgyvendinimas užsitęsė: šiuo metu planuojama baigti 2016 m. (planuota 2008 m.), iki 2013-12-31 skirta ir panaudota 48,0 proc. lėšų nuo projekto vertės. Projektą numatyta finansuoti ir jis yra finansuojamas tik valstybės biudžeto lėšomis.

Kasmet valstybės biudžeto lėšomis nuo 0,01 proc. iki 0,1 proc. projekto vertės (14 390 tūkst. Lt) finansuojamas **Kretingos rajono savivaldybės** nuo 2006 m. vykdomas investicijų projektas „Kretingos rajono savivaldybės M. Valančiaus viešosios bibliotekos pastato Kretingoje, J. K. Chodkevičiaus g. 1 b statyba“. Projekto įgyvendinimas užsitęsė: šiuo metu planuojama baigti 2016 m. (planuota 2010 m.), iki 2013-12-31 skirta ir panaudota 36,3 proc. lėšų nuo projekto vertės. Projekto finansavimo šaltinis – valstybės biudžetas.

Savivaldybėse užsitęsęs investicijų projektų įgyvendinimo laikotarpis:

- kai kurie švietimo ir kultūros įstaigų projektai, statyboms vykstant apie 10 ir daugiau metų, prarado aktualumą, juos įgyvendinant nebuvo pasiekti keliama tikslai ir uždaviniai. Kadangi iki šiol neįgyvendinti jų tikslai, valstybės lėšos naudojamos ne pačiu efektyviausiu ir rezultatyviausiu būdu.

Pavyzdžiai

Trakų rajono savivaldybė nuo 2006 m. vykdo investicinį projektą „Rūdiškių kultūros centro statyba, Statybininkų g., Rūdiškės, Trakų r.“, kurį baigti buvo numatyta 2009 m. Šiuo metu planuojama baigti 2016 m. Projekto vertė – 13 074,0 tūkst. Lt. Iki 2013-12-31 projekto vykdymui panaudota 8817,0 tūkst. Lt (67,4 proc.) lėšų. Pastatas iki šiol neeksploatuojamas, nėra galimybės jį naudoti numatytoms funkcijoms atlikti.

Kretingos rajono savivaldybė nuo 2006 m. vykdo investicinį projektą „Kretingos rajono savivaldybės M. Valančiaus viešosios bibliotekos pastato Kretingoje, J.K. Chodkevičiaus g. 1B,

statyba", kurį baigti buvo numatyta 2010 m. Šiuo metu planuojama baigti 2016 m. Pradinė projekto vertė – 6 903,7 tūkst. Lt, dabartinė – 14 390,0 tūkst. Lt. Iki 2013-12-31 projekto vykdymui panaudota 5222,0 tūkst. Lt (36,34 proc.) lėšų. Pastatas iki šiol neeksploatuojamas, siūloma keisti jo paskirtį, bibliotekai skiriant ne visą, o tik dalį.

Šiaulių rajono savivaldybė nuo 2001 m. vykdo investicinį projektą „Šiaulių rajono Raudėnų pagrindinės mokyklos pastato Šiaulių rajono savivaldybėje, Raudėnų kaime, Tryškių g. 4, rekonstravimas ir priestato statyba“, kurio vertė 9 526,0 tūkst. Lt, iki 2013-12-31 projekto vykdymui panaudota 7086,0 tūkst. Lt.

Per laikotarpį nuo 2009 metų, kai projektas nebefinansuojamas, ženkliai sumažėjo mokinių skaičius, projektas prarado tikslingumą, vietoje pagrindinės mokyklos nebaigtame rekonstruoti pastate planuojama steigti daugiafunkcinį centrą.

Zarasų rajono savivaldybė nuo 2004 m. vykdo investicinį projektą „Zarasų rajono viešosios bibliotekos rekonstrukcija ir priestato statyba“, kurį baigti buvo numatyta 2006 m. Šiuo metu planuojama baigti 2015 m. Pradinė projekto vertė 2 889,3 tūkst. Lt, dabartinė – 8 797,0 tūkst. Lt. Iki 2013-12-31 projekto vykdymui panaudota 6 242,1 tūkst. Lt (71,0 proc.) lėšų. Priestatas dar neįrengtas ir nenaudojamas, todėl iš šio turto negaunama ekonominė nauda.

Kaišiadorių rajono savivaldybė, įgyvendindama investicijų projektą „Kaišiadorių rajono Rumšiškių vyskupo Antano Baranausko gimnazijos pastato Rumšiškėse, Rumšos g. 36, kapitalinis remontas“ 2011 m. neatlikusi kapitalinio remonto darbų už 108,9 tūkst. Lt įsigijo liftą pastato pritaikymui žmonių su negalia reikmėms. Iki šiol liftas neįrengtas ir nenaudojamas. Pastebėtina ir tai, kad gimnazijoje 2011–2013 m. žmonių su negalia nebuvo.

- savivaldybės turėjo koreguoti ar rengti naujus techninius projektus, atlikti projektų ekspertizes, jų korektūrą ir pan., nes keitėsi higienos ir medicininių normų, statinių projektavimo, statybos, jos užbaigimo, statinių naudojimo ir jų priežiūros reikalavimai¹³⁴.

Įgyvendinant valstybės investicinius projektus, socialinę ir ekonominę naudą gauna savivaldybės. Siekiant, kad savivaldybės atsakingiau planuotų didelės apimties ir vertės investicinius projektus, būtų suinteresuotos projektų įgyvendinimo efektyvumu, atitinkamos srities valstybės politiką formuojančios valstybės institucijos ir įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti atvejus, kuriems esant, savivaldybės turėtų dalį valstybės investicijų projektų finansuoti savo biudžeto lėšomis. Šiuo metu teisės aktai¹³⁵, reglamentuojantys investicijų projektų įgyvendinimą, tokios prievolės savivaldybėms nenumato. Tačiau įgyvendindamos Europos Sąjungos paramos ar kitos gaunamos tarptautinės finansinės paramos lėšomis finansuojamus projektus, savivaldybės privalo prisidėti savo biudžeto lėšomis.

Daugeliu atvejų savivaldybėse investiciniai projektai vykdomi ilgesnį nei planuota laikotarpį ir iki šiol nėra pasiekti investicijų projektams nustatyti uždaviniai ir tikslai. Tokie projektai valstybės lėšomis buvo finansuojami ne kiekvienais biudžetiniais metais ir jiems skirta lėšų dalis metams dažnai atvejais nesiekė 1 proc. projekto vertės. Tačiau dauguma savivaldybių planavo vienintelį investicijų projekto finansavimo šaltinį – valstybės biudžeto lėšas. Kai kurie švietimo ir kultūros

¹³⁴ Joniškio r. sav. „Joniškio Mato Slančiausko gimnazijos pastato Pašvitinio g. 19, Joniškyje, rekonstravimas“; Kretingos r. sav. „Kretingos rajono savivaldybės M. Valančiaus viešosios bibliotekos pastato Kretingoje, J.K. Chodkevičiaus g. 1B, statyba“ ir „VŠĮ Kretingos ligoninės pastatų renovavimas (avarinės būklės likvidavimas)“; Klaipėdos m. sav. „VŠĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės centrinio korpuso operacinės rekonstravimas“; Prienų r. sav. „Prienų „Revuonos“ vidurinės mokyklos Prienuose, Dariaus ir Girėno g. 6 rekonstravimas“; Raseinių r. sav. „Raseinių rajono kultūros centro Raseiniuose, Vytauto Didžiojo g. 10, rekonstravimas“.

¹³⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymai: 2001-07-04 Nr. 201 „Dėl investicijų projektų rengimui taikomų reikalavimų aprašo patvirtinimo“; 2010-08-13 Nr. 1K-256 „Dėl valstybės investicijų vertinimo kriterijų nustatymo ir pasiektų rezultatų vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

įstaigų projektai, statyboms vykstant apie 10 ir daugiau metų, prarado aktualumą arba tikslinę paskirtį, o pasikeitus statybos, Lietuvos higienos ir medicinos normų reikalavimams, buvo keičiami ir koreguojami projektai. Kadangi iki šiol neįgyvendinti investicinių projektų tikslai, valstybės lėšos naudojamos ne pačiu efektyviausiu ir rezultatyviausiu būdu.

Įgyvendinant valstybės investicinius projektus, socialinę ir ekonominę naudą gauna savivaldybės. Siekiant, kad savivaldybės atsakingiau planuotų didelės apimties ir vertės investicinius projektus, būtų suinteresuotos projektų įgyvendinimo efektyvumu, atitinkamos srities valstybės politiką formuojančios valstybės institucijos ir įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti atvejus, kuriems esant, savivaldybės turėtų dalį valstybės investicijų projektų finansuoti savo biudžeto lėšomis.

4.3.3. Nustatyti pažeidimai, įgyvendinant savivaldybėms valstybės investicijų projektus

Trakų rajono savivaldybės administracijoje nustatyti pažeidimai

Atliekant 2010 ir 2012 metų valstybinius auditus Trakų rajono savivaldybės administracijoje buvo nustatyti teisės aktų, reglamentuojančių viešuosius pirkimus, pažeidimai bei pasikartojantys atvejai, kai savivaldybės administracija, vykdydama investicinius projektus, sumokėjo už rangovo atliktų darbų akte nurodytus, tačiau faktiškai neatliktus darbus. Atkreiptinas dėmesys, kad savivaldybės administracija nesiėmė priemonių, kad minėti pažeidimai nesikartotų, nes tokie patys pažeidimai nustatyti ir 2013 metais.

Trakų rajono savivaldybės administracija, vykdydama investicinį projektą „VšĮ Lentvario ambulatorijos, esančios Lauko g. 26, Lentvaryje, pastato rekonstravimas“¹³⁶, 2013 metais atliko supaprastintą atvirą viešąjį rekonstravimo darbų pirkimą ir sudarė statybos rangos sutartį¹³⁷ su rangovu. Savivaldybės administracija, atlikdama viešąjį pirkimą, neužtikrino Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje¹³⁸ įtvirtinto skaidrumo principo ir pažeidė įstatymo:

- 7 straipsnio 1 dalį¹³⁹, nes Techninių specifikacijų projekto nepaskelbė Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS);
- 24 straipsnio 8 dalį¹⁴⁰ ir Trakų rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių¹⁴¹ 18 punktą, nes pirkimo dokumentuose tiksliai ir aiškiai neapibrėžė pirkimo objekto – perkamų darbų apimties. Administracijai nepateikus tikslios informacijos apie konkrečius perkamus darbus ir jų kiekius, tiekėjai turėjo galimybę, siekdami laimėti viešąjį pirkimą, nurodyti mažesnę darbų apimtį ir neproporcingus darbų kiekius, pateikdami nelygiaverčius pasiūlymus. Pažymėtina, kad patiems pirkimo dalyviams pirkimo dokumentai taip pat nebuvo aiškūs – iki pasiūlymų pateikimo pradžios CVP IS priemonėmis viešojo pirkimo komisijai buvo pateikti net keli tiekėjų prašymai paaiškinti tikslų perkamų darbų apimtį ar techninę specifikaciją. Audito metu buvo palyginti trijų tiekėjų (laimėjusio ir dviejų

¹³⁶ Investicijų projekto pradžia 2007 metai, planuojama pabaiga 2015 metai, projekto vertė – 1 399,6 tūkst. Lt.

¹³⁷ 2013-10-14 sutartis Nr. T1-180, vertė 791 872,40 Lt.

¹³⁸ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2005-12-22 Nr. X-471 redakcija).

¹³⁹ Ten pat, 2011-09-29 Nr. XI-1605 redakcija.

¹⁴⁰ Ten pat, 2010-12-23 Nr. XI-1255 redakcija.

¹⁴¹ Patvirtintos Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-05-03 įsakymu Nr. P2-374 (2013-05-07 Nr. P2-443 redakcija).

kitų) pasiūlymai ir nustatyta, kad laimėjęs tiekėjas siūlė mažesnius tam tikrų darbų kiekius, o kai kurių darbų iš viso nesiūlė;

Pavyzdžiai

Laimėjęs konkursą tiekėjas siūlė atlikti vidaus vandentiekio vamzdinių tiesimo darbų – 19 m, o kiti tiekėjai – nuo 34 m iki 68 m; paruoštų dažymui sienų surenkamų konstrukcijų labai gero dažymo vandens emulsiniais dažais darbų – 680 m², o kiti tiekėjai – nuo 784 m² iki 2550,3 m². Tiekėjas iš viso nesiūlė šiluminio punkto rekonstrukcijos darbų, evakuacinių laiptų įrengimo, kaloriferių aprišimo.

- 85 straipsnio 2 dalį¹⁴² ir Trakų rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių¹⁴³ 59.3 punktą, nes neatmetė ir pripažino laimėjusiu tiekėjo pasiūlymą, kuris neatitiko pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų. Tiekėjas su pasiūlymu nepateikė lokaliųjų sąmatų su vienetiniu perkamų darbų / paslaugų įkainiu, kaip reikalaujama Pirkimo sąlygų 33 punkte, be to, tiekėjo pateiktas pasiūlymas neatitiko patikslintos pasiūlymo formos (pasiūlyme nenurodyti aplinkos tvarkymo darbai).

Savivaldybės administracija, vykdydama minėtą statybos rangos sutartį¹⁴⁴, pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 85 straipsnio 1 ir 2 dalis¹⁴⁵ ir Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių¹⁴⁶ 3 punktą, nes papildomus darbus už 55 497,64 Lt įsigijo iš esamo rangovo neatlikusi viešųjų pirkimų procedūrų.

Savivaldybės administracija, vykdydama investicijų projektus, neužtikrino, kad visais atvejais atliktų darbų aktuose nurodytas darbų kiekis atitiktų faktinį, taigi nesivadovavo aplinkos ministro įsakymu¹⁴⁷ patvirtinto statybos techninio reglamento „Statinio statybos techninė priežiūra“ 33.24 punktu. Nustatyta, kad savivaldybės administracija 2013 m. sumokėjo rangovui 19 460,43 Lt už darbus, kurie faktiškai nebuvo atlikti ar neatitiko darbų, nurodytų atliktų darbų akte, taip pat rangovui sumokėjo 1 318,65 Lt per daug, nes nesivadovavo sutartyje¹⁴⁸ nustatytais darbų įkainiais. Visus atliktų darbų aktus 2013 m. pasirašė rangovo atsakingas asmuo ir Strateginio planavimo, investicijų ir ūkio plėtros skyriaus vyr. specialistas, atsakingas už techninę priežiūrą.

Pavyzdžiai

Investicinio projekto „VšĮ Lentvario ambulatorijos, esančios Lauko g. 26, Lentvaryje, pastato rekonstravimas“ vykdymo metu nustatyta, kad:

- savivaldybės administracija rangovui sumokėjo 1 318,65 Lt daugiau negu nustatyta pagal sutartį¹⁴⁹, nes smulkių denginių (ventiliacinės šachtos) mūrijimo darbus (20 m²) pagal atliktų darbų aktą už 2013 m. lapkričio mėnesį Nr. 1 įsigijo¹⁵⁰ didesne kaina.
- 2013 m. lapkričio mėn. atliktų darbų akte nurodyta, kad Lentvario ambulatorijoje sumontuoti 25 vnt. liumiscencinių šviestuvų, tačiau apžiūros metu¹⁵¹ rasta 16 vnt. šviestuvų. Sumokėta

¹⁴² Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 2012-06-29 Nr. XI-2177 redakcija.

¹⁴³ Patvirtintos Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-05-03 įsakymu Nr. P2-374 (2013-05-07 Nr. P2-443 redakcija).

¹⁴⁴ 2013-10-14 sutartis Nr. T1-180, vertė 791 872,40 Lt.

¹⁴⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 2012-06-29 Nr. XI-2177 redakcija.

¹⁴⁶ Patvirtintos Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-05-03 įsakymu Nr. P2-374 (2013-05-07 Nr. P2-443 redakcija).

¹⁴⁷ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002-04-15 įsakymas Nr. 179 „Dėl statybos techninių reglamentų STR 1.09.04:2002 „Statinio projekto vykdymo priežiūra“ ir STR 1.09.05:2002 „Statinio statybos techninė priežiūra“ patvirtinimo“.

¹⁴⁸ 2013-10-14 sutartis Nr. T1-180, vertė 791 872,40 Lt.

¹⁴⁹ Ten pat.

¹⁵⁰ Už šiuos darbus per daug sumokėta 2013-12-23 pagal 2013-11-29 PVM sąskaitą faktūrą SIRD0257.

914,76 Lt už faktiškai neatliktus šviestuvų montavimo darbus.

Investicinio projekto „Rūdiškių miesto kultūros centro, Statybininkų g., Rūdiškių m., statyba“ vykdymo metu 2013 m. kovo mėn. atliktų darbų akte nurodyta, kad Rūdiškių kultūros centre už 18 545,67 Lt sumontuota 15,6 m² vidaus vitrina VV-1 (600x260) su durimis 200x210, tačiau apžiūros metu¹⁵² rasta 7,317 m² dydžio vitrina. Auditoriai negalėjo nustatyti, kiek sumokėta per daug už vitrinos montavimo darbus, kurie faktiškai neatitinka nurodytų atliktų darbų akte.

Nustatyti pasikartojantys viešųjų pirkimų ir kitų teisės aktų pažeidimai rodo, kad [Trakų rajono savivaldybės](#) administracija, įgyvendindama investicijų projektus, neskiria reikiamo dėmesio ir nesiima tinkamų priemonių viešųjų pirkimų ir sudarytų sutarčių vykdymo teisėtumui užtikrinti, o savivaldybės administracijos atsakingi darbuotojai netinkamai atlieka techninę priežiūrą. Dėl to savivaldybėje sudaryta galimybė piktnaudžiauti neteisėtai naudojant valstybės biudžeto lėšas.

Kitose savivaldybėse nustatyti pažeidimai vykdant investicijų projektus

Investicijų projektai vykdomi keletą metų, todėl 2013 metų valstybės biudžeto lėšos buvo naudojamos finansuoti investiciniams projektams, kuriems įgyvendinti ankstesniais metais buvo sudarytos viešojo pirkimo sutartys. Įvertinę ankstesnių laikotarpių viešojo pirkimo sutarčių sudarymo teisėtumą, pateikiame susistemintus savivaldybėse teisės aktų pažeidimus, kuriuos turėtų įvertinti ir kitų savivaldybių administracijos ar perkančiosios savivaldybių organizacijos, įgyvendindamos valstybės investicinius projektus bei siekdamos išvengti viešuosius pirkimus ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų:

- pasirinktas 2008 metais netinkamas neskelbiamų derybų pirkimo būdas projektavimo paslaugoms įsigyti, pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁵³ 3 straipsnio 1 dalį ir 56 straipsnio 1 dalies 4 punktą. Perkančioji organizacija negalėjo pagrįsti pasirinkto pirkimo būdo būtinumo (ypatingos skubos) pagal Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytas aplinkybes ([Jonavos rajono savivaldybės administracija](#));
- pirkimo dokumentuose nenustatytos perkamų darbų, prekių techninės specifikacijos, pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁵⁴ 88 straipsnį, 25 straipsnio 8 dalį arba įvardyti konkretūs su darbais susiję perkamų prekių modeliai, pavadinimai, pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁵⁵ 91 straipsnį ir 25 straipsnio 8 dalį bei parengti netikslūs, neaiškūs pirkimo dokumentai, nesivadovaujant Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁵⁶ 101 straipsnio 5 dalimi ([Kretingos rajono, Palangos miesto savivaldybių administracijos, VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė](#));
- statybos rangos sutartyse įtrauktas užsakovo rezervas nenumatytiems darbams atlikti, tačiau nenustatytos jo panaudojimo kainodaros taisyklės; taip neužtikrintas Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁵⁷ 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto skaidrumo principo laikymasis ([Pasvalio, Pakruojo, Kretingos, Utenos rajonų ir Klaipėdos bei Palangos miestų savivaldybių administracijos](#)). Vykdam šias sutartis, 2007–2013 metais užsakovo rezervo lėšos (iš viso už 1 224,7 tūkst. Lt, iš jų 2013 m. 41,4 tūkst. Lt) panaudotos nenumatytiems statybos darbams įsigyti iš esamų

¹⁵¹ 2014-02-13 apžiūros aktas. Dalyvavo Valstybės kontrolės auditoriai ir savivaldybės administracijos atsakingas asmuo.

¹⁵² Ten pat.

¹⁵³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 2005-12-22 Nr. X-471 redakcija.

¹⁵⁴ Ten pat, 2005-12-22 Nr. X-471 ir 2008-07-03 Nr. X-1673 redakcijos.

¹⁵⁵ Ten pat, 2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija.

¹⁵⁶ Ten pat.

¹⁵⁷ Ten pat.

rangovų be viešojo pirkimo procedūrų, pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁵⁸ 42 straipsnio 2 dalį ir 86 straipsnio 1 dalį, 85 straipsnio 1 ir 3 dalis. Tokiais atvejais turėjo būti vykdomas naujas viešasis pirkimas pagal Viešųjų pirkimų įstatyme reglamentuotas sąlygas ([Pakruojo, Kretingos, Utenos rajonų, Klaipėdos ir Palangos miestų savivaldybių administracijos](#));

- sutartyse, nesivadovaujant Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklėmis¹⁵⁹, nenustatytos privalomos nuostatos, kad už darbus, prekes, paslaugas bus mokama neviršijant einamiesiems metams skirtos asignavimų sumos ([Pakruojo, Kretingos rajonų savivaldybių administracijos](#)), iš rangovo priimti papildomai atlikti statybos darbai, viršijant einamiesiems biudžetiniams metams nustatytą asignavimų sumą ([Utenos rajono savivaldybės administracija](#) – 2012 m. – 136,8 tūkst. Lt, 2013 m. – 30,3 tūkst. Lt) ir už šiuos darbus einamaisiais metais su rangovais neatsiskaityta. Tokia praktika yra ydinga, nes savivaldybių įstaigoms susidaro kreditiniai įsiskolinimai, atsiranda rizika patirti papildomas išlaidas (palūkanos ir kt. neplanuotos išlaidos) už pavėluotus mokėjimus;
- darbų keitimo aktais ir kitais susitarimais 2007–2013 metais buvo keičiamos statybos rangos sutartyse nustatytos pirkimo sąlygos (atsisakoma dalies sutartyje numatytų darbų ir pakeičiama kitais sutartyje nenumatytais darbais, keičiamas PVM tarifo dydis, mažinama sutartinė darbų kaina, keičiama sąlyga dėl sutarties įvykdymo užtikrinimo), kai Viešųjų pirkimų įstatymas¹⁶⁰ tai draudė arba nesikreipiant į Viešųjų pirkimų tarnybą Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka¹⁶¹ dėl sutikimo šiems pakeitimams. Dėl šios priežasties administracijos neteisėtai atsisakė sutartyje numatytų darbų ir juos pakeitė kitais darbais iš viso už 5 108,7 tūkst. Lt, iš jų 2013 metais – 231,8 tūkst. Lt ([Jonavos, Pakruojo, Pasvalio, Kretingos, Trakų, Zarasų rajonų, Klaipėdos, Palangos miestų savivaldybių administracijos](#));
- darbų keitimo aktais ir kitais susitarimais pakeisti nauji darbai bei pagal poreikį įsigyti kiti papildomi darbai (iš viso už 3 944,7 tūkst. Lt, iš jų 2013 m. už 149,7 tūkst. Lt) be viešojo pirkimo procedūrų, pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo 85 straipsnio 1 ir 2 dalį¹⁶², 85 straipsnio 3 dalį¹⁶³, 86 straipsnio 1 dalį¹⁶⁴ ([Pakruojo, Kretingos, Trakų, Zarasų rajonų, Klaipėdos, Palangos miestų savivaldybių administracijos](#));
- rangovui sudarytos išskirtinės sąlygos atlikti darbus per ilgesnį terminą ir nepareikalauta delspinigių, baudos už laiku neatliktus darbus, neužtikrinant Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁶⁵ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto skaidrumo principo laikymosi ([Kretingos rajono savivaldybė](#));
- neužtikrintas valstybės lėšų naudojimo ekonomiškumas ir racionalumas ir taip nesivadovauta Biudžeto sandaros įstatymu¹⁶⁶, nes 2008 m. sutarties darbų kaina buvo perskaičiuota rangovo naudai (apskaičiuota 321,5 tūkst. Lt didesnė kaina nei numatė sutarties nuostatos), tačiau nepasinaudota sutartyje nustatyta galimybe perskaičiuoti kainą 2009–2010 m. sumažėjus kainų lygiui savivaldybės naudai ([Klaipėdos miesto savivaldybė](#)).

¹⁵⁸ Ten pat, 2005-12-22 Nr. X-471 ir 2008-07-03 Nr. X-1673 redakcijos.

¹⁵⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimu Nr. 478 patvirtintos Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės (2011-02-23 Nr. 205 redakcija), 31.1 p.

¹⁶⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 2005-12-22 Nr. X-471 redakcija, 18 str. 6 d. 11 p.

¹⁶¹ Ten pat, 2008-07-03 Nr. X-1673 redakcija, 18 str. 8 d.

¹⁶² Ten pat, 2008-07-03 Nr. X-1673, 2009-07-22 Nr. XI-1494, 2011-06-21 Nr. 1494 redakcijos.

¹⁶³ Ten pat, 2008-07-03 Nr. X-1673 redakcija.

¹⁶⁴ Ten pat, 2005-12-22 Nr. X-471 redakcija.

¹⁶⁵ Ten pat.

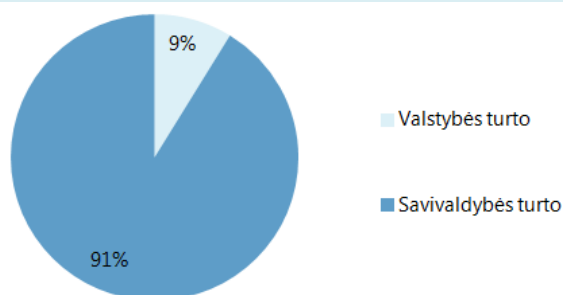
¹⁶⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946 redakcija, 5 str. 1 d. 7 p.

Savivaldybėms audito metu buvo pateiktos rekomendacijos apsvarstyti viešųjų pirkimų teisės aktų pažeidimus su darbuotojais, atsakingais už viešuosius pirkimus ir sutarčių vykdymą, aptarti priemonės, kad tokie pažeidimai nesikartotų, o Klaipėdos miesto savivaldybei – išreikalauti iš rangovo jam permokėtas lėšas. Savivaldybių administracijos, įgyvendindamos audito rekomendacijas, įvertino nustatytus viešųjų pirkimų pažeidimus ir ėmėsi priemonių, kad nustatyti pažeidimai ateityje nesikartotų, arba numatė terminus rekomendacijoms įgyvendinti.

5. DĖL PATIKĖJIMO TEISE VALDOMO VALSTYBĖS TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO TEISĖTUMO

2013 m. pradžioje savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės turto likutis įsigijimo savikaina buvo 2 050 040,7 tūkst. Lt (likutinė vertė 661 846,2 tūkst. Lt), o 2013 m. pabaigoje – 2 054 454,6 tūkst. Lt (likutinė vertė 631 995,8 tūkst. Lt). Tai sudarė 9 proc. viso savivaldybių konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose nurodyto ilgalaikio materialiojo, trumpalaikio turto ir atsargų (žr. 6 pav.).

6 pav. Savivaldybių turtas

Šaltinis – Valstybės kontrolė

5.1. Valstybės turtas, įsigytas iš ūkininkų rėmimo fondo lėšų ir skirtas ūkininkams paremti, nenaudojamas valstybinėms funkcijoms atlikti

Įvertinę valstybės turto, įsigyto ūkininkų rėmimo fondo lėšomis, valdymo patikėjimo teise savivaldybėms poreikį, nustatėme, kad savivaldybės joms perduoto valdyti patikėjimo teise valstybės turto nenaudoja valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, susiduria su teisinėmis turto disponavimo problemomis. Be to, savivaldybėms nėra poreikio šį valstybės turtą naudoti ir savarankiškoms funkcijoms atlikti, nes turtą naudoja ir jį prižiūri ūkininkai, išskyrus dalį turto, kuris naudojamas bendroms savivaldybės gyventojų reikmėms tenkinti (bendro naudojimo keliai, bendros paskirties arteziniai gręžiniai).

Savivaldybės šiuo metu vis dar patikėjimo teise valdo valstybės turtą, kuris, vadovaujantis Vyriausybės nutarimais¹⁶⁷, 2002 metais iš apskričių viršininkų administracijų buvo perduotas

¹⁶⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-02-27 nutarimas Nr. 295 „Dėl įstatymų nuostatų, nurodančių perduoti savivaldybėms kai kuriuos apskrities viršininko įgaliojimus žemės ūkio klausimais, vykdymo“, kiti Vyriausybės nutarimai dėl turto perdavimo savivaldybėms.

savivaldybėms valdyti patikėjimo teise (arteziniai gręžiniai, ryšių linijos ir ryšių įranga, elektros linijos ir kitas turtas) atitinkamoms funkcijoms žemės ūkio srityje vykdyti. Toks valstybės turtas buvo įsigytas iš ūkininkų rėmimo fondo lėšų, vadovaujantis Vyriausybės nutarimu „Dėl ūkininkų rėmimo“¹⁶⁸ ir buvo skirtas ūkininkams bei ūkininkų bendrijoms paremti. Pagal nutarimo 4.2 ir 4.5 punktus ūkininkų rėmimo fondo lėšomis galėjo būti finansuojamos ūkininkų bendrojo naudojimo objektų statybos – sodybų elektrifikavimo, ryšių sistemų kūrimo, kelių tiesimo ir remonto, dujų įvedimo ir artezinių šulinių įrengimo – išlaidos ir finansuojamos kitos Vyriausybės numatomos ūkininkų rėmimo priemonės.

Siekdami sistemiškai įvertinti valstybės turto, įsigyto ūkininkų rėmimo fondo lėšomis, valdymo patikėjimo teise savivaldybėms poreikį, raštu apklausėme savivaldybių administracijas. Net trisdešimt jų nurodė, kad daugiausia arteziniais gręžiniais, ryšių linijomis, ryšių įranga nuo jų perdavimo neatlygintinai naudojami ūkininkai, kurie šį turtą prižiūri, remontuoja, prireikus keičia sugedusias įrenginių dalis, nes turtas įrengtas jų sodybose (privačiuose sklypuose). Todėl valstybės turtas savivaldybėse nėra naudojamas valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti.

Šešios savivaldybių administracijos informavo, kad dalis patikėjimo teise valdomo valstybės turto galėtų būti naudojama savarankiškoms savivaldybių funkcijoms atlikti, nes tokiu turtu naudojami ne tik ūkininkai, bet ir kiti savivaldybės gyventojai bei savivaldybės kontroliuojamos įmonės. Šiam turtui savivaldybės priskyrė bendro naudojimo vietinės reikšmės kelius ir dalį artezinių gręžinių.

Pavyzdys

Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija nurodė, kad 1997–1999 m. pagal ūkininkų prašymus nutiestais bendro naudojimo keliais (5 vnt.) naudojami ne tik ūkininkai, bet ir kiti gyventojai.

Tauragės rajono savivaldybės administracija paaiškino, kad savivaldybės bendrovė UAB „Tauragės vandenys“ naudoja artezinį gręžinį, kuris yra bendros paskirties komunalinio ūkio objektas ir yra reikalingas savivaldybės geriamojo vandens organizavimo savarankiškai funkcijai įgyvendinti (Vietos savivaldos įstatymo¹⁶⁹ 6 str. 30 p.).

Plungės, Šilutės, Švenčionių, Tauragės rajono ir Pagėgių savivaldybės informavo, kad iš ūkininkų rėmimo fondo lėšų nutiesti vidaus keliai (50 vnt.) yra bendro naudojimo, todėl reikalingi savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo ir saugaus eismo organizavimo funkcijai atlikti (Vietos savivaldos įstatymo¹⁷⁰ 6 str. 32 p.).

Atsižvelgę į tai, audito metu rekomendavome minėtoms savivaldybėms teisės aktų nustatyta tvarka inicijuoti patikėjimo teise valstybės turto perėmimą savivaldybių nuosavybėn savarankiškoms funkcijoms atlikti.

Atkreiptinas dėmesys, kad savivaldybės, valdydamos patikėjimo teise valstybės turtą, įsigytą ūkininkų rėmimo fondo lėšomis, susiduria ir su teisinėmis turto disponavimo problemomis, nes toks valstybės turtas šiuo metu yra valdomas, naudojamas ir juo disponuojama, nesivadovaujant Valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu¹⁷¹, nes ūkininkai nėra priskiriami tiems subjektams, kurie neatlygintinai gali naudotis valstybės turtu.

¹⁶⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-02-07 nutarimas Nr. 88 „Dėl ūkininkų rėmimo“.

¹⁶⁹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 2008-09-15 Nr. X-1722 redakcija.

¹⁷⁰ Ten pat.

¹⁷¹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2004-11-04 Nr. IX-2543 redakcija), 13 str. 1 d.

2012 metų valstybinio audito metu savivaldybėse buvo nustatyti sisteminiai dalykai ir dėl energetikos objektų (elektros linijų, transformatorių ir kt.) naudojimo problematikos. Atsižvelgdama į tai, Valstybės kontrolė 2013-07-10 valstybinio audito ataskaitoje¹⁷² pateikė rekomendaciją Vyriausybei inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių energetikos objektų pardavimo: sudaryti sąlygas savivaldybėms atlikti supaprastintas energetikos objektų pardavimo energetikos įmonėms procedūras ir kompensuoti išlaidas, patirtas atliekant energetikos objektų pardavimą. Įgyvendindama rekomendaciją Energetikos ministerija parengė ir Vyriausybei pateikė svarstyti Energetikos įstatymo 37 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, kuris šiuo metu yra derinamas su atsakingomis institucijomis.

Savivaldybės joms perduotą valdyti patikėjimo teise valstybės turtą, įsigytą ūkininkų rėmimo fondo lėšomis, nenaudoja valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, taip pat susiduria su teisinėmis turto disponavimo problemomis. Be to, savivaldybėms nėra poreikio šį valstybės turtą naudoti ir savarankiškoms funkcijoms atlikti, išskyrus dalį turto, kuris naudojamas ne tik ūkininkų, bet ir kitų savivaldybės gyventojų reikmėms tenkinti, atliekant savarankiškas savivaldybių funkcijas.

Auditorių nuomone, valstybės turtą įsigytą pagal Vyriausybės 1992 m. vasario 7 d. nutarimą Nr. 88 „Dėl ūkininkų rėmimo“, kuris nėra naudojamas savivaldybių valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) ar savarankiškosios funkcijoms atlikti, būtų tikslinga perduoti naudoti tikriesiems turto naudotojams – ūkininkams. Tokiu būdu būtų įgyvendinti ir nutarime¹⁷³ nustatyti tikslai – didinti valstybės paramą ūkininkams ir sudaryti palankesnes sąlygas jiems kurtis, paremti ir finansuoti ūkininkų sodybų elektrifikavimą, ryšių sistemos kūrimą ir artezinių šulinių įrengimą ir kt.

5.2. Valstybinės žemės sklypai nesuformuoti hidrotechnikos statiniams (tvenkiniams) eksploatuoti

Devyniolikoje savivaldybių nustatė sisteminis dalykas, jog patikėjimo teise valdomiems valstybės hidrotechnikos statiniams (tvenkiniams) teisės aktų nustatyta tvarka nėra suformuoti žemės sklypai. Kuriems statiniams reikia formuoti žemės sklypus, sprendžiama vadovaujantis Žemės įstatymu¹⁷⁴ ir Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklėmis¹⁷⁵. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, įvertinusi Valstybės kontrolės pateiktą informaciją, 2014 m. raštu paragino savivaldybių administracijas inicijuoti žemės sklypų, reikalingų naudojamiems hidrotechnikos statiniams (tvenkiniams) eksploatuoti, formavimą.

Atsižvelgiant į tai, savivaldybių administracijoms pateikėme rekomendacijas teisės aktuose numatytais atvejais inicijuoti žemės sklypų, reikalingų naudojamiems hidrotechnikos statiniams

¹⁷² Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto valstybės biudžeto ir kitų valstybės išteklių fondų lėšų ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 2013-07-10 Nr. FA-P-30-1-71, skelbiama tinklalapyje www.vkontrole.lt

¹⁷³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-02-07 nutarimas Nr. 88 „Dėl ūkininkų rėmimo“.

¹⁷⁴ Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, 1994-04-26 Nr. I-446 (2004-01-27 Nr. IX-1983 redakcija).

¹⁷⁵ Patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir aplinkos ministrų 2004-10-04 įsakymu Nr. 3D-452/D1-513.

(tvenkiniams) eksploatuoti, formavimą bei juos suformavus, kreiptis į Nacionalinę žemės tarnybą dėl valstybinės žemės panaudos sutarčių sudarymo.

3-iojo audito departamento direktorė

Regina Rudokienė

3-iojo audito departamento Vilniaus skyriaus vedėja

Aurelija Brukštutė

Valstybinio audito ataskaitos kopija pateikta Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Finansų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Švietimo ir mokslo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai.

Auditas atliktas, vykdant 2013-08-08 pavedimą Nr. P-30-1.

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Aurelija Brukštutė (grupės vadovas), Aldona Dragašienė, Dalia Sakalauskienė, Vaidotas Šukys, Rasa Rakauskienė, Virginija Balkojytė, Birutė Žilėnienė, Augustė Purlienė, Arūnas Gabrilavičius, Danutė Granickienė, Gražina Gudynienė, Kęstutis Tamulevičius, Julius Lukošius, Evaldas Žoštautas, Margarita Mikalauskienė, Lina Nalivaikienė, Roma Niedvarienė, Ona Butėnaitė, Daiva Juškevičienė, Jurgita Kasparaitytė, Ramunė Simaškienė, Ramūnas Marcinkevičius, Liucija Kuncevičienė, Stasė Vosyliene, Ilona Žuklienė, Danutė Čižauskienė, Daiva Gineikienė, Pranas Budvytis, Vidutė Kanapeckienė, Laimutė Švagždienė, Aleksandra Galvelienė, Asta Lalienė, Inga Staškė, Inga Trepšienė, Jurgita Vilniškienė, Violeta Paškonytė, Genovaitė Kaladinskienė, Erika Stanienė, Irena Bogdelienė, Adelė Beniušytė, Daiva Gedgaudienė, Virginija Mažeikienė, Regina Urbelienė, Zinaida Andrusevičienė, Rita Jurčytė, Jūratė Brinienė.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos Respublikos
savivaldybėse atlikto finansinio
(teisėtumo) audito rezultatų “
1 priedas

Teisės aktai, kuriais vadovautasi atliekant savivaldybių įsiskolinimų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo audito procedūras ir vertinimus

1. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžeto pajamų nustatymo metodikos įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos 2013, 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymai;
5. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas;
6. Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas;
7. Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymas;
8. Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymas;
9. Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas;
10. Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymas;
11. Lietuvos Respublikos paramos mirties atveju įstatymas;
12. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas;
13. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas;
14. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas;
15. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas;
16. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
17. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;
18. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas;
19. Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymas;
20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 26 d. nutarimas Nr. 345 „Dėl savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“;

21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. 785 „Dėl mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“;
22. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 10 d. nutarimas Nr. 978 „Dėl socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;
23. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“;
24. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. vasario 7 d. nutarimas Nr. 88 „Dėl ūkininkų rėmimo“;
25. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 27 d. nutarimas Nr. 295 „Dėl įstatymų nuostatų, nurodančių perduoti savivaldybėms kai kuriuos apskrities viršinininko įgaliojimus žemės ūkio klausimais, vykdymo“;
26. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimas Nr. 719 „Dėl inventorizacijos tvarkos patvirtinimo“;
27. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“;
28. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai dėl turto perdavimo savivaldybėms;
29. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 19 d. nutarimas Nr. 1250 „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos patvirtinimo (Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo)“;
30. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 3 d. nutarimas Nr. 1890 „Dėl Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos patvirtinimo“;
31. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto nuomos“;
32. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. A1-193 „Dėl Specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;
33. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. sausio 9 d. įsakymas Nr. A1-5 „Dėl Valstybės biudžeto lėšų poreikio valstybinėms šalpos išmokoms mokėti apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;
34. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. A1-192 „Dėl Valstybės biudžeto lėšų poreikio išmokoms vaikams mokėti apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;
35. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2013 m. sausio 22 d. įsakymas Nr. ĮV-40 „Dėl valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų perduotoms iš apskričių kultūros įstaigoms išlaikyti, savivaldybės biudžetuose pervedimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo patvirtinimo“;

36. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. A1-402 „Dėl savivaldybių administracijoms skirtų valstybės biudžeto lėšų valstybinėms šalpos išmokoms bei išmokoms vaikams mokėti ir administruoti paskirstymo, pervedimo, tikslinimo, naudojimo, atsiskaitymo ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“;
37. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. lapkričio 28 d. įsakymas Nr. A1-387 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skirtų specialioms tikslinėms dotacijoms socialinėms išmokoms, kompensacijoms, socialinei paramai mokiniams ir socialinėms paslaugoms administruoti, naudojimo ir atsiskaitymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
38. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 18 d. įsakymas Nr. V-1315 „Dėl Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
39. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. 201 „Dėl investicijų projektų rengimui taikomų reikalavimų aprašo patvirtinimo“;
40. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002-04-15 įsakymas Nr. 179 „Dėl statybos techninių reglamentų STR 1.09.04:2002 „Statinio projekto vykdymo priežiūra“ ir STR 1.09.05:2002 „Statinio statybos techninė priežiūra“ patvirtinimo“;
41. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. 3D-243 „Dėl melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos“;
42. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir aplinkos ministro 2004 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 3D-452/D1-513 „Dėl Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“;
43. Savivaldybių tarybų sprendimai dėl patikėjimo teise perduoto valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo;
44. Savivaldybių tarybų sprendimai dėl paskolų ėmimo ir garantijų teikimo už ilgalaikes paskolas;
45. Savivaldybių tarybų sprendimai dėl sutikimo, kad kontroliuojamos bendrovės reikalavimo teises į savivaldybės skolas perleistų kredito institucijoms;
46. Savivaldybių tarybų sprendimai dėl savivaldybės biudžeto tvirtinimo.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos
 savivaldybėse atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų “
 2 priedas

2013 m. Savivaldybių kontrolierių atliktų konsoliduotųjų finansinių
 ataskaitų rinkinių finansinių (teisėtumo) auditų duomenys

Savivaldybė	VSS subjektų, kurių finansinės ataskaitos konsoliduotos į audituojamą rinkinį, skaičius	Turto, nurodyto konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje (FBA), suma (tūkst. Lt)	2013 m. pareikšta nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo*	2012 m. pareikšta nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo*
1	2	3	4	5
Akmenės rajono	34	164655,15	S	B
Alytaus miesto	49	619041,96	B	B
Alytaus rajono	31	209325,31	B	B
Ankščių rajono	35	265404,27	S	B
Birštono	17	189996,47	B	B
Biržų rajono	36	230273,25	Nuomonė nepareikšta, nes savivaldybėje nuo 2014 m. sausio mėn. nėra kontrolieriaus	B
Druskininkų	21	528396,09	S	S
Elektrėnų	40	231613,58	S	S
Ignalinos rajono	23	172723,3	B	B
Jonavos rajono	59	326549,28	S	B
Joniškio rajono	36	201128,13	S	S
Jurbarko rajono	46	222242,37	S	B
Kaišiadorių rajono	50	170369,72	S	B
Kalvarijos	23	75282,38	B	B
Kauno miesto	222	2267170	S	ATS
Kauno rajono	99	399724,39	S	S
Kazlų Rūdos	22	97773,71	B	B
Kėdainių rajono	66	528529,63	B	B
Kelmės rajono	54	231354,99	S	S
Klaipėdos miesto	134	1770403,9	S	N
Klaipėdos rajono	61	253703,65	B	B
Kretingos rajono	43	259565,61	S	S
Kupiškio rajono	33	190873,53	S	B
Lazdijų rajono	29	197138,16	B	B
Marijampolės	62	523650,31	S	B
Mažeikių rajono	75	442929,33	S	N
Molėtų rajono	35	173119,1	S	B
Neringos	17	120825,5	S	B
Pagėgių	21	99997,76	S	B
Pakruojo rajono	39	184797,44	S	B
Palangos miesto	28	292324,17	S	S
Panevėžio miesto	88	746848,56	S	S
Panevėžio rajono	58	261804,3	S	B
Pasvalio rajono	32	270329,51	S	S
Plungės rajono	52	283062,35	S	B
Prienų rajono	43	201133,48	S	S
Radvilišio rajono	52	285617,2	S	S

Savivaldybė	VSS subjektų, kurių finansinės ataskaitos konsoliduotos ir audituojama rinkinį, skaičius	Turto, nurodyto konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje (FBA), suma (tūkst. Lt)	2013 m. pareikšta nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo*	2012 m. pareikšta nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo*
Raseinių rajono	39	273847,2	S	Neteikė išvados dėl KFAR, nes KFAR nebuvo sudarytas
Rietavo	15	81434,53	S	S
Rokiškio rajono	39	286969,12	S	B
Skuodo rajono	29	170413,67	S	N
Šakių rajono	46	221993,6	B	B
Šalčininkų rajono	53	212519,6	S	S
Šiaulių miesto	107	721490,82	S	S
Šiaulių rajono	53	299208,05	S	B
Šilalės rajono	35	233202,54	S	B
Šilutės rajono	56	402547,35	S	S
Širvintų rajono	26	112339,5	S	S
Švenčionių rajono	35	185055	S	N
Tauragės rajono	42	353200,81	S	S
Telšių rajono	66	403659,22	S	S
Trakų rajono	50	217666,1	S	S
Ukmergės rajono	43	299788,97	S	S
Utenos rajono	44	408328,7	B	B
Varėnos rajono	40	209269,8	S	S
Vilkaviškio rajono	46	267720,4	S	B
Vilniaus miesto	339	4709676,3	N	N
Vilniaus rajono	87	309959,81	S	S
Visagino	26	198797,37	B	B
Zarasų rajono	26	172939,2	S	S
Viso	3207	24441705,46		

* Lentelėje vartojami sutrumpinimai: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; ATS – atsisakyta pareikšti nuomonę.

Šaltinis – Valtybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų “
 3 priedas

2013 metų savivaldybių skola ir skolinimosi limitai

Eil.Nr.	Savivaldybė	Savivaldybės biudžeto patvirtintos pajamos (patikslintos), tūkst. Lt*	Savivaldybės skola 2013- 12-31, tūkst. Lt	Savivaldybės skola 2013-12- 31 nuo kurios skaičiuojasi limitai**	Savivaldybės skolos limito laikymasis		Metinio savivaldybės grynojo skolinimosi limito laikymasis		Suteiktų garantijų limito laikymasis	
					Seimo patvirtinti: 75 proc., Vilniaus m. - 120 proc.	savivaldybės skola 2013-12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio	Seimo patvirtinti: 20 proc., Vilniaus m. - 35 proc.	grynasis skolinimasis 2013- 12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio	Seimo patvirtinti 10 proc.	suteiktos garantijos 2013- 12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Akmenės rajono	47397,3	8966,0	8966,0	75	18	20	0	10	4
2	Alytaus miesto	73315,6	58306,2	46746,2	75	63	20	6	10	0
3	Alytaus rajono	32674,6	22317,1	17891,1	75	54	20	-7	10	2
4	Anykščių rajono***	31130,7	8550,7	8550,7	75	27	20	2	10	21
5	Birštono	16837,2	8329,1	8329,1	75	49	20	18	10	0
6	Biržų rajono	30985,1	13575,5	13575,5	75	43	20	9	10	0
7	Druskininkų	33107,5	24994,1	19698,1	75	59	20	1	10	0
8	Elektrėnų	31348,8	14758,0	14758,0	75	47	20	8	10	7
9	Ignalinos rajono	21900,9	13683,7	13683,7	75	62	20	12	10	9
10	Jonavos rajono	53428,6	21515,4	21515,4	75	40	20	12	10	8
11	Joniškio rajono	32517,5	16226,1	16226,1	75	49	20	1	10	8
12	Jurbarko rajono	32983,8	12003,8	12003,8	75	36	20	5	10	0
13	Kaišiadorių rajono	37463,9	7562,7	7562,7	75	20	20	4	10	6
14	Kalvarijos	12697,8	4553,5	4553,5	75	35	20	7	10	0
15	Kauno miesto	438157,5	185782,7	185782,7	75	42	20	2	10	7
16	Kauno rajono	84507,2	46229,3	41889,0	75	49	20	8	10	0
17	Kazlų Rūdos	13471,0	5807,3	5807,3	75	43	20	9	10	3
18	Kelmės rajono	37072,8	15528,0	15528,0	75	41	20	-1	10	0

Eil.Nr.	Savivaldybė	Savivaldybės biudžeto patvirtintos pajamos (patikslintos), tūkst. Lt*	Savivaldybės skola 2013-12-31, tūkst. Lt	Savivaldybės skola 2013-12-31 nuo kurios skaičiuojasi limitai**	Savivaldybės skolos limito laikymasis		Metinio savivaldybės grynojo skolinimosi limito laikymasis		Suteiktų garantijų limito laikymasis	
					Seimo patvirtinti: 75 proc., Vilniaus m. - 120 proc.	savivaldybės skola 2013-12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio	Seimo patvirtinti: 20 proc., Vilniaus m. - 35 proc.	grynasis skolinimasis 2013-12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio	Seimo patvirtinti 10 proc.	suteiktos garantijos 2013-12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
19	Kėdainių rajono	60852,6	17985,8	17985,9	75	29	20	1	10	1
20	Klaipėdos miesto	226357,8	96266,2	96266,2	75	42	20	0	10	0
21	Klaipėdos rajono	58564,4	28888,2	28888,2	75	49	20	2	10	0
22	Kretingos rajono	44075,8	21453,5	21453,5	75	48	20	2	10	0
23	Kupiškio rajono	24939,7	13759,7	13759,7	75	55	20	4	10	2
24	Lazdijų rajono	24204,9	23963,6	23963,6	75	99	20	39	10	5
25	Marijampolės	68109,1	29977,9	29977,9	75	44	20	1	10	1
26	Mažeikių rajono	67751,0	39779,8	39779,8	75	58	20	5	10	4
27	Molėtų rajono	23245,3	7069,4	7069,4	75	30	20	6	10	2
28	Neringos	22704,5	5112,7	5112,7	75	22	20	11	10	0
29	Pagėgių	11716,2	7013,7	6121,8	75	52	20	0	10	0
30	Pakruojo rajono	29369,9	14889,5	14409,5	75	49	20	6	10	7
31	Palangos miesto	39064,0	9781,3	9781,3	75	25	20	2	10	8
32	Panevėžio miesto	112772,0	47048,5	47048,5	75	41	20	0	10	8
33	Panevėžio rajono	54352,2	18662,2	17062,2	75	31	20	6	10	0
34	Pasvalio rajono	32382,0	11537,5	11537,5	75	35	20	0	10	0
35	Plungės rajono	38604,0	17667,6	17667,6	75	45	20	0	10	8
36	Prienujų rajono	30602,9	12148,9	12148,9	75	39	20	1	10	0
37	Radviliškio rajono	64841,1	12279,5	12279,5	75	18	20	1	10	2
38	Raseinių rajono	54271,0	22125,6	19575,6	75	36	20	1	10	1
39	Rietavo	10106,2	5442,4	5442,4	75	53	20	4	10	7
40	Rokiškio rajono	37588,2	26278,7	26278,7	75	69	20	6	10	0
41	Skuodo rajono	25817,5	10726,4	10726,4	75	41	20	15	10	6
42	Šakių rajono	34432,6	8642,0	8642,0	75	25	20	10	10	8
43	Šalčininkų rajono	33222,5	17564,8	17564,8	75	52	20	1	10	0

Eil.Nr.	Savivaldybė	Savivaldybės biudžeto patvirtintos pajamos (patikslintos), tūkst. Lt*	Savivaldybės skola 2013-12-31, tūkst. Lt	Savivaldybės skola 2013-12-31 nuo kurios skaičiuojasi limitai**	Savivaldybės skolos limito laikymasis		Metinio savivaldybės grynojo skolinimosi limito laikymasis		Suteiktų garantijų limito laikymasis	
					Seimo patvirtinti: 75 proc., Vilniaus m. - 120 proc.	savivaldybės skola 2013-12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio	Seimo patvirtinti: 20 proc., Vilniaus m. - 35 proc.	grynasis skolinimasis 2013-12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio	Seimo patvirtinti 10 proc.	suteiktos garantijos 2013-12-31 proc. nuo bazinio biudžeto pajamų dydžio
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
44	Šiaulių miesto	138201,8	55916,8	55916,8	75	40	20	-7	10	7
45	Šiaulių rajono	48249,3	14860,6	14860,6	75	30	20	-1	10	1
46	Šilalės rajono	38445,9	15683,7	15683,7	75	40	20	4	10	3
47	Šilutės rajono	47351,0	31931,4	31471,4	75	66	20	4	10	5
48	Širvintų rajono	17996,0	5637,7	5637,7	75	31	20	3	10	9
49	Švenčionių rajono	31454,0	14306,8	13248,8	75	42	20	9	10	0
50	Tauragės rajono	46830,5	17588,9	17588,9	75	37	20	2	10	7
51	Telšių rajono	52830,9	29889,8	29889,8	75	56	20	3	10	5
52	Trakų rajono	36986,0	17119,4	15578,4	75	42	20	7	10	8
53	Ukmergės rajono	43913,9	35023,6	30408,4	75	69	20	13	10	7
54	Utenos rajono	50698,2	29414,9	29414,9	75	58	20	9	10	2
55	Varėnos rajono	30314,4	14904,8	14904,8	75	49	20	10	10	9
56	Vilkaviškio rajono	42176,7	16580,0	16580,0	75	39	20	0	10	2
57	Vilniaus miesto	597092,8	667407,1	644407,1	120	107	35	0	10	8
58	Vilniaus rajono	89088,7	15178,8	15178,8	75	17	20	9	10	1
59	Visagino	30851,7	3455,6	3455,6	75	11	20	9	10	0
60	Zarasų rajono	22235,5	10406,7	10406,7	75	46	20	3	10	5
Viso:		3655662,45	2010061,2	1948242,9						

* neįskaitant iš valstybės biudžeto savivaldybei skiriamų specialių tikslinių dotacijų ir 2012 metais nepanaudotų savivaldybės biudžeto lėšų

** j skolinimosi limitus neįskaitomos iš valstybės biudžeto suteiktos trumpalaikės paskolos laikinam pajamų trūkumui padengti. Savivaldybės 2011 m. iš valstybės biudžeto gautas trumpalaikės paskolas laikinam pajamų trūkumui, susidariusiam dėl akcinės bendrovės banko „Snoras“ veiklos apribojimo ir banko licencijos atšaukimo, padengti grąžina į valstybės biudžetą iki 2013 m. gruodžio 31 d.

*** Anykščių rajono savivaldybės suteiktų garantijų suma 2013 m. yra didesnė už nustatytą įstatymu limitą dėl prisiimto laidavimo ir garantijos Finansų ministerijai 1999 ir 2002 m., įgyvendinant LR Vyriausybės 1999-07-29 nutarimą Nr. 867. Laidavimo ir garantijos sutartys sudarytos dėl UAB „Anykščių šiluma“ sutartinių įsipareigojimų vykdymo užtikrinimo.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos
 savivaldybėse atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų “
 4 priedas

Administravimui skirtos specialių tikslinių dotacijų lėšos, kurios buvo
 panaudotos viršijant teisės aktuose nustatytą procentinį dydį

Savivaldybės pavadinimas	Administravimui skirtų specialių tikslinių dotacijų lėšų suma, kuri buvo panaudota viršijant teisės aktuose nustatytą procentinį dydį, litais				
	soc. pašalpoms, šildymo, geriamojo ir karšto vandens išlaidų kompensavimui	socialinei paramai mirties atveju	socialinei paramai mokiniams	socialinėms paslaugoms	kompensacijoms darbdaviams, įdarbinusiems pagal darbo sutartį viešiesiems darbams atlikti teritorinės darbo biržos siųstus asmenis
Alytaus rajono			8720,31		
Biržų rajono				719,24	
Druskininkų			261,76		
Jurbarko rajono				16482,73	
Kalvarijos				1097,00	
Kauno miesto			5210,49		
Kauno rajono			307,43		
Klaipėdos miesto			7683,6		
Klaipėdos rajono					274,80
Neringos		150			
Pagėgių		2447,10			
Pasvalio rajono	16329		13070		
Rokiškio rajono			12144,64		
Šiaulių miesto	20829		4363		
Šiaulių rajono			475		
Šilalės rajono			3007,15		
Šilutės rajono			531,52		
Ukmergės rajono			2142,76		
Vilkaviškio rajono			9233,00		
Zarasų rajono			752,29		
Iš viso	37158	2597,10	67902,95	18298,97	274,80

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos
 savivaldybėse atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų “
 5 priedas

Savivaldybėse vykdant investicinius projektus nustatyti teisės aktų pažeidimai

Eil. Nr.	Savivaldybė/ projektas	Finansuojan- ti institucija	2013 m. gautos valstybės lėšos, tūkst. Lt	Teisės aktų pažeidimai		
				Metai (atskirai išskiriant 2013 m. sumas)	Suma, tūkst. Lt	Aprašymas
1	2	3	6	7	8	9
1.	Zarasų rajono	Švietimo ir mokslo ministerija	600			
	Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos sporto aikštyno atnaujinimo programa			2013	114,3	Pakeitė sutarties sąlygas be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo – atsisakė dalies darbų ir įsigijo kitus sutartyje nenumatytus darbus.
2.	Utenos rajono	Sveikatos apsaugos ministerija	500			
	Utenos rajono savivaldybės administracija			2013	41,4	Iš esamo rangovo įsigijo darbų iš užsakovo rezervo, netaikydama viešųjų pirkimų procedūrų.
	VšĮ Utenos ligoninės pagrindinio pastato rekonstrukcija, vykdymo laikotarpis 2002–2016 m., vertė 27 214,95 tūkst. Lt.			2012	136,8	Iš rangovo priėmė atliktus statybos darbus pagal atliktų darbų aktus, viršydama einamiesiems biudžetiniams metams šiam investicijų projektui patvirtintą asignavimų sumą.
				2013	30,3	Iš rangovo priėmė atliktus statybos darbus pagal atliktų darbų aktus, viršydama einamiesiems biudžetiniams metams šiam investicijų projektui patvirtintą asignavimų sumą.
3.	Trakų rajono	Kultūros ministerija	800			
	Rūdiškių miesto kultūros centro, Statybininkų g., Rūdiškių m. statyba, vykdymo laikotarpis 2006–2016, vertė 13 074,00 tūkst. Lt			2013		Sumokėjo rangovui už darbus, kurie nebuvo atlikti. Auditoriai negalėjo nustatyti, kiek sumokėta per daug už darbus, kurie faktiškai neatitinka nurodytų atliktų darbų akte.
		Sveikatos apsaugos ministerija	200			
	VšĮ Lentvario ambulatorijos pastato rekonstravimas Lauko g. 26, Lentvaris, vykdymo laikotarpis 2007–2015, vertė 1 399,6 tūkst. Lt			2013	x	Pirkimo dokumentuose tiksliai ir aiškiai neapibrėžė pirkimo objekto – perkamų darbų apimtį.
				2013	x	Nepaskelbė projekto Techninių specifikacijų Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS).
				2013	x	Neatmetė ir pripažino laimėjusiu tiekėjo pasiūlymą, kuris neatitiko pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų.

Eil. Nr.	Savivaldybė/ projektas	Finansuojanti institucija	2013 m. gautos valstybės lėšos, tūkst. Lt	Teisės aktų pažeidimai		
				Metai (atskirai išskiriant 2013 m. sumas)	Suma, tūkst. Lt	Aprašymas
				2013	55,5	Papildomus darbus įsigijo iš esamo rangovo neatlikusi viešųjų pirkimų procedūrų.
				2013	1,3	Rangovui už atliktus darbus sumokėjo daugiau negu numatyta sutartyje.
				2013	0,9	Sumokėjo rangovui už darbus, kurie nebuvo atlikti.
				2013	x	Sudarydama sutartį pakeitė pirkimo dokumentuose (pirkimo sutarties projekte) nustatytas sąlygas - sutarties kainodaros taisykles.
				2013	x	Pirkimo dokumentuose pateikė netikslią informaciją: skelbime apie pirkimą ir sutarties projekte nurodė skirtingą informaciją apie galimą sutarties pratęsimo laikotarpį.
				2013	x	Pirkimo sąlygose ir skelbime apie pirkimą numatė, kad, be statybos darbų, bus taip pat perkamos techninio ir darbo projekto parengimo (projektavimo) paslaugos, tačiau šių paslaugų neįtraukė į pirkimo sąlygų priede pateiktą tiekėjų pasiūlymo formą.
				2013	x	Pirkimo sąlygose, skelbime nurodė skirtingą pasiūlymų pateikimo ir vokų su pasiūlymais atplėšimo laiką
				2013	x	Nepaskelbė atsakymų į tam tikrus gautus pirkimo dalyvių klausimus.
		Švietimo ir mokslo ministerija	200			
	Trakų miesto pradinės mokyklos, Birutės g. 42, Trakai, rekonstravimo darbai, vykdymo laikotarpis 2008–2016, vertė 8 688,5 tūkst. Lt			2009	389,8	Atsisakė dalies sutartyje numatytų darbų, pakeitė juos kitais sutartyje nenumatytais darbais ir įsigijo iš esamo rangovo, netaikydama viešųjų pirkimų procedūrų.
				2011	45	Iš esamo rangovo įsigijo sutartyje nenumatytus darbus, neatlikusi viešųjų pirkimų procedūrų
4.	Jonavos rajono	Kūno kultūros ir sporto departamentas	3500			
	Jonavos rajono savivaldybės administracija			2008	1165,0	Su pakartotinio konkurso laimėtoju sudarė projektavimo paslaugų pirkimo sutartį pasirinkdama netinkamą pirkimo būdą (neskelbiamas derybas)
	Pramogų, sporto ir sveikatingumo komplekso Jonavoje, Žeimių g. 17 ir 17a, statyba ir stadiono rekonstravimas, projektas vykdomas 2008–2015 metais, bendra jo vertė 35 793,0 tūkst. Lt.			2011	1146,0	Pakeitė sutartyje nustatytas pirkimo sąlygas be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo šioms pakeitimams atlikti.
				2013	129,2	Neužtikrino, kad atliktų darbų akte nustatytas statybos darbų kiekis atitiktų faktinį ir 2013-12-23 rangovui sumokėjo už faktiškai neatliktus darbus.
5.	Pakruojo rajono savivaldybė	Švietimo ir mokslo ministerija	355,0			

Eil. Nr.	Savivaldybė/ projektas	Finansuojan- ti institucija	2013 m. gautos valstybės lėšos, tūkst. Lt	Teisės aktų pažeidimai		
				Metai (atskirai išskiriant 2013 m. sumas)	Suma, tūkst. Lt	Aprašymas
6.	Pakruojo rajono savivaldybės administracija Pakruojo „Žemynos“ pagrindinės mokyklos pastato rekonstravimas (II etapas)			2009–2013	X	Pakeitė sutarties sąlygas be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo – didino PVM tarifą nuo 18 iki 21 proc.
				2010–2011	X	Pakeitė sutarties sąlygas be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo – 6 procentiniais punktais mažino sutartinę darbų kainą.
				2009	X	Pakeitė sutarties sąlygą dėl sutarties įvykdymo užtikrinimo be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo.
				2008	X	Statybos rangos sutartyje nenustatė užsakovo rezervo naudojimo tvarkos.
				2008–2012	84,2	Pakeitė sutarties sąlygas be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo – atsisakė dalies darbų ir įsigijo kitus sutartyje nenumatytus darbus neatlikus jokių viešųjų pirkimų procedūrų.
				2013	31,2	
				2008	X	Sutartyje nenumatė nuostatos, kad už darbus bus sumokama atsižvelgiant į einamųjų metų Valstybės investicijų programoje atitinkamam investicijų projektui nustatyta tvarka patvirtintas (patikslintas) asignavimų sumas.
				2008	X	Nesudarė sutarties dėl statinio projekto vykdymo priežiūros.
7.	Pasvalio rajono savivaldybė	Kultūros ministerija	127,7			
	Pasvalio rajono savivaldybės administracija Pasvalio kultūros centro pastato rekonstravimas			2009	X	Statybos rangos sutartyje nenustatė užsakovo rezervo naudojimo tvarkos.
				2013	X	Pakeitė sutarties sąlygas be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo – didino PVM tarifą iki 21 proc.
8.	Kretingos rajono	Kultūros ministerija	200,0			
	Kretingos rajono kultūros centro Kretingoje, J. Pabrėžos g. 1, kapitalinis remontas (avarinės būklės likvidavimas), vykdymo laikotarpis 2006–2013 m, projekto vertė 5 881,4 tūkst. Lt.			2006, 2010	x	Sudarydama statybos rangos sutartį numatė užsakovo rezervą nenumatytiems darbams, bet nenustatė, jo naudojimo; nenumatė privalomos nuostatos, kad už darbus, paslaugas arba prekes bus mokama neviršijant einamiesiems metams atitinkamam investicijų projektui nustatyta tvarka (patikslintos) asignavimų sumos.
				2007–2008	33,2	Vykdydama sutartį pakeitė nustatytas sąlygas – įsigijo naujus statybos darbus, atsisakiusi dalies sutartyje numatytų darbų, nors galiojančios įstatymo nuostatos draudė keisti pirkimo sutarties sąlygas sutarties galiojimo laikotarpiu.
				2007–2008, 2011–2012	415,8	Neatlikusi viešojo pirkimo procedūrų įsigijo naujus statybos darbus, atsisakiusi dalies sutartyje numatytų darbų ir iš užsakovo rezervo sutartyje nenumatytus statybos darbus.
				2008–2009,	534,2	Pakeitė sutartyje nustatytas pirkimo sąlygas darbams ir prekėms įsigyti – atsisakė sutartyje

Eil. Nr.	Savivaldybė/ projektas	Finansuojanti institucija	2013 m. gautos valstybės lėšos, tūkst. Lt	Teisės aktų pažeidimai			
				Metai (atskirai išskiriant 2013 m. sumas)	Suma, tūkst. Lt	Aprašymas	
				2012		numatytų statybos darbų ir juos pakeitė kitais darbais, nesikreipdama į Viešųjų pirkimų tarnybą dėl sutikimo šiuos pakeitimus atlikti.	
				2013	82,1	Pakeitė sutartyje nustatytas pirkimo sąlygas darbams ir prekėms įsigyti – atsisakė sutartyje numatytų statybos darbų ir juos pakeitė kitais darbais, nesikreipdama į Viešųjų pirkimų tarnybą dėl sutikimo šiuos pakeitimus atlikti.	
				2009	x	Rangovui sudarė išskirtines sąlygas atlikti darbus per ilgesnį terminą ir nepareikalavo sutartyje numatytų delspinigių, baudos už laiku neatliktus darbus.	
				2010	x	Atlikdama darbų pirkimą supaprastinto atviro konkurso būdu, nenustatė konkurso sąlygose nurodytų baldų ir įgarsinimo įrangos techninės specifikacijos.	
9.	Palangos miesto	Švietimo ir mokslo ministerija	906,15				
	Palangos Vlado Jurgučio pagrindinės mokyklos adresu: Kretingos g. 21, Palanga rekonstrukcijos darbai, vykdymo laikotarpis 2007–2014 m., projekto vertė 10463,0 tūkst. Lt.			2007	x	Skelbime apie pirkimą nenumatė sutarties pratęsimo galimybės, o konkurso sąlygų pateiktame statybos rangos sutarties projekte nustatė, kad sutarties terminas gali būti pratęstas, jei užsakovas raštiškai paprašė atlikti papildomus darbus nenumatytus sutartyje.	
						Atlikdama pirkimą supaprastinto atviro konkurso būdu, konkurso sąlygų pateiktuose darbų kiekių žiniaraščiuose įvardijo konkrečius su darbais perkamų prekių modelius ir pavadinimus, nenustatė jų techninės specifikacijos.	
						Statybos rangos sutartyje nenumatė, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos.	
						Sudarydama statybos rangos sutartį numatė užsakovo rezervą nenumatytiems darbams, bet nenustatė, jo naudojimo tvarkos	
					2007-2009	786,9	Neatlikusi viešojo pirkimo procedūrų įsigijo darbus iš užsakovo rezervo.
					2010	x	Pakeitė pirkimo sutarties sąlygas, negavusi Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo sutarties pakeitimams atlikti.
					2007-2009	1764,9	Pakeitė sutartyje nustatytas pirkimo sąlygas - atsisakė dalies sutartyje numatytų darbų ir vietoj jų įsigijo naujus statybos darbus, neatlikusi viešojo pirkimo procedūrų ir negavusi Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo sutarties pakeitimams atlikti.
10.		Klaipėdos miesto	Sveikatos apsaugos ministerija	600,0			

Eil. Nr.	Savivaldybė/ projektas	Finansuojan- ti institucija	2013 m. gautos valstybės lėšos, tūkst. Lt	Teisės aktų pažeidimai		
				Metai (atskirai išskiriant 2013 m. sumas)	Suma, tūkst. Lt	Aprašymas
	VšĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės centrinio korpuso operacinių rekonstrukcija, vykdymo laikotarpis 2005–2016 m., vertė 16 924,0 tūkst. Lt VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė			2007	x	Parengė netikslus, neaiškius pirkimo dokumentus, pirkimo dokumentuose įvardijo konkrečius su darbais perkamų prekių modelius, pavadinimus ir nenustatė jiems techninės specifikacijos. Supaprastinto atviro konkurso sąlygose numatė sutarties kainodaros taisykles, tačiau nenustatė aiškaus kainų indeksų skaičiavimo laikotarpio. Sutartyje numatė užsakovo rezervą, bet nenustatė kokiais atvejais jis bus naudojamas, pagal kokius įkainius bus apskaičiuojama darbų kaina.
	Klaipėdos miesto savivaldybės administracija			2007	x 304,4	Sutartyje nenumatė privalomos sutarties nuostatos, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos. Pakeitė sutartyje nustatytas pirkimo sąlygas darbams įsigyti – atsisakė sutartyje numatytų statybos darbų ir juos pakeitė kitais darbais, nors galiojančios įstatymo nuostatos draudė keisti pirkimo sutarties sąlygas sutarties galiojimo laikotarpiu.
				2007– 2013	x	Sudarė sutartį rangovui pateikus tik dalį sutarties įvykdymo užtikrinimo ir kuris galiojo iki 2007-12-31, o ne pirkimo dokumentuose nustatytą sutarties įvykdymo užtikrinimą visam sutarties galiojimo laikotarpiui.
				2007, 2008	1495,9	Neatlikusi viešojo pirkimo procedūrų įsigijo naujus statybos darbus, atsisakiusi dalies sutartyje numatytų darbų ir iš užsakovo rezervo sutartyje nenumatytus statybos darbus.
				2008	624,4	Pakeitė sutartyje nustatytas pirkimo sąlygas darbams ir prekėms įsigyti – atsisakė sutartyje numatytų statybos darbų ir juos pakeitė kitais darbais, nesikreipdama į Viešųjų pirkimų tarnybą dėl sutikimo šiuos pakeitimus atlikti.
				2008	321,5	Perskaičiuodama sutarties II etapo darbų kainą 2006 m. spalio mėn. statybos darbų kainą lygino su 2007 m. gegužės mėn. kaina, o ne su kainų indeksu, skelbtu pasiūlymo pateikimo metu (2007 m. balandžio mėn.) ir sutarties kainos indeksavimo metu (2008 m. liepos mėn.), nustatytą sutarties kainos indeksavimą taikė 2008 m. birželio mėn. atliktiems darbams. Neužtikrino paskirtų asignavimų naudojimo ekonomiškumo ir nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyto pirkimo tikslo – vykdant pirkimo sutartį, racionaliai panaudoti pirkimui skirtas lėšas, nes 2008 m. liepos mėn. perskaičiavo sutarties II etapo darbų kainą tik rangovo naudai ir nepasinaudojo sutarties numatyta galimybe perskaičiuoti sutarties kainą, 2009–2010 metais sumažėjus statybos kainų lygiui.

Eil. Nr.	Savivaldybė/ projektas	Finansuojanti institucija	2013 m. gautos valstybės lėšos, tūkst. Lt	Teisės aktų pažeidimai		
				Metai (atskirai išskiriant 2013 m. sumas)	Suma, tūkst. Lt	Aprašymas
10.	Pagėgių	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	100,0			
	Pagėgių vaikų globos namų sanitarinių mazgų pritaikymas vaikų poreikiams			2013	100,0	Perkančioji organizacija nesudarė viešojo pirkimo sutarties su konkurso nugalėtoju. Statybos rangos sutartį sudarė Pagėgių vaikų globos namų vadovas, kurį savivaldybės administracija paskyrė šio projekto viešųjų pirkimų organizatoriumi.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos
 savivaldybėse atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų “
 6 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikiama rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Siekiant suvaldyti didėjantį savivaldybių įsiskolinimą ir užtikrinti biudžetų subalansavimą, rengiant ir teikiant Lietuvos Respublikos Seimui atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektus, numatyti reikiamas priemones savivaldybių biudžetų fiskalinei drausmei užtikrinti.	Lietuvos Respublikos Vyriausybei	Atitinkamas nuostatas numatyti rengiant 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą.	2014 m. IV ketvirtis.
2.	Siekiant aiškaus valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų planavimo ir skyrimo savivaldybėms pagal teisės aktus perduotoms įstaigoms finansuoti, rengiant atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, peržiūrėti ir įvertinti, kurioms įstaigoms yra tikslinga skirti specialių tikslinių dotacijų lėšas.		Peržiūrėti ir įvertinti rengiant 2016 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą.	2015 m. IV ketvirtis.
3.	Siekiant efektyvesnio ir rezultatyvesnio valstybės investicijoms skirtų lėšų naudojimo, pradėtų valstybės investicinių projektų finansavimo tęstinumo užtikrinimo, savivaldybių suinteresuotumo investicijų projektų įgyvendinimu skatinimo, patikslinti Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisykles:		Patikslinti Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisykles atitinkamomis nuostatomis.	Iki 2015 m. balandžio 1 d.
3.1.	kad būtų nustatyta, kokiais atvejais nauji investicijų projektai, kuriems ankstesnių metų Valstybės investicijų programoje nebuvo numatyta skirti valstybės lėšų, gali būti įtraukiami į tam tikrų metų			

3.2.	Valstybės investicijų programą; nuostatomis, kurios skatintų savivaldybes prisidėti savo lėšomis prie valstybės investicijų projektų įgyvendinimo.			
4.	Imtis priemonių siekiant išspręsti savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės turto, įsigyto ūkininkų rėmimo fondo lėšomis, teisinės problemas.		Atlikti šio turto naudojimo pagal paskirtį analizę ir spręsti šio turto teisinės registracijos klausimą.	2014-2016 metai.
5.	Siekiant atskleisti tikruosius savivaldybių skolinius įsipareigojimus, aiškiau reglamentuoti savivaldybių skolinimąsi:	Finansų ministerijai	Parengti LRV 2004 m. kovo 26 d. nutarimo Nr. 345 „Dėl savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą ir jį patikslinti atitinkamomis nuostatomis.	Iki 2015 m. balandžio 1 d.
5.1.	inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriais savivaldybių skolai būtų priskirti ir savivaldybių įsipareigojimai, kylantys dėl kreditorių reikalavimo teisių į savivaldybę perleidimo bankams ar kitoms finansų įstaigoms;			
5.2.	įvertinti „netiesioginį savivaldybių skolinimąsi“ kontroliuojamų bendrovių vardu, kai savivaldybių sprendimais bendrovių paimitos paskolos yra panaudojamos savivaldybių investiciniams projektams ir kitoms išlaidoms finansuoti bei esant reikalui inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriais toks skolinimasis būtų priskirtas savivaldybių skolai.			
6.	Siekiant, kad savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitose būtų parodyta tikra ir teisinga informacija apie savivaldybių biudžetų pajamas ir išlaidas, inicijuoti teisės aktų pakeitimus, pagal kuriuos valstybinio audito ataskaitos 3 skyriuje nurodytos valstybės biudžeto lėšos būtų pripažįstamos savivaldybių biudžetų pajamomis.		Parengti LRV nutarimo Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą ir jį patikslinti atitinkamomis nuostatomis, numatančiomis, kad savivaldybių funkcijoms vykdyti skirtos valstybės biudžeto lėšos būtų priskiriamos savivaldybių biudžetų pajamomis.	2014 m. IV ketvirtis.
7.	Siekiant užtikrinti tikslią ir tinkamą melioracijos įrenginių apskaitą savivaldybėse:	Žemės ūkio ministerijai	Bendrųjų nuostatų 2 straipsnį papildyti: „Apskaitą vykdyti vadovaujantis 12 - ojo Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartu (VSAFAS) „Ilgalaikis materialusis turtas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. IK-174 (2009 m. lapkričio 22 d. įsakymo Nr. 1K-466 redakcija su vėlesniais pakeitimais). Melioracijos statinių	2014 m. IV ketv.
7.1.	patikslinti žemės ūkio ministro 2004-04-29 įsakymu Nr. 3D-243 patvirtintas Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklės, kuriose būtų reglamentuota, kurie melioracijos darbai ir juos atlikus sukurtas turtas yra priskirtini žemės pagerinimo darbams, o kurie –			

7.2.	ilgalaikiam turtui (statiniams), kurio apskaita būtų tvarkoma pagal atskirus turto vienetus. pagal Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklių pakeitimus parengti rekomendacijas ir raštu savivaldybes informuoti dėl melioracijos statinių vienetų atskyrimo, nustatant laikotarpį, per kurį savivaldybės turi šiuos turto vienetus atskirti.		grupėms - tiltams, siurblinėms, tvenkinių HTS apskaitą vykdyti pagal atskirus turto vienetus. Drenažo statiniams, grioviams ir juose esantiems statiniams, pylimams apskaitą tvarkyti pagal kadastro vietoves." Bendrujų nuostatų 4 straipsnį papildyti: "Melioracijos statiniams prižiūrėti, remontuoti ir rekonstruoti skiriamos dviejų rūšių Valstybės arba Europos fondų dotacijos – paprastos ir investicinės lėšos. Paprastosios lėšos yra skiriamos melioracijos infrastruktūros palaikymui, vykdant griovių šlaitų šienavimą, augalijos šalinimą iš griovio dugno, krūmų kirtimą, drenažo žiočių tvarkymą, smulkius drenažo priežiūros darbus, melioracijos statinių paprastąjį remontą (kai statinys kapitališkai neremontuojamas ar rekonstruojamas). Paprastosios lėšos pripažįstamos sąnaudomis per ataskaitinį laikotarpį kai jos padaromos. Investicinės lėšos panaudotos melioracijos statinių kapitaliniam remontui ar rekonstrukcijai didina statinio balansinę vertę nuo to ataskaitinio laikotarpio kada statinys pripažįstamas tinkamas naudoti". Įpareigoti Savivaldybių administracijas suformuoti valstybei priklausančius melioracijos statinius – tiltus, siurbines, tvenkinių HTS, kaip atskirus turto vienetus, juos nuo 2014 m. lapkričio mėn. 3 d. apskaityti buhalterinėje savivaldybės apskaitoje ir pateikti informaciją melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkytojui.	2014 m. IV ketv., bet ne vėliau kaip 2 savaitės po Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklių pakeitimo, raštu informuoti savivaldybes.
8.	Siekiant efektyvesnio ir rezultatyvesnio valstybės investicijoms skirtų lėšų naudojimo, kartu su savivaldybėmis apsvastyti ir įvertinti Valstybės investicijų projektų, kurie vykdomi ilgesnį nei planuota laikotarpį, aktualumą, jų tęstinumo būtinybę arba galimybę projektų vykdymą suskaidyti etapais.	Švietimo ir mokslo ministerijai	Atlikti ilgai trunkančių ir neužbaigtų Švietimo srities investicijų projektų analizę. Rengiant Valstybės investicijų 2015–2017 m. programos projektą, prioritetą skirti tęstiniams investicijų projektams finansuoti.	Iki 2015 m. kovo 1 d.

Atstovai ryšiams, atsakingi už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Biudžeto ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos skyriaus vedėja Lina Liubauskaitė, tel. 870663809, el. p. Lina.Liubauskaite@lr.lt Lietuvos Respublikos finansų ministerijos savivaldybių skyriaus vedėja Česlova Bareikienė, tel. 2390051, el.p C.Bareikiene@finmin.lt Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Išteklų, melioracijos ir biokuro skyriaus vedėjas Vaidas Vitukynas, tel 2391245, el.p Vaidas.Vitukynas@zum.lt Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Ekonomikos departamento Investicijų skyriaus vedėja Laima Kvaraciejienė, tel. 2191159, el.p Laima.Kvaraciejiene@smm.lt , Švietimo ekonomikos skyriaus vedėja Kristina Markelienė, tel. 2191162, el.p. Kristina.Markeliene@smm.lt				